

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postafakarékpénztári csekk száma: 25.342
--	--	---	---------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Nix dájcs.

Kicsi ország vagyunk, kicsi nép. Ha a megszállott területeken élő testvéreinket is hozzászámítjuk, kereken tizenkétfélmillió ember beszéli nyelvünket. Az angol nyelv száznyolcvanmillió domináló szerepe mellett százmillió körül jár a németül beszélők száma, a francia a nemzetközi érintkezés nyelve, az olasz, a spanyol is már világnyelvnek számít s a szláv nyelvek közül, ha nincs is egy sem, amely világnyelv lenne, mégis megvan mindeniknek az előnye, hogy jól-rosszul megérti a rokonbeszédet.

Néhány óra gyorsvonaton, feleannyi repülőgépen s már olyan területen járunk, ahol idegen a magyar szó. Aki tovább akar jutni Nagymagyarország határára, a magyaron kívül egy világnyelvet is beszélnie kell, különben nem boldogul. Az angolokról, franciákról közismert, hogy a maguk nyelvén kívül mást nem beszélnek; azt mondják, akinek dolga van velük, tanulja meg. Mondhatják, mert az idegennek legalább olyan szüksége van rájuk, mint nekik az idegenre, nyelvük ismerete pedig nemcsak a velük való személyes érintkezést teszi lehetővé, hanem a kulturának és a világgazdaságnak új, széles területeit is megnyitja az idegen számára.

A mi helyzetünk nem ilyen szörénység. Nekünk udvariasabbnak kell lennünk az idegennel szemben még abban is, hogy nem tőle várjuk, hogy megértse minket, hanem mi igyekszünk magunkat vele megértetni. A magyar csendőr számára, aki nemzetközi vasúti vonalak forgalmas állomásain, vagy fellepdülőben levő fürdőhelyeinken teljesít szolgálatot, közömbös lehet, hogy idegenbe került honfitársunk miként tudja magát ott megértetni, de nem közömbös, hogy ő maga a hozzáintézetett idegennyelvű kérdésekre megérthetően válaszolni tud-e, vagy pedig sok jóakarattal, de sajnálkozó gesztussal minden nemmagyar beszédre azt kénytelen-e felelni, hogy nix dájcs.

Ha más érvünk nem lenne, mint az idegenforgalmunk, ez is komoly érv volna, nemcsak amellet, hogy általánosságban serkentsünk mindenkit: tanuljon idegen nyelveket, de amellet is, hogy felvessük a gondolatot: meg volna-e kívánatos kísérlet tenni a csendőrségnél egy idegen nyelvnek, talán a németnek intézményes tanítására.

Van azonban az idegenforgalmon kívül másik érvünk is, fontosabb, jelentősebb és életbevágóbb. Sajnos, csak kis számban, de Csonkahazánk területén is élnek nemzeti kisebbségek. Határaink reví-

ziója, amit most már legfeljebb csak elodázni lehet, de meggátolni nem, felszabaduló magyar testvéreink között előreláthatóan nagyszámú nemzeti kisebbséget is vissza fog adni az ezeréves hazájuknak. Nem mindegy, hogy e kisebbségeklakta vidékekre olyan csendőrök kerülnek-e majd, akik meg tudják magukat velük értetni, vagy pedig olyanok, akik a leg-egyszerűbb személyi adatokat sem tudják tolmács nélkül felvenni. Az egész nemzet egyetemes érdeke, hogy minél közelebb férjünk nem magyarok honfitársaink szívéhez, nemcsak azáltal, hogy különbek leszünk mostani megszállóinknál, hanem azzal is, hogy megbecsüljük a nyelvüket.

Nagymagyarországon a nemzeti kisebbségi területekről származott magyarok csendőrök túlnyomó része gyerekkorától beszélte a kisebbségi nyelvet, igen sok csendőrünk meg egyenesen kisebbségi anyanyelvű volt. Ha ehhez hozzávesszük még, hogy kisebbségeink legnagyobb része beszélt magyarul, természetesen találhatjuk, hogy az érintkezés sohasem ütközött nehézségbe. Ma a csendőrök túlnyomó része színmagyar vidékre való s olyanon is szolgál, a kisebbségi nyelvek gyakorlati elsajátítására nincs tehát alkalma; kisebbségi anyanyelvű csendőrünk kevés van, viszont a megszállók iskola-politikájának gondja van arra, hogy a megszállott területek új nemzedéke meg ne tanuljon magyarul: e sok nehézség gyors gondolkodásra és még gyorsabb cselekvésre kell hogy ösztönözzön, nehogy ezen a ponton készületlenül találjon a revízió.

Szolgálati utasításunk kötelességévé teszi a csendőrnek, hogy örskörletének nemzeti kisebbségi nyelvét két év alatt elsajátítsa. A tapasztalat azt mutatja, hogy ez az előírás nem elég. Ha a csendőrnek egyéni, személyes érdeke fűződne ahhoz, hogy a német, horvát, szlovák vagy román nyelvek egyikét önszorgalomból elsajátítsa, például, ha egy idegen nyelv ismerete az őrsparancsnokképző iskolába való felvételnél magas egység számú előnyként számítana, minden bizonnyal több és kézzelfoghatóbb eredményre lehetne kilátásunk.

De ne alapítsuk a nyelvismeretet egyedül magyarok csendőrökre. A háború előtt és alatt sok idegen anyanyelvű csendőr szolgált a testületben, nem kevesebb hűséggel, becsülettel és vitézséggel, mint magyar bajtársaik. Hasznára válik az országnak és a testületnek, ha most se fognak hiányozni közülünk.

Azt mondják, magyar embernek nehezen fordul a nyelve idegen szóra. Szép volna, ha éppen csendőrök mutatnák meg, hogy nem igaz. Ideális lenne a két megoldást: a magyar csendőr nyelvtanulását és kisebbségeinknek csendőrszolgálatra buzdítását egybekapcsolni. Jó lenne az is, ha legalább az egyiket megcsinálnák. Hiba lenne, ha egyiket se.

A priorálásról.

Írta: vitéz NARAY JENŐ százados.

Mindenekelőtt jöjjünk tisztába ezzel a nyakatekért szóval. Mit tesz az, hogy: „Priorálás?”

Priorálás alatt azt értjük, hogy valakinek az előéletére, múltjára vonatkozó adatokat megállapítjuk. A latin „prius” szóból ered, amely előbbi, előzőt jelent, ezért is mondják arra az egyénre, akit a nyilvántartásban feltalálnak, hogy: „priusza van”.

A nyomozó utasí és életbelépése és a nyomozó alakulatok felállítására előtt a csendőrség nem igen alkalmazta ezemélyazonosság megállapítás és előélet utáni puhatolásnál a priorálást. A Nyut. megjelenése óta azonban a helyzet e téren is úrvendetesen megváltozott. Ma már a legtöbb őrsparancsnokunk annyira átérzi a priorálás fontosságát, hogy nemcsak az őrskörletében megjelent idegeneket és kimondottan gyanús egyéneket priorálaltatja, hanem azokat is, akik 2—3 éven belül telepedtek le az őrskörletben. Nagyon helyes felfogás ez, mert sohasem tudható, hogy a most tisztességes és becsületes életmódot folytató iparos, munkás, stb. 4 évvel előbb nem folytatott-e az ország másik részében nem éppen becsületes életmódot.

Hogy mennyire áment nálunk, a csendőrségben is a köztudatba a priorálás fontossága, azt legjobban számokban tudom ismertetni. Míg 1930-ban 3431; 1931-ben 5239; addig 1932-ben már 16.798; a folyó évben pedig már augusztus hó 1-ig is nem kevesebb, mint 13.521 priorálást kérő ügydarab érkezett hozzám, ki a csendőrség összekötő tisztje vagyok a budapesti rendőrfőkapitányságon.

Alábbi rövid ismertetésemnek az a célja, hogy e téren immár 4 éven át szerzett tapasztalataim alapján fel-

világosítást nyujtsak: kit és hogyan kell prioráltatni.

Kit prioráltassunk? Legrövidebben egy közmondással felelhetnénk: „Mindenki gyanús, aki él!” Természetesen mindenkét, aki az őrskörletben lakik, azért nem kell prioráltatni. Azt, aki ugyanabban a faluban született, ahol egész életét ideili, felesleges prioráltatni, hiszen a faluban mindenki tudja a mások viselt dolgait. Prioráltatni kell azonban minden olyan egyént, aki az őrskörletben óhajt letelepedni, vagy esetleg csak rövid ideig is, de ott tartózkodik, mint látogató, üzleti utazó stb. Vándorok, csavargók, artisták, cigányok (ezekről még külön is meg fogok emlékezni), zenészek, kéjnök, kupecsek, vásári árusok stb. feltétlenül priorálандók. Külföldieket — amint azt a Nyut. 43. §. 5. bekezdése el is rendeli — feltétlenül prioráltatni kell, ha 4—5 napnál, vagyis azon időnél tovább tartózkodik az őrskörletben, míg a válasz a priorálásra a csendőrség összekötő tisztjétől meg nem érkezik.

A prioráltatás személy- és rangkülönbség nélkül kell, hogy történjék, hogy valaki jól van öltözve, iskolázott ember benyomását kelti, sőt igazolja is magát, hogy kicsoda: ez még mindig nem zárja ki azt, hogy az illető nem körorzött egyén-e? Egyik őrskörletben az őrsállomás székelye jól öltözött nő kézimunkát árusított. A helyi szolgálatban levő járőr igazoltatta. A hölgy igazolta is magát szabályszerűen, mint állás nélküli óvónő. A járőrnek — miért és miért nem — ez az igazolás nem volt elég. Telefonon prioráltatta nálam. Harminc perc alatt kiderült, hogy az illető a márianosztrai fegyintézetből megszökött fegyencné. Megjegyzem még, hogy az őrs — mielőtt telefonon prioráltatta volna — kereste a nő nevét a Nyomozókulcsban és a legújabbban megjelent Nyomozati Értesítőben is, de nem találta. Ennek oka egyszerűen az volt, hogy csak 8 napja szökött meg a fegyintézetből, így a Nyomozó-

A mi nőiánk.

Hoztam magammal lángoló Keletről,
Hoztam magammal ezer éven át.
Itt szunnyadt régen, télkembe temetve,
Zsongott bennem, mint édes szerenád.

Itt szunnyadt régen s most kitört belőlem.
Ritmusa Dnyeper partján született,
Már a regős is ezt erte ki kobzán,
Lányajakkal nyert szent hevületet.

Táncos tüzét az Alföldön tanulta,
Viharok hangját a Kárpát hegyen,
Bűbájalát a Tisza mentén írta
Valamikor egy bús szegénylegény.

Törjenek be a nyugati határon
Az új költők, az új apostolok:
Én akkor is egy ősi szittya nőt,
Korcsult sülükbe átkot dalolok!

Így kaptam én ezt ükkömtől örökbe,
S a magyar föld ezt bennem értele;
Fojtsák belém e hangokat, ha tudják:
A dal már száll egy új Ezer felé.

Mert ezt hoztuk be álmódú Keletről,
Ezt hoztuk be a sziklás hegyen át;
Melódiáikért nem megy idegenbe,
A magyar nőta nem lesz renegád!

Ífj. SZÁSZ KAROLY.

Két csendőr.

Írta: BEÓTHY KÁLMÁN százados.

A négyujjú ember.

Kis darabka szőlő van a Duna mellett. Holdnyi sínes. Sohse gondoltam rá, hogy kevés pénzemen éppen szőlőt vegyek, mert a magamfajta katonáember nem tudhatja, hol nyugszik le s hol kél s ha meg a szőlő mellett nem lehet ember, könnyen lórét szüretel belőle. Ha marad a tőkén... Mégis, hogyan jutottam hozzá?

Egyik járőrellelőrző utamon gyalogszerrel igyekezve, utólértém egy asszonyt, hátán háneskosár s abban dűsfürtű szőlők. Lépteim zajára vissza se nézett, de még akkor se, mikor megüfésértem rakományát.

— Tessaék, jó szívlvel adom, — kedveskedett,

Szó szót váltott, ahogy a község felé tartottunk. Megtudtam, hogy fizetne a szőlő, hogyné...

kulesban még nem jelenhetett meg; a Nyomozati Értesítőben pedig azért nem szerepelt, mert a fegyintézet még nem értesítette az 1. nyomozó alosztályt a szökésről.

A múlt évben egyik bányavidéki őrsre újonnan kinevezett őrsparancsnok — nem ismervén a bányászok előéletét — két vagy három hónap leforgása alatt az összes bányászokat prioráltatta. Mivel a tömeges priorálás nekem is feltűnt, kérdést intéztem az őrsparancsnokhoz. Jelentette, hogy most jött az őrsre és tiszta képet akar magának alkotni a lakosság viselt dolgairól. Igen helyesen tette. Két hónapi irodai munkatöbblete volt, de megérte, mert legálabb tudja, hogy milyen előéletű emberek laknak az őrskörletében.

Több esetben megtörtént már, hogy az őrs csavargás miatt vett valakit őrizetbe s mivel a Nyomozókulesban az illető nem szerepelt, átadta a szolgabírói hivatalnak. Később derült ki, hogy az illetőt több őrs is keresi lopásért. Ha az őrs a csavargót prioráltatja, rögtön tisztában lett volna, hogy nem csak közönséges csavargót fogott el, hanem súlyosabb bűncselekményekkel is gyanúsított egyént.

Tartsuk tehát szem előtt a Nyut. 43. §. 4. bekezdésében foglaltakat és ne sajnáljuk a fáradságot, hanem prioráltassunk. Inkább többet és többször, minthogy kényelmeskedésből csak egyet is elmulasszunk.

Hogyan prioráltassunk? Legfontosabb, hogy a tudakozó lapon meglegyenek a priorálandó egyén összes személyadatai, de legalább is 1. a név (asszonyoknál a leánykori név is); 2. foglalkozás; 3. születési hely; 4. születési év; 5. atyja neve és anyja neve. Emre öt pont alatt tárgyalt személyadatok nélkül nem lehet biztos választ adni.

Ugyanez áll a telefon, vagy távirati priorálásra is, ahogy azt a Nyut. 71. pont 3. bekezdése is előírja.

Ha az őrs külföldit prioráltat és csak a hatósági ere-

deti értesítést küldi be hozzám, akkor az értesítésben is benne kell lenniök a fenti személyi adatoknak.

A személyadatok közlése azért fontos, mert az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal anyagában például Kovács Ferenc több ezer is szerepel. Ha az őrs nem küldi be az összes személyadatokat, akkor a sok Kovács Ferenc közül a keresett Kovácsnak a nyilvántartó lapját csak sok idővesztéssel lehet megtalálni. Egy nyugállományú csendőrtiszthelyettesnek erkölcsi bizonyítványra volt szüksége. Mivel Budapesten lakott, a kerületi kapitányság volt illetékes az erkölcsi bizonyítvány kiállítására. A tiszthelyettes kérvénye beérkezett az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalba is — tudniillik mindenkit priorálnak, aki erkölcsi bizonyítványt kér. A kérvényen fel voltak tüntetve a személyi adatai, de a születési éve, az anyja neve nem. A nyilvántartóban megállapították, hogy nevezett bűntette volt lopásért. A tiszthelyettes, mikor erről értesült, tiltakozott ellene, majd hozzám fordult. Sikerült tisztázni, hogy nem ő a büntetett előéletű, hanem egy másik hasonló nevű, aki ugyanabban a községben született, ugyanolyan vallású és az apja neve is ugyanaz volt, csak egy évvel később született és az anyja neve volt más. Elképzelhető, mennyi idővesztésbe került, míg a tiszthelyettes erkölcsi bizonyítványhoz jutott.

Ákárhányszor megtörtént az is, hogy az őrs táviratilag kérte egy őrizetben levő egyén priorálását, de nem közölte az összes személyadatokat. Határozott választ adni nem lehetett, mert több hasonló nevű és korú egyén is volt. Vissza kellett telefonálni, hogy közölje az összes személyi adatokat.

Minden cigányt feltétlenül prioráltatni kell. Cigány priorálásához azonban még a teljesen és szabályszerűen

— ... de Den annyit, hogy a kamat is kitellenel sóhajtott hozzá.

— Miféle kamat?

— A házat húztuk fel a tavaszon s ahhoz kellett a 800 pengő, osztán tizenhat percentet kell utána fizetni, meg hányfelé kell még Uramisten, így osztán megrekedtünk evvel a köccsönnel, nem bírjuk... El kell adni a földet, már a Garai is megüzente, hogy szüretelés után most már nemcsak a kamat kell néki, de a töke is... Hát honnan adjuk vissza, mikor semminek se ára, se keletje... A tűz igesse el a körmit, aki aláírt a váltónak, mert az olyan ember, hogy elárvereli...

— A nagy baj már — éreztem át az ismeretlen asszony keservét. Rámnézett, mert talán meghallotta hangom őszinteségét.

— Hügyje meg, elárvereli. A Szabó Szalaiék is véle járták meg, ott járt a minap a végrehajtó, jajj! Uramisten, rethentő szígyen, oszt a Szalai szőlőkaróval várták s meg is kenj, ha nem gyűlönek a csendőrök!...

— Nem tudom, minek tiszteljem az urat, — nézett a gallérony felé a néni — de mondja: hát igazság ez? Órag szülem is ezt a földet kapingálta már, meg miurkét is eltarbótl valahogy, őszk most ez a Garai... Szentegvigaz, az uragi beleöli magát, mán nagyon keserves ez a szőlő... Savanyú a leve is. Nap se fogja annyit, mint a máséi...

— Egyfajta az Isten napja néni, nekem is, magának is.

— Egy... Jól mondja... De tudja... ha mán nincs mi szülem a földdel a napnak se, ment nincs se trágya assom... akkor löre az, nem más... Mán arra

se futja, másba kell napszámba is járni, ami jut abból, az is csak egyik sarkára elég a főnek. Lássá, pedig teremne...

Letette sóhajtvá a háncskosarat s kivett egy fűrtöt. Arcom előtt illatozott egymásra boruló, szorosan tapadó sok barna, duzzadt szem. Láthatta arcomon a gyönyörűség tükrözését s arca még jobban elkomorult. Láttam: tudja, mit fog veszteni, ha Garai követeli a váltót. Nem szólt, sóhajtott és tenyere élével kendője alá sodora kétfelé a haját, lehajolt a alábujt a kosár szalagjának. Megse nézte: megyek-e vele tovább. Tudtam, resteli az arcán a bánatot s talán a szemibe lopódzkodó fényességet is. Ment előttem elgryvedt hátán a súlyos kosárral, lebukott fejjel, aprókat lépve, mint aki nagyon fáradt és mint aki nem örömből jön örömök felé, de kinlódásokból keserűség elé...

Utána siettem.

— Néni, hát nem lehet eladni Garai előtt?

— Tudja, megérné a pénzt. Itt van az út mellett, de aki nézi, tudja már, hogy árverés alatt vagyunk s pengőt ígér öliért, hát amíg kóporsóra se elég.

— Néni — fordultam szembe vele hirtelen, — hol fekszik a szőlőjük?

— Eljött az úr a Kálvária mellett, a ótóbusz megállónál?

— El.

— Na, lássa, ott a szegletben van.

Nem szaporítottam a szót. Megvettem a szőlőt. Így jutottam hozzá, nem is gondolva soha rá s így jutottam a négyujjú emberhez is.

kiállított tudakozólap sem elég. A tudakozólaphoz mindig ujjnyomatlapot is kell csatolni, mert a cigányok között — mint jól tudjuk — igen sok teljesen egyforma személyadatokkal bíró van. Legtöbbször lopott igazolványt használnak, vagy valótlán személyadatokat mondanak be a csendőröknek. Éppen ezért az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal cigányt ujjnyomatlap nélkül nem is priorál.

Ha az őrs helyszíni ujjnyomokat és mondjuk — a gyanúsítottokról ujjnyomatlapokat küld be, tudakozólapot nem kell csatolni, hanem csak kísérelő jelentést. De mert tudakozólap nincs csatolva, fontos, hogy az őrs az ujjnyomatlap hátlapján tüntesse fel a kérdezett egyén apjának és anyjának a nevét is.

Minden személyről külön tudakozólapot kell kiállítani. Ez azért fontos, mert ha egy tudakozólapon több személy szerepel, az nagyon megehezíti a gyors priorálást és a válaszadást. A tudakozólap jobb felső sarkába oda kell ütni az őrs bélyegzőjét, mert különben a tömeges priorálásnál könnyen tévedés történhetik.

Milyen szempontokból lehet valakit prioráltatni?

1. Előző büntetései,
2. Gyanu szempontjából (hogy t. i. nem gyanús egyén-e).
3. Nem áll-e körözés alatt.
4. Kémgyanu szempontjából.
5. Politikai szempontból.

Külföldieket — ha az őrs nem tudakozólapon, hanem csak az eredeti hatósági értesítőn prioráltatja őket — csak a 2., 3., 4. és 5. pont alatti szempontokból priorálunk. Ennek oka az, hogy az őrsöt legtöbb esetben nem az érdekli, hogy a külföldi hányszor és miért volt büntetve, hanem az, hogy nem áll-e körözés alatt, nem gyanús, nem kém és nem politikailag gyanús-e? Ha valami

Hozzáértő emberrel mentem ki a tőkéek közé s az tanácsolta, hogy jószívű meg jó derekú ember kell ám a tőkéekhez.

— Ha te, ahogy mondod: nem értesz hozzá.

— Nem én, de meg időm se igen van.

— Akkor keress, mondom, egy embert, jószívű, jó derekút, mert a göröngyhöz, hantához, tőkéhez, szemhez le kell hajolni, meg kell simogatni, támogatni, etetni... mert elviszi a romlás.

Nagy gond volt.

Meghirdettem. Nagyokára aztán egyik jelentkező úgy állt meg előttem, hogy összenőtte sarkalt. Megörültem, mert láttam rajta: katona volt. Nem amolyan fódott-fódott, aki még annak se jó, aki se megállani, se köszönni, aztán izadásig dolgozni se tud. Örült, hogy észrevettem rajta s hozzátette:

— Még pedig esendőr voltam.

— És? ... Ilyen javakorban már nem szolgál?

— Nem — rándult meg az arca. — Nem tetszik elhinni, de igaz, azért nem, mert krajcáros, kapzsi ember voltam.

— A csendőrségnél?

— Igen. A tiszaszebeni őrsön. Ott szolgáltam. Három éve mult. Egy rózsafa megszurta az ujjamat, vérmérgezést kaptam, legénykedtem a bajjal, míg késő lett. Levágták az ujjam. Azóta semmi kenyerem...

Megnéztem a kezét. A mutató ujj helyén nagy sebhegedés.

— Hát, hogy hogy nem vigyáztál?

oknál fogva az őrsnek a külföldi előző büntetéseire ia szüksége van, akkor vagy tudakozólapot küldjön be, vagy pedig a hatósági értesítésen tüntesse fel, hogy „Előző büntetéseit is kérem közölni.”

Ha az őrs nem írja rá a tudakozólapra, hogy „Általános priorálását is kérem”, vagy „Politikai szempontból is kérem priorálni”, vagy „Államrendészeti szempontból is kérem priorálni”, akkor az összekötőtiszt csak abból a szempontból prioráltatja az illetőt, hogy nincs-e körözés alatt, nem gyanús egyén-e és közli még az előző büntetéseit is. Éppen ezért fontos, hogy az őrsparancsnok, ha kémgyanú és politikai szempontból ia felvilágosítást óhajt nyerni a prioráltatott egyénről, a fenti bejegyzésekről meg ne feledkezzék.

A tudakozólap megjegyzés rovatában még fel kell tüntetni azt is, hogy a válasz sürgős-e, vagy nem sürgős, mert például, ha csak figyelő lap kitöltésére keltenek a kért adatok, akkor a válasz nem sürgős, míg ha a priorált egyén őrizetben van, akkor sürgős.

Tudakozó lapon csak priorálást lehet kérni, felesleges tehát a hátlapon feltüntetni, hogy nevezettet az őrs ekkor és ekkor, ezért és ezért fogta el stb. Ugyancsak gyakori eset, hogy a tudakozólap hátlapján kéri az őrs megállapítani, hogy például az illető lakott-e Budapesten, mikor és meddig. Ilyen kéréseket nem lehet tudakozólapon elintézni. Ha az őrs mást is akar az illetőről tudni, nemcsak a priuszát, akkor azt kérje külön — a főkapitánysághoz címzett és az összekötőtiszthez küldött — megkeresésben.

Honnan kérjük a priorálást? A Nyut 43. §-a annak idején szabályozta, hogy miként, hol és hogyan kell prioráltatni. Az elmúlt 4 év alatt szerzett tapasztalatok azonban szűkségessé tették, hogy a hivatkozott

— Nem vigyáztam, igaz. Magamra nem vigyáztam. Azóta folyvást ezt mondom. Mert azóta még alig ettem tisztességesen. Ezt meg annál inkább érzem, mert az őrsön... hej!...

Mikor új laktanyába költözött az őrs, az őrsparancsnok úgy találta jónak, ha beültetjük a nagy udvart virággal, meg fákkal. Azt mondta: régen is szokás volt a csendőrségnél. Hát szót fogadtunk. Hatan váltunk, mindegyikre két rózsafa jutott, megvettük, fél pengő se volt. Elismerem, én bizony nem szívesen. Hogy még ebbe is bel szólhasson az őrsparancsnok... de a többi se mert szólni, mert azt is mondták, hogy akit áthelyeznek, az viheti a fáját, mert saját zsebből vették. Csunya dolog volt így osztzkodni, most tudom és azóta látom csak igazából. Meglett az udvar, szép lett. Olyan tavasztól őszig, mint a melegház. Jutott belőle sok virág...

— Lányoknak?

— Igen... Megérte a pénzt... Mégis, nem tudtam soha elfelejteni, hogy parancsra vettem...

Mikor harmaadfél év mulva áthelyeztek, kihallgatáson azt mondta a tiszthelyettes úr:

— Isten segítse magát, Varga. Sok szerencsét és minél kevesebb bajt egész életére. Akárhol van a csendőrségnél, mindig ottthon van.

— Köszönöm szépen a tiszthelyettes úr jóságát, feleltem. — Most még kérem a rózsafáimat.

— Mit? — kerekedett a tiszthelyettes szeme. — Mit kér?

— A rózsafákat, miket harmaðéve ültettem.

paragrafus helyesbítették. A helyesbítés részben már meg is történt, részben pedig külön rendeletekkel szabályoztatott.

Minden tudakozólap, vagy külföldre vonatkozó hatósági értesítés a csendőrség összekötő tisztjéhez küldendő. Az összekötőtiszt az őrs óhaja szerint minden szempontból prioráltatja az illetőt, felesleges tehát tudakozólapot a nyomozó alosztályhoz küldeni.

Bandák és komitácsik.

Írta: SUHAY IMRE altábornagy.

(Harmadik közlemény.)

A lisovici erdőbeli rejtekhelyről megszököttek kézrekerítése céljából a második mozgójárórt is Vk.—Sopot községbe összpontosította Madarász százados, ahonnan vezetése alatt a Kosmaj-hegységet és annak erdős és zegzugos környékét, az első mozgójárórral egyetemben, kisebb csoportokra oszolva, átkutatta. Sajnos azonban, minden fáradozás, a körülbelül egy heti éjjel-nappali fárasztó munka nem hozta meg a kívánt eredményt. E második bandának csupán egy tagját, Maric Miloradot, guberevaci lakost, Nemenekuce községben fogták el, aki beismerte, hogy a lisovici erdőben volt rejtekhelyen társaival egyetemben ő is ellenállott az őket üldöző csendőrjárnak, de társait semmi szín alatt sem akarta megnevezni.

Brankovic Vojslav sem nevezte meg társait; bár velük mintegy három hetet töltött el a rejtekhelyen, azt állította, hogy őket névleg nem ismeri.

A lisovici erdőbeli banda tehát széjjeloszlott, szerte-szédelt. Az a feltevés, hogy közeli falvakbeli szerbek vol-

A tiszthelyettes úr nézett, nézett rám sokáig. Nem volt annak az arcán meg a szemiben semmi, de nem bírtam a nézésit mégse.

— Nézze, Varga — szólalt meg aztán egész más hangon, csendesen, — közös munkával csináltuk ezt a szép udvart... Közbevágtam:

— De parancsolni nem lehet, hogy a belevalót magunk fizessük meg, az olyan belevalót, ami nem hoz a konyhára!

— Varga csendőr! A fát, ha földbe tették, nem lehet elvinni. Azé, akié a föld. Ezt magának tudni kellene már. Meg azt is tudhatja, hogy akkor kellett volna panaszkodni, mikor a fát még nem vette meg. Hát most már; semmi keresgélni valója azzal nincs. De, lássa, én mégis odaadom. Felelősségemre. Vigye, mert restelleném, hogy olyan valami van az őrsön, amit elkíván-nak innét. Vigye... De vigye magát is hamarosan, mert szégyenlem, hogy ilyen emberem volt az őrsön!

Szédültem egy kicsit, mikor kijöttem az irodából. — Felelősségére? — haraptam össze a számat, még az ő felelősségére?... Most már csak azért is! Elvívsem!

Tudtam, hogy a többiek az ablaknál lesnek, mert megmondtam nekik is, hogy vinni akarom, hát nem akartam azújhős lenni. Leugrottam a tornácra. Az egyiket úgy rántottam a földből ki, mint egy pálcát. Emlékszem, a vékony gyökerek remegtek a levegőben. Fázta-e, féltek-e vagy a kezem remegett? Mit bántam én akkor! Nyultam a másik után, megmarkoltam azt is és a tenyerem megcsúszott. Az ágak közé szaladtak ujjaim és a tövisek peregve hulltak le. Meg se mozdult

tak, de szétveretvén, mindegyik ismét visszaosont a por-tájára, az ártatlant színlelve, körülbelül helytálló volt. Egyik sem árulta el a másikat, hacsak az idők multáival, — amint az a szerb nép jellemében rejlik, — esetleg bosszúállásból a törvény kezére nem jutatták egymást.

Hogy a banda rejtőzködő tagjainak még szórakozásban sem volt hiányuk, mutatja azon körülmény is, hogy asszonyismerőseik is meglátogatták őket kípített odújukban, ahol éjjeleket is töltve, férjeik, illetve szeretőik bús magányát vidámitgatták.

Mindkét rejtekhelyet a feltalálás után felgyújtották és lerombolták.

Szívós nép volt a szerb és állandó gondos ellenőrzést igényelt.

Fentebbi, tényleg megtörtént esetet azért vázoltam ily részletesen Madarász csendőrszázados eredeti jelentése alapján, hogy bebizonyítsam: a komitácsik, a bandák sem voltak félistenek, akiktől mindenkinek rettegnie kellett. Hanem csak hazájukat szerető szegénylegények. A komiták akkor voltak nagy legények, ha lesből, orozva lelőhették valamelyik gondtalanul ballagó öreg, törődött, népfelkelőkből álló járőrünket. De bizony, ha igazi, vérbeli magyar csendőrökre akadtak, (s nem pedig kisegítő vagy más pótlékra) mindig megadták az árát.

A magyar csendőr itt is bebizonyította, hogy megállja a helyét nemcsak mint ügyes nyomozó — aki tudja, hogy és hol kell a bűnösöket keresni —, hanem mint vitéz katona is.

Igaz, hogy a vázolt esetben katonailag nem jártak el egész helyesen, gyakorlatlanok voltak még akkor. A megbiñineselt szerbeket és a sebesültet 2 fő kísérlette volna, a többinek az üldözést nem lett volna szabad egypár lövés leadása után abbahagynia.

Hogy Szerhja közbiztonságát a túlnyomórészt csak

mégse. Két kézzel estem neki. A gyökerek így se engedtek s a fa ottmaradt. Igaz, ketté facsarva a dereka.

Csúnya dolog volt. Azóta tudom, nagyon tudom.

A tövist nem vettem észre dühömben. Egy bent maradt s a mutató ujjam másnapra feldagadt és fáj. A többi is fáj és égett, de az egész más volt. Most már tudom. De nem szóltam senkinek. Orvoshoz se mentem, resteltem volna, mert megtudják az új bajtársak, akiknek azt mondtam: macska karmolt meg. Egyik bajt a másikra tereltem, amíg egyszer csak forró lett a fejem, kábult, lázas... és most itt állok. Nincs egy ujjam, katonaebernél a legfontosabb. Felülvizagáltak, mikor megmentésem végett le kellett vágni. És hozzá jött még, hogy minden kiderült...

Azóta jártam mindenfelé. Munka nincs. Ami van, arra ia sok az épkezű. Azt mondják a népek: akinek ujsa hibádzik, annak munkája is hibás, nem kellek sehol. Mind azt mondta: Isten véle, egyse mondta: itt egy falat kenyér... Azóta jó volna sokszor annyi, ameny-nyiba egy rózsaszató kerül...

Megfogadtam a szőlőmhöz, legyen gondozója. Szüret előtt állunk, hát most már látom, hogy nem csalódtam benne. A tőkék roskadoznak, a szemek ragyognak, mosolyognak, élet-duzzadtak. Vidám fűttségű száll fellettük... az én négyujjú emberem nótázzgat. Ha elhallgat, bizton csendőrök vannak a közelben s ilyenkor ő megáll a munkában, kinéz a karók felett s azt hiszem: ilyenkor elmegy azokkal kicsit portyázni — gondolatban...

idős és hiányos kiképzésű népfelkelőkből álló csendőrség dacára sikerült aránylag olyan magas fokra emelni, a bandákat nagyjában leküzdeni, azt főleg a hivatásos magyar csendőrtiszti- és altiszti karnak lehet köszönni.

Mivel a behrend fenntartása, s így a komitácsiak ártalmatlanná tétele a megszállt Szerbiában elsősorban a csendőrség feladata volt, nézzük meg, hogy 1916 őszén, a sorcsapatok kivonása után, mikép festett ez a terület.

1916 őszéig csak 3500 csendőr állt a belgrádi katonai kormányzóság rendelkezésére; ezt a számot a hadtápcapatokból kiválogatott, még alkalmasnak látező legénységgel 5500 főre emelték. Természetesen ez az 5500 ember tulajdonképpen csak névleg volt csendőr. A legénység nagy része úgynevezett pótcsendőr volt. Túlnyomó részben, többé-kevésbé, — de inkább kevésbé, — alkalmas népfelkelők voltak, kik közül egy elenyésző töredék hevenyészett táborig csendőr kiképzésben részesült. Igazi, teljes értékű, vérbeli csendőrök csak a tisztek és az őrsparancsnokok voltak. Ha igen kedvezők voltak a körülmények, úgy egy 20—25 főből álló őrsön, az őrsparancsnokon kívül, még egy hivatásos csendőrtiszt volt. A tisztek és legénység túlnyomó részét a magyar csendőrség, aztán a közös (boszniai), kis részben a horvát és elenyésző számban az osztrák csendőrség adta.

Mint látjuk, ennek a csendőrségnek az emberanyaga megközelítőleg sem ütötte meg azt a mértéket, melyet mi békében csendőrségünkől követeltünk a most ismét követelünk. De jobb híjján, be kellett ezzel is érnünk. Mivel a járőrök legalább 2, de legtöbbször 4 főből állottak a legalább a járőrzetű félig-meddig csendőrilag ki volt képezve, általában véve, különösen több hónapi iskolázás után megfeleltek.

Kelemen bácsi.

Tulajdonképpen a tanító úr volt az oka mindennek, mert tanítás helyett a verandáján üldögélve, nagyokat nevetett. Azaz hogy inkább a veje, aki a városból jött és sok csintalanságot tudhatott, mert sokszor elhalakult a hangja, amiből és a tanító úr jókedvéből mi a tanterem ablakába könyökölve, mindjárt sejtettük, hogy nem az ábécéről beszélgetnek.

Mikor már négy óra mult, mi is abbahagytuk a játékot és nagy örömmel üdvözlöttük Dupa Péter gondolatát: ócsém az ő sugallatára begyújtott a nagy vaskályhába. Sok ceremónia nem kellett hozzá, mert a kályha tömve volt a tavasz óta beledobált záiros papírral, ételmaradékokkal, meg megymással s így csak oda kellett tartani a lángot... Gyufa meg volt Dupa Péternél, amolyan nadrágon gyűlő oláh gyufa, mert Dupa már cigarettázott. Ha másat nem, kukoricabajuszt.

A kályha nagyot böfönt, a füst kicsapott, azt hiszem, haragudott, hogy még nyáron is kinn van, de nekünk annál nagyobb örömet szerzett. Bár kint remegett a levegő a tüzelő naptól, nekünk érdekes volt a langyos meleg áramlása a behemót kályhából. Lassankint hatalmas gyerekgyűrű vette körül; padokon, asztalokon, nyitott ablakokban mindenütt gyerek állott s a kályha előtt a két tettes: ócsém és Dupa Péter. Kipirultan. Látszott: tetezett nekik a páratlan eset és a kis dicsőség.

Egyszerre süvítő hang vágott az áhítatos csendbe:

— Jön a rektor!

Egy-egy körzet (Kreiskommando) csendőrségének létszáma az illető körzet nagyságától, a lakosság megbízhatóságától függött és így teljesen különböző volt. A körzet csendőrségi parancsnoka tényleges csendőrszázados vagy főhadnagy volt. A hírszerzés is az ő kezébe futott össze. Törzsén kívül, még néhány polgári nyomozóval is rendelkezett. A körzet csendőrségi létszáma 200—300 fő volt. Az őrsök 12—25 főnyi létszámúak voltak. A körzet székhelyén mindenütt 40—50 főnyi csendőrtartalék is állomásozott.

A csendőrség kötelékébe tartoztak még a portyázó különítmények (Streifabteilung) és a vadász-szakaszok (Kreiszagdzug). Utóbbiaknak volt a legjobb legénysége, ezek méltó ellenfelei voltak a szerb komita-bandáknak.

Midőn 1917 kora tavaszán nagyobb felkelés tört ki s a népfelkelő alakulatok nem váltak be, a csendőrség tartalékosztagaiból megalakították a „S” táborig csendőr zászlóaljat (1000 fő á 4 puskás század és 2 géppuskás osztály á 2 géppuska). Ez a csendőralakulat, melynek parancsnokai a csendőrtisztülettől kerültek ki, teljesen bevált elite csapat volt, mely a nagy visszavonulásánál, 1918-ban is, a legutolsó hátvédet képezte a saját és a német csapatok mögött.

Ilyen csapatok tartották Szerbiát megszállva 1916 ősze óta, a sorcsapatok elvonulása után a román harc-térre.

Alighogy a románok megintették nekünk a háborút, megkezdte egy szerb tartalékos hadnagy, a II. vonalhoz tartozó Kosta Vojnovic a bandák szervezését, a MGG/S (Militär General Gouvernement Serbien: szerbiai katonai kormányzóság hivatalos rövidítése) délkeleti részén, a krusevacai és mitrovicai kerületben. Ezt a két kerületet, különösen azonban a bolgárok által megszállt területet

A hang, mint a szél a pelyvát, úgy szórta szét a gyerekeket. Pillanat alatt mindenki a helyin volt könyv, füzet s ceruza mögött. Vegyesen, az elsős kölykök a hatodikos kamaszokkal együtt. De ült az egész iskola. És csendben meredt az ajtóra, hol a tanító úr megjelent. Kabát nélkül és így szinte láttuk, hogy reng inge alatt a hasa. Szuszogott, de nem szólt. Szája mellett a bajusza úgy lógott le, mint ütöttszárnyú madár szárnya. Közében mogyoróbot. Félünk tőle egyébként is, de most, a csiny után, látva őt mozdulatlanul és szótlánul... most valóban előlött a lélekzetünk.

— Ki gyújtott be?! — kérdezte.

Ijesztő csend volt pár másodpercig s akkor ócsém szopján hangja csendült fel bátran és remegés nélkül:

— Én!

— Lehúzni! — volt a válasz. Két hatodikos felugrott, ócsémet a pad végére lenyomták és a rektor botja csattogni kezdett. Meg se állott tízig. Így ment ez akkoriban.

— Apád majd megadja a többi! — s kifujta magát. Ócsém, aki még pár másodpercig a padon maradt — várta a következő ütések, vagy pedig nem bírt rágtón felállni, nem tudom, — egy szót sem szólt. Ki volt vörösödve. Száke hája tündökölt. Nem szólt semmit, össze volt szorítva vékony szája. Ránézett helyére menően Dupa Péterre. A rektor utána nézett, csóválta a fejét, azután nagyot kiáltott mérgesen:

— Mars haza mind! Te jó firma pedig ittmaradsz vacsoráig!

nyugtalanították az összeverődött bandák, eleinte kis mértékben, azután mind merészebben.

A bandák első sikereitől vérszemet kapva, mind több és több szerb lakos, — kik eddig az őserdőkben bújdogáltak, — csatlakozott Kosta Vojnovic-hez, úgy hogy nemfokára már néhány százra rúgott a létszámuk. Igaz, hogy fegyvere nem volt mindegyiknek.

1916 december 25-én egy 14 főből álló csendőrfárórt portyázás közben, — vigyázatlanul mentek, — törbe esáltak a Brus és Blaževo között mind a 14-et legyilkolták. A bandákát csendőr portyázó különítmények elűzték a bolgár határra, miután a 14 legyilkolt és borzalmasan megeankított csendőr holttestét a Brus-i hegyszorosban megtalálták.

A csendőrséget megerősítették albán ellenbandákkal és ezekkel sikerült a rendet saját területünkön helyreállítani s a bandákat a bolgár területre átszorítani. Egy időre teljes nyugalom állt be. Úgy látszott, hogy a bandák feloszlottak és hazamentek vagy kerülve a számos járőrrel a találkozást, az erdőkben húzódtak meg. Nem szabad elfeledni, hogy ez Szerbiának legvadabb és legelhagyottabb és jóformán járhatatlan része volt, melyről még félig-meddig használható térképek sem álltak rendelkezésre.

Mindez azonban csak szélesedő vihar előtt.

Harcok a Monarchia és Bulgária által megszállott Szerbiában. A csendőrség szerepe.

Az ántánt 1917 kora tavaszára általános támadást tervezett a szaloniki-i fronton. Ezzel egyidejűen nagyszabású felkelésnek kellett volna Szerbiában kitörnie, még pedig mind a Monarchia, mind a bolgárok által megszállt területeken. Az előkészületeket körültekintő módon és a legnagyobb titoktartással végezték. A szaloniki-i ántántsereg fő-

vezérsége Kosta Pečanae szerb századost repülőgéppel küldte le. A bolgárok megszállta területeken, Prokupljenél szállt le. A Szerbiában rejtőzve viesszamaradt azeb lisztek és bandavezetők tudtak jöveteléről.

Annak idején, midőn Szerbiában szolgáltam, meg voltam győződve, hogy a kormányzóság közegei közt kémekek vannak (a szerbek szolgálatában). Most utólag az események igazolni látszanak fellelésemet és gyanúmat, melyet egyes személyek ellen tápláltam.

Míg gróf Tisza 1916 nyarán nem követelte magyar tisztak vezénlyűsét Szerbiában, — akkor kerültem én is oda 1916 őzén, — a kormányzóság tisztjei közt feltűnő nagy számmal voltak jugoszláv, sőt pánszláv érzelmű lisztek és hivatalnokok. Gróf Tisza követelésére váltották fel az akkori kormányzó, a teljesen szláv érzelmű gróf Salia-Seewlast, vezérkari főnökét és a vezető állásban lévő tisztak nagy részét, de azért maradt tovább is jócákn belőlük a meghódított Szerbiában. Többeket közülük én váltattam fel, de valamennyit nem sikerült, mert a titkos, de erőteljes cseh befolyás a monarchia vezető katonái körében már éreztette hatását. Feltűnő volt pl., hogy Belgrád helyőrségét egy cseh népfelkelő zlj. (409.) képezte, különben pedig majdnem túlnyomóan szláv póttesteket tettek Szerbiába a helyőrség megerősítésére, így pl. a 71. (tisztá tétok), 5. és 12. ulánusok (horvátok és szerbek), 36. és 11. tüzérek (horvátok és lengyelek), 60. gy.-ezred (tisztá román).

Magyar póttest csak a 37. ezredé volt (Belgrád), a 19. vadászoké (Užice) és a 3. huszároké (Valjevó).

A román hadüzenet hírére azt hitték Szerbia lakosai, hogy megkondukt a halálharang a Monarchia felett. Nyugtalanság tünetet mutatkoztak a Šumadia-ban, a kragujevácl kerületben. A sérülékosság bandákba verődött. Fantasztikus hírek keringtek Belgrádban.

Mint tudjuk, abban az időben allg volt Szerbiának más

En is ottmaradtam. Tán hat óra lehetett, addig egyikünk se szól. Ami történt, megtörtént — tudtuk — de nem volt igazságos. Szégyen is volt, mert egyikünk se kapott ki eddig és félünk apámtól. Ha megtudja, még tizez kapok én is... El voltunk hát foglalva magunkkal, észre se vettük, hogy bejött a tanító úr.

— Hazamehettek... Majd megmondom apádnak! — volt a búcsúztatója.

Pakkoltunk s lábujjhegyen osontunk a rektor előtt. Kint szétnézünk. Az iskola előtt piac-tér volt, ahol ekkor a többi gyerek látszott úgy, mintha semmi se történt volna délután és észre se vették multságuk szerzőjét, de megazenedőjét is, ahogy sietve áthalad mellett a téren.

Siettünk egyrészt a szégyen miatt, meg azért is, mert a hegyek felől sötét fellegeket hajtott a szél a a rekkenő meleg után az ilyen — vihart jelelt. Nekünk pedig még négy kilométert kellett menni hazáig, a vasúti állomásig, mely kint esett a falutól, a grófi birtok mellett. Zúgott a szél és a Disznós-hegy felől dörgésmorgás rázta a levegőt. Mire kiértünk a falu szélére, lehullott az első kövér, hideg esőpp. Sietni kellett.

Az országút két sor magas, zúgó, csapkodó jegenye között most porzott, felhőbe veszett, szürke, titokzatos, végtelennek tetsző alagúthoz hasonlított, melynek torkából az állomás felől, csapzottbőrénnyű, ijedt lovakkal a kuzdók tértek haza, szembe húzott kalapban, olyik vágatva és ez még jobban megijesztett bennünket. Nekidültünk a szélnek, pornak és így mentünk a nagy országúton, mi, két kis apróság.

— Csak be ne csapjon! — motyogott ösém. Megremültlen néztünk egymásra. Hátunkon már patakozott az eső, lassan sötétedett. Az ég fekete, haragos volt, azt lehetett hinni, hogy onnan is kikapunk...

Hibás volt ösém, igaz. Biztos a vihar is azért jött, mert meg is lehet haragudni ilyen tűzesimálásért, na, de megazenedett már, meg én is, most megint jól kikapunk, a fene azt a Dupát, ő találta ki s mégis, ő most biztonság otthon ül, nem is fázik, nem is fél, ledél van felette s most mégis csak mi szenvedünk mellette is, még az iskolába se néztek be és otthon? Hát otthon is, ha elmondja a rektor!... A borotvafenőszíjjal leaz... Biztosan tudják már otthon, azért nem is küldtek élénk eselédet, ilyen rossz gyerekek nem érdemlik, jaj, nem volna baj már semmi, csak a villám... Jézuska...

— Gyorsabban fűkl — szált hirtelen valaki a hátunk megett. Hogy megfordultunk, a szél meglődött és úgy kapott hozzánk Kelemen bácsi, a falubeli csendőrök parancsnoka. Allt megettünk fujva, vizesen, de ránk mosolygott. Szó nélkül kanyarította le válláról a nagy, fekete gallérját, amit a szél esattogva kiszakítani igyekezett kezéből, hasztalan s hirtelen belehujtatott mindkettőnket. Megfigasztotta rajtunk, aztán rántette karját és úgy mondta:

— No, most gyerünk!

Karofogva egymást ösémmele, lassan meleg lett a gallér alatt. Kicsit tán nehéz volt a éreztük Kelemen bácsi kezét is, de az is melegtett és jó is volt, hogy ott volt a keze, mert fogta a gallért, hogy a szél el ne vigye. Arcunk előtt lecsúngott a gallér szárnya s alóla lestük a sza-

helyőrsége, mint néhány frontszolgálatra nem alkalmas hadtápszázalój. Röhn nyug. tábornokot, ki mint fiatal tüzértiszt is kiténtette magát 1878-ban, Bosznia okkupációja alkalmával (azért kapta a nemességét Vrba-i előnévvel), bízta meg a cs. és kir. kormányzóság, hogy hat hadtápszázalójjal (tulajdonképp csak hat félzázalój volt) és egy dragonyoszázaddal tartsa féken a nyugtalanok lakosságot a Kragujevac—Arengyelovac—Palanka-i területen. Röhn tábornok, a bátor öreg katona, aki ismerte a balkáni harcmodort, mindenekelőtt maga akart meggyőződni, mi is van azzal a félelmetes ellenséggel, — mert sokan már a komitácsai névtől is remegtek, — és a dragonyoszázaddal szemrevételezésre indult.

A komitácsik jelzett bűvő-, illetve gyülekezési helyén azonban csak néhány elhagyott, gyatra lövészárkot talált az erdők szélén.

Röhn tábornok erre a dragonyoszázaddal és négy zászlóaljjal (ezek legénységének azonban körülbelül a felét s a négy zászlóaljparancsnok közül pedig hármat, mint alkalmatlant, visszahagyva) megkezdte koncentrikus előnyomulását a nyugtalanok terület ellen. Egy zászlóalj összeütközött állítólag kb. 200 komitácsival, akik azonban a mieink szuronytámadását nem várták be, hanem rövid tűzharc után szétszaladtak.

Saját csapatainknál veszteség nem volt. A viszonyokkal ismerős, kemény parancsnok öntudatos, bátor fellépésének — igaz, hogy az erők is nagyok voltak — megvolt a hatása, a bandamozgalmak ezen a vidéken hamarosan megszűntek, úgyhogy Röhn tábornok csapataiból egy hadtápszázalójjal és egy hegyi úteget el lehetett küldeni az Orsovánál szorongatott helyzetben lévő csekély erőink segítségére. Az egységült ott is hamarosan helyreállították, de ezek a csapatok többé Szerbiába vissza nem kerültek.

kadó esőt. Szürke, hosszú, vizes szőnyeg volt előttünk, hátunkon éreztük, hogy folyik. A jegyesorban egymásután villant a villám kékes-fehér fénye s az állomás épületét még mindig nem láttuk. De már mégis vígan tapostuk a sarat, éreztük és hallottuk, hogy van valaki mellettünk és hogy nem is fázunk. A Kelemen bácsi csizmája orra is elő-előtűnt olykor, ha nagyobb talált lépni s mi szemünk sarkából jól láttuk, hogy a csizmája csupa víz, fényes, mint a tükör. Mellettem jött, az oldalamnál, ott, ahonnan a vihar, a szél és az eső csapdosott szüntelenül. Meg-megszóla!t nyugodtan, mintha nem kellett volna neki is veszekedni széllel, porral, esővel:

— Na még egy kicsit. Ottthon majd megszáradunk!

Ilyenkor szorosabbra vona vállainkon a karját, mintha magához akart volna szorítani. El is mosolyodtunk erre, mert olyan jól esett.

Amikor otthon vidáman, szárazon kibújtunk a nehézzé lett gallér alól, akkor láttuk igazában Kelemen bácsit. Csuromvíz volt kalapjától csizmájáig, folyt arcáról az eső és míg át nem adott anyámnak, meg se törülgette magát. Szegény anyám fehérre vált arccal nézett ránk és Kelemen bácsinak kezét nyújtott, hálát mondva neki.

Kelemen bácsi úgy vizes arccal mosolyogva mondta:

— A csendőr előtt se víz, se hó; köszönet se illet, mert éppen szolgálatba indultam, tán csak nem hagyom ezeket az apró verebeket elázni, mi, gyerekek?

Azzal leguggolt elénk a nagy, hosszú ember és barchort nyomott a fejünkre jóízűt nevetve.

Már a rektor bácsira se haragudtunk.

1917 tavaszán is megvolt az összeköttetés az antant és a komitácsik között. Kosta Pečanac leszállása után szébe vette az eddigi szervezetek kiépítését. Munkáját céltudatosnak és körültekintőnek mondhatjuk. Egész hadműveleti osztálya volt, széleskörű összekötő hálózattal. Alparancsnokainak írásbeli parancsokat adott ki. Egy elesett bandavezérnél sikerült egy rendeletet találni, mely a felkelés előkészítésére reávilágít.

Szabad, de a szerb nyelvnek megfelelő fordításban, a keskeny papírszeletre írt parancs a következő volt:

„A jablonicai körzet komitá-osztágainak parancsnoka, elrendeli a . . . .-i kerületnek:

Márc. 11-re (gör. kel. időszámítás) a szerb királyság minden kerületében általános felkelés rendeltetett el. Minden harcos tartsa magát készen az azonnali indulásra. A felkelők gyülekezzenek az utakon osztágokba. Ellenséges katonákon a falukban rajta kell ütni. A távbeszélő-, távíróvonalak és vasutak szétrombolandók. Minden katona feltartóztatandó, akinél ló van, vagy akik a postakocsikat kísérik. Utóbbiak és a lovak elveendőek.

Az ellenséges csapatok gyülekezését meg kell akadályozni. További parancs következik.

W. Vlachovič, I. oszt. százados, parancsnok.

Dimitrievič Vojvoda.

Ez a parancs a Vladicin Han-i járás községeinek tudtul adandó, aztán községről községre menve tőlük a Vranja-i kerületnek adandó le.”

Nézzük most már, hogyan szervezték meg a felkelést a felsorolt vojvodák, kik a bandaharcokban már nagy tapasztalattal bírtak s e téren „szaktekintélyek” voltak.

A bandamozgalom szervezetei voltak:

1. a központi komitét,
2. a szervezett bandák,
3. a rögtönítélő bíróságok és
4. a bizalmiférfiak.

A központi komitét a szerb fővezérség nevezte ki. Azzal szervez összeköttetésben volt s nagyvonalú utasításai szerint működött. A komitét szabályozta az egész működést, nevezte ki a vezéreket s jelölte meg esetről-esetre a működési területet és az elvégzendő feladatokat.

A központi komitét összekötő tisztjei a főhadiszálláson voltak, onnan továbbították a legkülönbözőbb, de mindig a legcélszerűbb úton az utasításokat a különböző körletek és csoportok vezetőinek. Külön írásbeli meghatalmazásuk és fényképes igazolványuk volt. A központi komitét szabályozta az egyes bandák (kerületek) összeköttetését is. A bandavezérek, valamint a bizalmi emberek nevét, tartózkodási helyét pontosan nyilvántartották. (Utóbbi nem volt mindig könnyű dolog.) Azonkívül esetről-esetre külön bíróságokat, véstörvényszékeket állítottak fel.

Szervezett bandák. A vezetők a központi kerülettől kapták meg az utasításokat, hogy Szerbia mely részében szervezzenek bandákat. Fentebbi hatóság közölte velük az alkalmas egyéneket, bizalmiférfiak nevét és lakhelyét. A bandavezetők kötelezve voltak személyi lajstromot és naplót vezetni. Az elesett bandavezérek naplójából fedeztük fel annak idején a szervezés szálait, a bandák tevékenységét stb.

A bandák létszáma egészen különböző volt: 25—150 fő.

A komitácsik részben polgári ruhát hordtak, részben egyenruhát. Az egyenruha majdnem kivétel nélkül legyil-

A szerbiai tábori csendőrszázalaj imája az indulás előtt Belgrádban.

kolt osztrák-magyar és bolgár katonák ruhája volt, de elfogtunk szerb és montenegrói egyenruhába öltözött komitácsikat is. Fegyverzetük puská és bomba volt. A legkülönbözőbb puskákat találtuk a halottaknál: orosz, osztrák-magyar, szerb, német, bolgár. A kézigránátok jóformán csak szerb gyártmányúak voltak. Itt-ott, zsákmányolt világítópisztolyokkal is rendelkeztek a komiták. Ezeket jeladás céljaira használták. A bandák túlnyomó része gyalog működött, de találkoztunk kisebb lovasalakulatokkal is.

A politikai (hazafias) alapon szervezett bandáknak a lakosság előtt igen nagy tekintélye volt, minden lehető módon támogatták őket. Felszabadítóknak tekintették őket a propagandájuknak meg is volt az az eredménye, hogy sokan csatlakoztak hozzájuk. Az ilyen bandák és a velük együtt érző lakosok közt a viszony a lehető legszívélyesebb volt. Ahol azonban nem engedelmeskedtek a bennszülöttek s ez különösen a nagyobb városokban s oly vidéken fordult elő, ahol a lakosság rendezettebb közbiztonsági és gazdasági viszonyok között jólétnek örvendett, kegyetlenül legyilkolták saját honfitársaikat. Itt azonban a politikai motívumokkal sokszor velejárt a velük született rablási ösztön is s bizony gazdag embereket szívesen raboltak ki. Utóbbi célból kimondott rablóbandák is alakultak. Ezek ellen a lakosság sokszor keresett védelmet csendőreinknél, ezeket be is árulták, így sikerült őket megsemmisíteni. Persze a hazafias bandák a rablókat is

akárhányszor felhasználták saját céljaikra, pl. büntető-expedíciók végrehajtására stb. A rablóbandák többnyire igen gyakran egész fiatal, 16—19 éves fiúkból álltak.

A bandák, ha nem voltak hadban, pihenetek rendes lakóhelyeiken, esetleg a falvakban tartózkodtak. Bizonyos előre meghatározott helyeken éjjente tartották összejöveteleiket, ott beszélve meg a kapott híreket, a teendőket, illetve tudomásul vették az érkezett parancsokat. Ilyenkor adta ki a bandavezér utasításait. Rendszeresen éjjel meneteltek, nappal sohasem az utakon, hanem mindig kevéssé járt ösvényeken, a patakok medrében, erdőkben stb. A falukat, lakott helyeket ilyenkor elkerülték.

A kisebb bandák harcmodora mindig a rajtaütés, a lesből való támadás volt. Ilyenkor is főleg fegyverek, lőszer, élelmiszerek zsákmányolására pályáztak. Elsősorban a kisebb járőröket, szállítmányokat, fogatokat támadták meg. Erélyesebb támadás elől, még ha csak egy raj végezte is, kitértek, a szuronyharcot sohasem várták be, a tűzértűz elől mindig megszaladtak.

A haditörvényszékeket a központi komité állította fel, főleg hazaárulók, kémek, besúgók megbüntetésére. Büntetésük jóformán mindig csak halál volt, ezt azonnal végre is hajtották.

A bizalmiférfiak majdnem mindig a pópák (papok), tanítók és sokszor a falu előljárói voltak. Mivel a hágai konferencia értelmében — melyhez mi jogászaink, de kü-

Tábori csendőrzárőr lesben.

lónösen diplomataink parancsára majomszerűen ragaszkodtunk — a szerb közigazgatás embereit meg kellett tartanunk, sokszor az általuk alkalmazott bírák, előjárók voltak az 6 legjobb besúgóik, akik minden tőlünk kapott rendelkezésről azonnal tájékoztatták a bandákat.

A bizalmiférfiak vezették a kémiszolgálatot is, e célból sokszor tekintélyes pénzszegek felett is rendelkeztek.

A rendelkezésemre álló eredeti feljegyzések, akták nyomán egyes parancsokat, utasításokat szószerint (szabad fordításban) fogok közölni, hogy lássák csendőreink, okuljanak, minő eszközökkel történt az egész szervezés, összeköttetés, parancstovábbítás.

Egy elesett komitácsinál 1917 január elejéről szóló keltezéssel a következő felhívást találták:

„Vitézek!

Öfelsége, a szerb király és hazánk nevében felszólítalak Benneteket az általános felkelésre, az örök és aljas ellenség, a szláv Júdás ellen (a bolgárokat értette alatta), mely bennünket álnok módon hátbatámadott, ahelyett, hogy a kultivált (??) népek szabadságáért, a germán-török merénylet elhárításáért küzdött volna a széjjelszakadt szlávok érdekében.

Szeretett hazánk egyéves rabszolgasága és az albán vadonban elszennvedett fáradtságok után hadseregünk végre elérte a kék Adriát, elérkezett a pillanat, hogy a bolgár-germán igát lerázzuk magunkról. Bátor katonáink, támogatva nagylelkű és vitéz szövetségeseinkől, vérüket hullatva közelednek már felénk.

1912 óta, a háborúk sorozatát vitézül végigküzdvé és kitartva, a szerb nép bebizonyította, hogy önálló állami életre megérett. Ezért felszólítalak Benneteket, valamenny-

nyiteket kivétel nélkül, hogy fegyverrel kezünkben, menjünk harcosaink, felszabadítóink elébe! Az egész világ előtt be fogjuk bizonyítani, hogy senki, sem ők nem adták a rabságban, megdermedve, mintha már meghaltunk volna, hanem ellenkezőleg, felkészültünk a szent háborúra.

Ezért elrendelem, hogy:

1. Minden védköteles egyén, akár fegyverrel, akár anélkül, parancsainknak engedelmeskedni tartozik.

2. Az öreg és harc képtelen férfiaknak régi, vagy használhatatlan fegyvereikkel a rendet kell fenntartaniuk a városokban és községekben, főfeladatuk a közbiztonságra ügyelni.

3. A mozgósítási állomásokat és az általános felkelés pontos idejét, napját, mi innen fogjuk meghatározni és rektek tudtul adni.

4. Mivel a gyors mozgósítás elrendelésére más mód nem áll rendelkezésünkre, megparancsoljuk, hogy minden község máglyákat készítsen elő, melyek akkor gyújtandók meg, midőn a szomszéd község máglyáit fellángolni látják.

Fegyvert, löszert, minden robbanóanyagot, három-napi élelmet hozzatok magatokkal! Mindenki községében kapja meg a további utasításokat!!

Olyan helyiségeken, melyekben ellenséges katonaság van, rajta kell ütnetek, meglepetésszerűen, elfoglalnotok azokat. Az ellenséget kényszerítsétek megadásra, bánjatok velük mint hadifoglyokkal, (ezt ugyan a legritkább esetben tették meg) s elvett puskáikkal lássátok el fegyvertelen társaitokat.

5. Ezen határozmányok a Toplicai, Vranja-i, Krusevac-i, Kosovo-i, Nis-i és Novipazar-i kerületekre nézve mérvadóak.

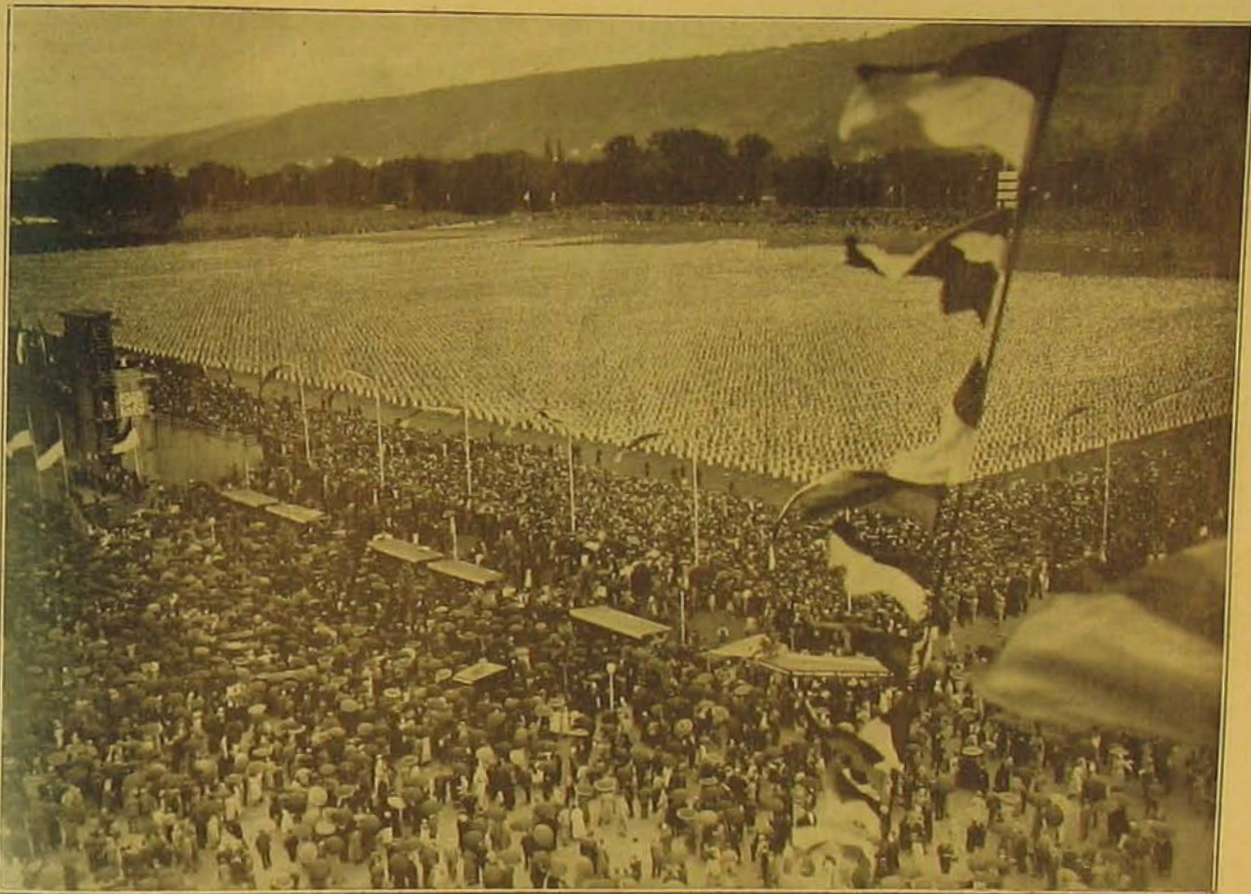
6. Az egyes parancsnokokat mi fogjuk meghatározni, kiknek kötelességükké tesszük, hogy utasításainkat feltétlenül teljesítsék.

7. Az összeköttetés fenntartására és a parancsok továbbítására mindenkinek hátsólovaival és málhás állataival magával kell hoznia.

(Folytatjuk.)

Komitácsik leshelye: Fent látszik a figyelő feje.

Az újjáélelt Németországból: Ötvenkilencezer sportember bámulatosan fegyelmezett szabagyakorlata Stuttgartban.

Csendőrerények.

Írta: CSEPI BÉLA százados.

VASAKARAT.

A multkor azt írtam, hogy a kötelességérzet a lelkiismeret munkája, a kötelességteljesítés pedig az akaraté. Nem elégséges csak érezni a kötelességet, hanem akarni is kell azt teljesíteni.

Ez az akarat beteljesül már a fáradozásnál és a kitarató munkánál is, — de szükség lehet és van még fokozottabb akarásra is, amikor az akadályok olyan számosak és nagyok, hogy az átlagember nem tud megbirkózni velük. Olyan akadályok ezek, amelyeket mások is elismernek, ha ezek mellett nem tudnók a kötelességünket elvégezni, megrovás nem érhetne bennünket, hiszen az ember teljesítőképessége nem határtalan. Van egy bizonyos pont, egy hely, amelyet nem képes túlhaladni, az akadályoknak olyan száma, amellyel nem tud megbirkózni.

De éppen itt van azután a mód a kiválóság megszerzésére. Itt van az a hely, ahol csak „török — szakad”, „tűzön-vízen át” lehet eredményt elérni. Ide kell az akarásnak olyan foka, amelyet vasakaratként nevezünk. Akaratunk erős, mint a vas: nem töri meg sem a kényelemszeretetet, sem a mások rossz példája, se a gáncsoskodás. Nem töri meg az eredménytelenség, a kitarató munka kárbavesztett fáradsága s nem a saját erőnkbe vetett kishitőség sem.

A vasakarattal teljesített kötelességet meg akarja akadályozni, el akarja gáncsolni a mások példája, akik

nem tudnak eredményre jutni. Ugyanígy a saját kishitőségünk, amely lerázhatatlanul azt sugdossa a fülünkbe, hogy erre nem vagy képes, ezt te nem tudod megtenni, gyenge vagy hozzá.

A gyengeség az embernek rossz útitársa. De akár milyen rossz útitárs is, mégis a legtöbb ember nem tudja lerázni magáról, nem képes megszabadulni tőle. A gyengeség és a vasakarát állandóan harcol egymással az emberben és, sajnos, a kettő közül a gyengeség győzedelmeskedik legtöbbször. A mások gyengesége a bűncselekmények igen nagy százalékában az az *alkalom*, amely bűnözőket bűnre készíteti. Az emberek gyengéit kihasználva, ma már a bűnözők is emberismerettel dolgoznak. De ne is beszéljünk általánosságban az „emberek”-ről, hanem mondjuk ki nyíltan, hogy a bűnözők a *csendőrgyengeségre* alapítva is merészelnék elkövetni bűncselekményeket. Kitapasztalhatják, hogy a csendőr milyen bűncselekményeket, vagy milyen módon elkövetett bűncselekményeket nem tud kinyomozni és arra vetik magukat. Tudjuk jól, hogy egy vagy két kiderítetlen bűncselekmény után egész sora következik az ilyen vagy olyan módon elkövetett bűncselekményeknek. Miért? Mert a bűnöző felismerte a csendőrség gyengéit és szabadon, biztosan garázdálkodik. Kész az eredménytelenség s az ítélet, hogy kötelességünknek, hivatásunknak nem tudunk megfelelni.

Bármiben vagyunk gyengék, a gyengeséget vasakarattal, erős akarással le tudjuk küzdeni.

Az imént felsoroltam, hogy a vasakaratként mik a kerékkötői. A kényelemszeretet, a rossz példák, a gáu-

cseszkodás az eredménytelenség, a kárbavesztett fáradozás és a anját kihatóságunk.

Ha így szembeállítjuk magunkkal ezeket a fűh el-lonségeinket a egyenként sorra megismerjük azokat, akkor egyenként le is tudjuk őket gyűrti. Ismerkedjünk meg hát velük.

A kényelemazeretet a test rossz tulajdonsága. Az a viaszás állapot, amikor nem az ész parancsol a tesznek, hanem a test az érzeknek. Így fordul elő azután a csendőr-nél is, hogy a kötelesség, tehát az ész parancsa ellenére elhalszattja aürgös tenni-aláját, mert éhes. Vagy fáradt állapotban azt parancsolja a teste, hogy pihennie kell. Aki a gyűrtő test követeléseinek engedelmeskedik, az nem illdöz, mert hideg vagy meleg van, bevonul örsébe, mert máshol rosszabb a fekvőhely, elhagyja a leshelyét, mert fázik. És még nagyon sok ilyen példa mutatja a kényelem-szeretetet. Mindenki a saját tapasztalata után is mondhat jó néhány példát, amikor az eredmények egyetlen meg-ölője a kényelmeskedés volt.

A rossz példák alatt értenünk kell lársatnk viselke-dését, amelyek ott élnek emlékezetünkben és rögtön je-lentkeznek, míhelyt hasonló helyzetbe és körülmények közé kerültünk. Ha fellemerjük a mi esetünk és a társaink esete között a hasonlóságot, önkéntelenül is úgy cselek-szünk, mint ők. Az erős akaratú, a vasakarátú csendőr azonban ilyenkor, amikor eszébe ötlük a rossz példa, azt mondja: lehetne nekem is úgy cselekednem, de nekem elő-b a kötelesség és aszerint cselekezem, nem a kényelmeasabb, de rosszabb példa szerint.

A gáncsoakodás alyusvalami a vasakaraton, mint a fémeken a maró folyadék. Kivágja, elrontja, megremmli-áti. De csak a nem nemes fémeket. A gáncsoakodás is csak a nem erős akaratot teheti tönkre.

Gáncs... A szót mindnyájan ismerjük. Boldog, de-rős, játékos gyermekkorunkban a zöld mezőn gáncsojtuk is egymást gyakran a jó kedvűnkben nagyokai kacag-tunk, ha sikerült egy-egy megindult vagy megiramodott pajlásanit a földre bultalni, megállítani. Akkor senmi másért nem tettük ezt, csak a játékért; a gyermeki paj-ka ószlon sarkalt ilyen kópéságra.

A férfikor komoly hivatást járó embere nem játékból, nem szórakozásból megy vagy fut az élele útján, nem játékos oszton viszi útjain. Mindenkinék ki van osztva a maga hivatása, a csendőrnek is, aki a legnehezebb, de a legnemesebb úton halad, megy vagy halag, fut vagy ru-han, amint a célja követeli. Szabad-e az ilyen embernek gáncsot vetni? Nem szabad a aki megteszi, gonosz vagy ostoba.

Mi lehet az a gáncs, ami ezt a komoly emhert érheti hivatása útjait járván?

A Szolg. Szab. mondja egy helyen, hogy ahol nincs kicsinyes irigység és rosszakarát az érdemeselhel, nincs lög és lekicsinylés a kevésbé jelesseel szemben... ott terem legálidosabb gyűnölés a közszellem és egyet-értés. Ezek gyűnyörű gondolatok, de ha megfordítjuk őket és elképzeljük, hogy akad valaki, aki ezek ellen vét, ezek a gyűnyörű gondolatok így kifordítottágukban való-ban rozsdává, erős maró nedvűvé válnak a közösségben, de a csendőr erős akaratú társaságban.

A gög és a rosszakarát, az irigység és a lekicsinylés azok a gáncsok, amelyek utunkban érhetnek a akadályoz-nak, megállítanak, sőt talán vissza is fordítanak!

Nagy ember i engesség az, hogy amikor gáncs ör-hennünket, elfutja a keserűség a lelkünkét és olyat cu-jelezünk, ami mindennek mondható, csak észszerűlnek nem. Mindnyájunkban támadt már ilyen keserű érzés a ott nyugodott sokái a lelkünkön, megtörtve munkakod-

vűnket, apasztva erőnket. Az akarát fertőző bacillus a, amely a gög és rosszakarát, irigység és lekicsinylés ke-serű ízben él és szaporodik, mint a tüdővész vagy a pestis kórokozó a legyengült testben.

De ha ismerjük a gögöt és rosszakarátot, irigységet és lekicsinylést, ha tudjuk, hogy hivatásunk útján ilyenek-kei is találkoznunk kell vagy lehet, ha azzal a tudattal in-dulunk, hogy megakaszthatnak és elgáncsolhatnak ben-nünket, akkor már a jól indultunk, mert már a rájuk gondolással, velük számításal is kivédjük a legnagyobb erősségüket, kiháztuk mérlegfogunkat: a meglapelést. Fel-ismerésük már el is tüntette őket, mint akadályokat.

É azt, aki a célt nézi és látja, aki tudja, hogy egy útja van csak odáig, megakaszthatja-e, feltartóztathatja-e, vagy éppen visszafordulhatja-e egy gáncsvetés? A mi utunk vége nem az első gáncsnál van, hanem a célnál; azu-bad-e hát ott maradunk?

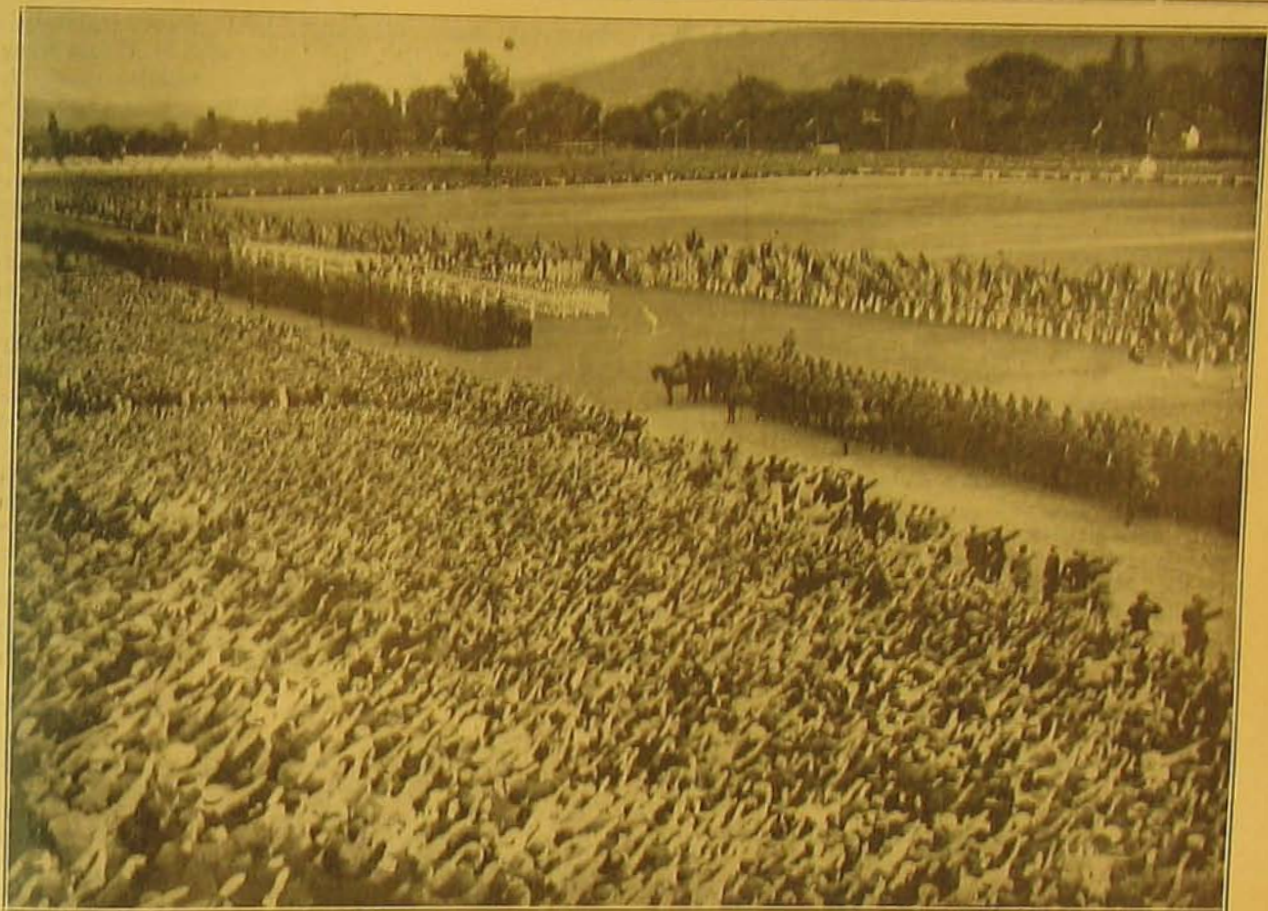
A gáncs nem elpusztító, tönkretévő akadály; alacsony lelkek csúf nyelviöltögetése csupán, amely ha megállít is a csúfságával, lövheneteivel és pszichológussával, nem aka-dályozhat meg továbbhaladásunkban. Aki nagy, hosszú, kemény utakon jár, azt nem fordíthatja vissza a felfracs-caeseno ár, sem a rájaragadt bogáncs.

A nősülésről.

Irta: ARKOSI GYULA (szthelyettes (Budapest)).

A férfit egész élete folyamán alig állítja bármilyen esemény nagyobb és nehezebb feladat elé, mint az élet-társ megválasztása. Ez a megállapítás egyformán áll minden férfire, tartozzék a társadalomnak bármelyik osztályába, de mindenkinél fokozottabban áll a csend-őrré, akit nemcsak társadalmi szokások és kötelezettsé-gek vagy esetleg anyagi és megélhetési szempontok kész-tetnek komoly megfontolásra, hanem a katonai szabályok és a testületi érdekek is. Főképpen az utóbbiak rónak súlyos kötelezettségeket a csendőrré a nősülés szempont-jából. Szándékosan használom ezt a kifejezést: „súlyos”, mert a komoly gondolkodást nélkülöző csendőr valóban nagyon súlyosnak látja a szabályokat, amelyek őt a nő-sülés tekintetében kötelezik és korlátozzák. Ha azonban alaposabban átgondoljuk, megfontoljuk a körülményeket és szempontokat, melyeket a csendőr nősülésénél figye-lembe kell venni, belátjuk, hogy ennek így kell lenni, másképpen nem is lehet.

A csendőr elsősorban csendőr és csak másodsorban férfi vagy férj. A nősülés minden férfi életében fordul-ó pont jelent, egész élete új irányt vesz, új gondok és új örömök, új célok és új kötelezettségek, lehetőségek felé tereli addig egyhangú életét. Természetes, hogy egy ilyen fontos változás a csendőr életében a szolgálatra is különféle kihatással lehet, a ennél döntő szerep jut a nőnek, akit a csendőr feleségül választ. A csendőr szol-gálatra annyira fontos és komoly, annyira egész emberi követel, hogy azt csak nyugodt és harmonikus életkörülmények közt élő ember teljesítheti úgy, hogy abból a szolgálatnak haszna is legyen. Olyan csendőr, akit caa-ládi gondok, viszálkodások vagy egyéb nőügyek foglal-koztatnak a szolgálatnak, a köznek és a testületnek olyan nagy ártalmára lehet, mint akár a rézszeg vagy egyéb érkelesi fogynatkozásban szenvedő csendőr. Kevés olyan foglalkozás ember van, akinek az élete annyira a nyilvánosság előtt volna, mint a csend-őr, de különösen a nős csendőr. Szolgálatunk a testület tagjainak zömét a faluhoz köti. A falu szeme élesebb, tisztábban látó, mint a városé. A falu földművelő polgár-

A stuttgarti sporttüneményen százezrek hódoltak kegyelettel a német hősök emlékének.

sága, különösen az asszonyok, csak úgy lesik a csendőr-asszony minden lépését, mozdulatát, cselekedetét, öltözködését, munkálkodását. Különösen a házatáját, gyermekeit, kertjét, háziállatainak gondozását stb. figyelik ólisan, részben, hogy megszólhasák, részben, hogy öltözködésében, szokásaiiban, viselkedésében stb. utánózhassák. Mert az csak természetes, hogy egymás közt alaposan meghányják-vetik minden mozzanatát az életének és jaj annak a csendőrnének, akit a falu rossz oldaláról ismer meg. Az ilyen asszony tekintélye, hírneve és nyugalma örökre elveszett. A falu intelligenciája is, nem ugyan annyira, de azért mégis észreveszi, figyel és meghírdja a csendőr feleségét, akár beletartozik társaságukba, utóbb nem.

Nem mellőzhetem annak megemlézését sem, hogy csendőr szolgálat idejének legnagyobb egyharmadát szolgálatham, tehát a családjától távol kell, hogy éltem; ez a nősilés szempontjából szintén nem lebecsülendő körülmény.

Ha mindezeket figyelembe vesszük, rájövünk, hogy a csendőrnek azok a „súlyos”-nak tartott szabályok nem is olyan súlyosak. De más szempontból sem nélkülözhetjük a szabályok szigorúaságát. A csendőrt szolgálata és a szolgálattal kapcsolatos egyéb tennivalói, tanulás stb. annyira lekötik, hogy utlag marad ideje a társaságra, szórakozásra. Így aztán nem eszed, ha akad közöttünk olyan csendőr is, aki nem ismerté kellékképpen az életet, járatlan és tapasztalatlan különösen a nőkkel szemben és így annyira nem tudja magától a házasság fontosságát, hogy vakon, minden megfontolás nélkül köti le magát a legelső esimes nő-

nek, akit a sora az útjába sodort. Sőt sokszor annyira vakon és ész nélkül megy bele az eljegyzésbe vagy a házasságigérelbe, hogy még azt sem veszi észre, ha kiválasztottja erkölcsileg mélyen a színvonal alatt áll. Az ilyen csendőr márta elveszett a testület számára, de talán még a társadalm számára is. Engedélyt ugyanis az ilyen nővel való házasságkötéshez nem kap. Minthogy pedig engedély nélkül nem nőülhet meg a testületben, előbb-utóbb kénytelen megválni, nem a nőtől, hanem a testülettől, mert nincs elég akaratereje ahhoz, hogy az ilyen nőből megtudja magát szabadítani, amit egyébként következmények nélkül valóban hajós a megtenni. De a legtöbb csendőr nem is akarja elhinni, hogy az imádotl nőben hiba lehetne, ellenben hiháztatja az összes előjáróit, hajtársait, a szabályokat és mindenkit, csak éppen a nőt és saját magát nem. Mi lenne, ha nem volna az a „súlyos” szabály? Bizonyára nagyon sok csendőrnek volna ilyen felesége, aki nagyon jól ért ahhoz, hogy a kevés tapasztalattal rendelkező csendőrt behálózza. Rá lehetne-e az ilyen nő csendőrsé a mások élete és vagyona feletti örköklést hízni? Nem!

Minden időben, mióta a csendőrség fennáll, de különösen a moztani nehéz életkörülmények között a aztlók azívesen udják a leányukat csendőrhöz, mert tudják, hogy hltos megélhetést nyújtó fizetése, nyugdíjigénye van és ha meghul, felesége szintén nyugdíjban részesül, ami nem lebecsülendő dolog. A leányok sem idegenkednek a deáeg, kakastollas csendőrtől, mert az egyenruha vonzóerőjétől eltekintve is tudják, hogy kevés hasonló állású és jövedelmi ípurós, kereskedő vagy kisgazda stb. ember felesé-

gének van olyan dolga, mint a csendőr nejének. Ezek felesége ugyanis egész életében férjével vállvetve, többnyire igen kemény fizikai munkával kell, hogy küzdjön a megélhetésért, míg a csendőr felesége a szoroson veit háziasszonyi teendőikön kívül nincs semmiféle különösebb testi munkára kényszerítve. És ezt a leányok, különösen a falusi leányok nagyon jól tudják, éppen a már említett annál az oknál fogva, mert falun a csendőr életét is éles szemmel és helyes ítélőképességgel figyelik.

Manapság mindenütt annyi férjhezadó leány van, hogy nem ütközik nehézségbe, hogy a csendőr olyan életvértést választhasson magának, aki megfelel azoknak a követelményeknek, melyeket a saját, az állam és társadalom, a szolgálata és a testület érdeke megkövetel. Minden azon múlik, hogy a csendőr ismerje ezeket a követelményeket és árálja kiválasztásánál ne csak a szívére, hanem az észére és férfiúi önértzetére, büszkeségére is hallgasson, egyezzen el a nagyfontosságú elhatározásában öntudatosan járjon el.

Az alábbiakban ezekre a szempontokra szeretnék bajtársaimnak sze ény elgondolásom szerint némi tájékoztatást, útbaigazítást és tanácsot ajánlani főleg abban a tekintetben, hogy milyennek képelem én el azt a nőt, akit a testület minden csendőr oldalán látni szeretne.

A csendőrlégényiség nősülését a nősülési szabályzatok kívül miniszteri rendelet is szabályozza. Ezeket a szabályokat minden csendőrnek alaposan ismernie kell, akinek nősülési szándéka van. Ezt azonban szösz szerint kell fel-fogni, mert komoly csendőr nem köt egyetlen nővel sem ismeretséget házassági szándékkal, ha ezeket a szabályokat nem ismeri.

Az ara személyét illetőleg a szabályok megkövetelik, hogy:

a) feddhetlen erkölcsű, szerény igényű és háziasszonyi leány; a nősülendő csendőr állásának megfelelő műveltséggel bírjon;

b) tisztességes családból származzék;

c) ha a nősülendő csendőrnek az alapítandó család megélhetését biztosító magánvagyonra nem volna, az árának oly vagyonnal vagy jövedelemmel kell rendelkeznie, hogy a házasság által a nősülendő csendőr anyagi helyzetének lényeges és tartós javulása biztosítható.

Ezek a szabályok világosan beszélnek. Minden bajtársam könnyen megértheti úgy azok lényegét, mint a célját, — mégis úgy érzem, nem végzek felesleges munkát, ha elmondom, hogy saját elgondolásom szerint milyennek kell lennie annak a nőnek, aki a fenti értelemben magüti azt a mértéket, amit egy csendőraltiszt nejével szemben felállíthatunk.

Feddhetlen erkölcsű alatt olyan nőt gondolok, akinek mind a jelene, mind a múltja teljesen tiszta, semmiféle tekintetben még csak a gyanúnak legkisebb árnyéka sem férhet a női becsületéhez. Szelídeklü, vallásos nevelésű és olyan lelki erővel áldott legyen, ami a jövőt illetőleg is megnyugtató. Családjának és közvetlen környezetének alapos megismerése tekintetben sokmindent, hogy úgy mondjam, mindent elárul egy józanul és tisztán látó csendőrnek.

Nem mulasztható el hangsúlyozni, hogy különösen falun az a leány, akinek a csendőr teszi a szépet, akár komoly az udvarlás, akár nem, úgyszólván az összlakosság szigorú megfigyelése alatt áll. Tárgyalják őt faluszerte minden formában. A csendőrnek magának kell tehát feltékenyen ügyelnie annak a leánynak a jóhírnevére és becsületére, akivel házassági szándékkal komolyan foglalkozik, sőt, ha ilyen szándékai nincsenek is, akkor is a férfias, lovagias és becsületes gondolkodás megköveteli ezt.

Sok esetet tudok, amikor egyik-másik bajtársam el-

mezy szabadságra, vagy eltávozással a „menyasszonyához” és az egész éjjelt vagy esetleg több éjjelt is a leány szüleinek lakásán tölt, sőt ezt szinte természetesen is tartja. El tudok ugyan képzélni esetet, amikor ez elkerülhetetlen, de azért ennek mégeem szabadna megtörténnie, mert árt a leány hírnevének, de a csendőr szempontjából sem közömbös, hogy a lakosság mit tárgyal vele kapcsolatban. Az is természetes, hogy ha ilyen eset az, előljárok vagy a nősülést kivizsgáló tiszt úr tudomására jut, alaposan efontolják, hogy véleményezzék-e az engedély megadását, mert a látszatot — ha néha csal is — azért nem mindig lehet teljesen figyelmen kívül hagyni.

Szerény igényű csak az a nő lehet, akinek úgy a család, mint az iskolai nevelése alkalmat szolgáltatott az életkörülmények és lehetőségek határainak megismerésére, vagyis, aki már fiatal korában megtanulta, hogy ha csak 40 fillérje van, nem költöhet el 50 fillért, hanem csak harmincát, — aki mértéket tud magának szabni az öltözködésében, életmódjában, szórakozásában és viselkedésében. Értenie kell az adott viszonyokhoz való alkalmazkodás nehéz feladatát nemcsak a szükség idején, hanem az élet által nem ritkán előidézett jólétben is. Az az igazi szerény nő, aki nem hősüli magát föbbre a hozzá hasonlókól, nem vágyik elérhetetlen dolgok után, egyszerűséget kedvel és alkalmaztán képes a legelembb dolgokról is a családja érdekében lemondani.

Házias az a nő, aki szereti az otthonát, a családi kört; nem vágyik állandóan társaság vagy más szórakozások után, rendszertől, tiszta, szorgalmas, takarékos, jóízű, a háziasszonyi teendőiben teljesen otthonos. A háziasszony nő bármilyen — nőhöz illő munkát — derűs jókedvvel végez, viszont azonban, ha a szükség úgy adja, a társaságban is méltóképpen meg tudja állani a helyét. Egy szóval, nem fél az élettől és annak semilyen megnyilvánulásától.

Műveltség tekintetében nem mernék szabályt felállítani. A csendőr állásának megfelelő műveltséggel szerintem az a nő is rendelkezhetik, akinek csak elemi iskolai végzettsége van, de az sem baj, ha 4 középiskolát végzett, sőt olyant is ismerik többet is, aki 4 középiskolánál magasabb képzettséggel ment férjhez csendőraltisztához s mégis boldog a házasságuk.

A műveltség nem csupán attól függ, hogy ki milyen iskolát végzett, van olyan, aki kevesebb iskolával nagyobb általános és társadalmi műveltségre tett szert, mint egy másik, több iskolát végzett nő. A műveltség színvonalára is nagy hatással lehet a család, a környezet, az erkölcsös nevelés, háziaság, nőiesség, szelídeklőség és a gondolkodásmód. Az bizonyos, hogy csak művelt nő képes megérteni többek között például azt is, hogy miért kell áthelyezni férjét, vagy miért vezénylik el hosszabb-rövidebb időre más orsz. iskolába, esetleg hosszabb szolgálatba stb., aminek a csendőr lépten-nyomon ki van téve.

Nem titkothatom el azonban itt azt a nézetemet, hogy szellemileg azért mégis feltétlenül a férj kell, hogy föltte álljon a feleségének, amit a nősülendő csendőr szintén nem hagyhat figyelmen kívül. A természet rendje és törvénye szerint a férj van hivatva arra, hogy a feleségét az élet útjain vezesse, irányítsa, azért férfi. Ő az erősebb s bár a házasság törvénye azt kívánja, hogy férj és feleség egyenlő legyen, mégis csak az a házasság lehet boldog, ahol a férj fölényben van a különösen szellemi téren, mert sokkal higgadtabban és megfontoltabban ítéli meg az életet, mint a nő. Ezt a fölényét azonban nem szabad semilyen formában éreztetni.

Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy a csendőr feleségének családjával szemben is szükség van bizonyos előfeltevételekre. Az alma nem esik messze a fájától,

mondja a közmondás és nagyon sokszor beigazolta az élet ennek a közmondásnak helyességét. Feltétlenül indokolt tehát, hogy annak a nőnek a családja, akit a csendőr feleségül óhajtott venni, tisztességes legyen. Ebből a szempontból itt olyan családot kell érteni, amelynek minden tagja, vagyis a leendő menyasszony közvetlen környezete, de még a közeli, sőt távolabbi rokonok is, feddhetlen előéletűek, büntetlenek legyenek, közbecsülésben álljanak, jó hazafiak, politikailag is megbízhatók, egyszerűen olyanok legyenek, akik a csendőr állásának minden körülmények között megfelelnek. A családi nevelés nagy hatással van a gyermekekre és így természetes, hogy csak abból a családból kerülhet ki csendőrhöz illő feleség, amely családnak minden tagja megüti ezt a mértéket. Egyébként a csendőrré is áll, hogy „Nézd meg az anyját, vedd el a lányát”!

A csendőrség minden tagja, különösen pedig azok, akik már nősülési lehetőségbe kerültek, vagyis hazamosabb ideje szolgálnak a testületben, mindig olyan ellátásban részesültek és részesül ma is, hogy úgyszólván semmi aggály nem merülhet fel a tekintetben, hogy képes családot alapítani. Hogy ennek dacára mégis vannak a csendőr nősülésének anyagi feltételei is, ez azért van, mert a családalapítás nem csak abból áll, hogy feleségül veszek valakit és kész. Gyermekek lehetnek, s betegségek, bajok pedig annyival többször érhetik, ahány tagból áll a család. A kiadás is annyival több, ahányan vannak. Így csak természetes, hogy más oldalról is biztosítani kell a család létalapját, mert egyedül csak a zsoldra támaszkodva, nem lehet családot alapítani. A nősülési szabály azonban a köntendő házasság anyagi feltételeit nem szabja meg összegszerűen, sem azt nem kívánja meg, hogy a leendő menyasszonynak feltétlenül legyen vagyona vagy jövedelme az esetben, ha a nősülendő csendőrnek van megfelelő magánvagyona. Tehát el lehet képzelni olyan házasságot is, ahol a nőnek semmi vagyona nincs. De az arának rendszerint olyan vagyonnal kell rendelkeznie, hogy az a házasságra lépő csendőrt, jobban mondva, az alapítandó család anyagi létét lényegesen és tartósan javítsa. Ez a vagyon lehet értékben, ingatlan, pénz stb., de lehet jövedelem is, pl. életjáradék, kereset, szülői- vagy rokoní támogatás, tőkeamatjövdelem stb.

Összegezzerüleg vagy a hozomány értékére nézve nehéz volna pontos szabályt felállítani; a gyakorlatban talán az élelmezési pénznek megfelelő jövedelemmel lehetne a célt legjobban megközelíteni. Azonban ne felejtsük el, hogy a legjobban megalapozott anyagi helyzet szilárdságát is csak az biztosíthatja, ha úgy a házassáandó csendőr, mint az ara bänni tud a pénzzel, ha takarékosak és igényeiket mindig egy fokkal lejjebb képesek tartani, mint a vagyoni helyzetük megengedné. All ez főként a csendőr nevére, aki okos beosztással, a lehetőségek helyes kihasználásával, észszerű gazdálkodással és csendőr nevéhez illő szerény viselkedéssel, bitözködéssel, szórakozással stb. meghívottabb arra, hogy a meglévő vagyont nemcsak megőrizze, de lehetőleg gyarapítsa is. A csendőrt hivatása anyaira lekötö, hogy — bátran merem állítani — a nő csendőr anyagi helyzetének jó- vagy rosszvolta majdnem kizárólag a feleségének tulajdonítható. Az aztán természetes, hogy vagyonilag óriási különbségek lehetnek akár a csendőrnél, akár a nőnél s olyan gazdag nő csendőrt is el tudok képzelni, aki az átlagnál sokkal többet megengedhet magának. Feltűnően költséges életmód azonban ilyen esetben sem illik a csendőrhöz és nem is egyeztethető össze a csendőr szerény állásával.

Van asszony, akinek kezében a semmiből is vagyon lesz és van olyan, akinek kezében a vagyonból még hamarabb semmi lesz. Kinek-kinek saját belső ügye, hogy va-

gyonilag milyen igényeket támaszt a felállított korlátokon belül, azonban mégsem volna azért csendőrhöz illő, ha a házasságát kizárólag az anyagi oldaláról vizsgálná és a szívére semmit sem hallgatna, ami pedig a boldog házasságnak mégis csak a legfőbb alapja. Szereti-e vagy sem azt, akit feleségül akar venni és megvan-e a kölcsönös vonzalom, amire a házasságot alapítani lehet: ez mégis csak a kérdések legfontosabbika marad.

A szíve mellett se felejtse azonban egy bajtársam sem, hogy olyan állást, olyan hivatást tölt be, amely azonban felül, hogy a kiválasztandó élettársat illetően bizonyos szabályok betartására kötelez, egész életére tisztességes megékelést biztosít. Ne becsülje tehát kevesebbre állását vagy személyét, mint azt mások becsülik. Ez a választandó élettárs személyére is legyen irányadó.

Legalább nagyjában segítségére óhajtottam lenni azoknak a bajtársaknak, akik közelednek az időhöz, hogy házasságra gondolhassanak. Tudom és érzem, hogy nem méríthettem ki ezt a nehéz kérdést minden oldalról, de nem is lehet, mert kimeríthetetlen. Inkább csak arra óhajtottam némi támpontot nyújtani, hogy az élettársválasztás előtt álló bajtársaimnak nagy vonalakban némi tájékozódásuk legyen, hogy mire kötelezi őket a nősülés a saját érdekeik, a testület, a haza és társadalom érdekében.

Csendőrhistoriák.

A brostü.

A világháborúban egyik lovashadosztálynál teljesítettem tábort csendőri szolgálatot. Négy színmagyar huszárezredből állott a hadosztály s ennek megfelelő hősiességgel harcolt a Kárpátokra törő orosz sereg ellen. Három hónapi szünetnélkül tartó harcok annyira kimerítették és megritkították a hadosztályt, hogy végre is nem állíthatta meg a végeláthatatlanul özönlő orosz áradatot, vissza kellett húzódnunk egészen a zempléni megyei Lomnára. Az egyik dandártól — amely Alsóolcsván volt elszállásolva — éjjeltájban telefonjelentés érkezett a hadosztályparancsnoksághoz, hogy az iskolaépület, amelyben a dandárparancsnokság és egy huszárezred törzse pihent, robbanás folytán eltűnt a földszínről. Sok volt a halott.

A vezérkari főnök úrtól parancsot kaptam, hogy a robbanás ügyében nyomozzak s az eredményről telefonon tegyek jelentést. Egy óra alatt odaát voltam a helyszínen. Első utam egy nyomorúságos viskóba vezetett, hogy a dandárparancsnok ezredes úrnál jelentkezzem. Tábort sapka volt a fejemen, nem kalap. Alig léptem be a homályos helységbe, az ezredes úr rámvált:

— Hinaus! Hinaus! Hinaus! Marsch! — s hozzátette még — amennyire a német nyelvet meg tudtam érteni —, hogy tábort csendőr: a szemé elé ne kerüljön, mert bizonyára támadási parancsot hoz, ő pedig a halálosan kimerült és megtizedelt huszárujából eggyel sem bír feláldozni.

Most már rám került a sor, nekem kellett valahogyan megértenem magamat, hogy nem támadási parancsot hoztam, hanem a robbanás nyomozása végett jöttem. Elővettem hát minden német tudományomat s elkezdtem makogni. Azt akartam mondani, hogy hallgasson meg az ezredes úr, de ez az én német tudományom mellett valahogy úgy sikerült, hogy „Fogja be a száját az ezredes úr.” Éreztem, hogy szörnyű dolgokat zagyvások össze-vissza s bizonyára meg is kaptam volna a magamét, ha a verejtékes szókérés közben rá nem téved a nyelvem arra a nagyszerű kiegészítő magyar szóra, hogy:

— Izé...

Ebben a pillanatban kiderült az ezredes úrnak azelőtt véstjólóan komor arca és mesolyogva mondta:

— Hát te magyar vagy édes fiam? Hát akkor mit kínódsz itt németül? Na, nem baj! Amint látod, engem is a falhoz lapított ez a robbanás, rövidebb lett az orrom valamivel, a fejem bőre is megcsetlett némileg, mind ez azonban még csak nem is hiba, nem hogy baj lenne. Az ellenben már nagy baj, hogy ottmaradt a romok között a sapkám. Van rajta egy békebeli kedves emlékem is, egy brostú, tudod: olyan gombostüfele, amit fiatal tisztkoromban kaptam a trónörököskötől, azt nagyon sajnálnám. Ugye megígéred fiam, hogy megkeresed, az Isten küldött nekem éppen most egy magyar csendőrt.

Szórol-szóra emlékszem ezekre a szavakra. Az idegen nyelvben való kínóadás után úgy hullott rám ez a testvéri magyar szóáradat, mint a mennyei manna, mondanom sem kell tehát, hogy úgy kerestem a sapkát a brostúvel, ahogyan még talán soha elveszett holmit.

Egy utászszakasszal feltúrtam a romokat s félóra múltán előkerült a sapka. Csakhogy brostú nem volt rajta. Most azután tüvé tettem az egész romhalmazt, valósággal átszűrtem az utáazokkal a törmeléket, a tü azonban nem került meg.

Szomorúan mentem tehát s jelentettem az ezredes úrnak, hogy tüvé tettem a tü után minden porszemet, de nem találtam meg. Meglepetésemre az ezredes úr arca mosolyra derült, amikor meglátta kezemben a sapkáját, félkarjával átölelt s azt mondta:

— Bevallom én neked fiam, hogy soha sem kaptam én a trónörököskötől brostút. De még mennyire nem kaptam, te azt el sem tudod képzelní fiam — folytatta különös elgondolkodással —, hogy mennyire nem kaptam én tőle brostút...

Aztán megint felvidulva folytatta:

— Csak azért mondtam azt a tūhistóriát, hogy ne sajnáld a sapka után a fáradságot. Egyébként köszönöm neked, hogy előkerítetted. Azért ám magyarok maradtunk, csak tudod, ezt a fránya sapkát semmiért oda nem adnám.

Elfelejtette a nevét.

Az 1918 júniusi offenzíva előtt kivonták hadosztályunkat az állásból, hátramentünk pihenni. A pihenés idejére az élelmezési adagokat alaposan megkuritították, mert akkoriban már nagyon rossz világ járt fööttünk. A lakosságtól élelmiszert vásárolni nem lehetett, részben mert neki magának sem volt, részben pedig, mert az olasz lakosság tartotta a haza iránti hűséget s nemcsak ennivalót, de barátságos szót sem kaptunk tőle. Amiben elvégre igazuk is volt az olaszoknak, hiszen a fegyver vitt bennünket a földjükre, ekkor el'enségek voltunk.

A korgó gyomor azonban követelte a jogait, a huszárrok tehát igyekeztek úgy „beszerzeni” az ennivalót, ahogyan éppen lehetett. Az volt a felfogásuk, hogy az olasz úgylis egész nap szürcsöli a vizet a kanáléban, fog magának vízi moszatot, azt megsüti és „megropogtatja”, minek akkor neki még polentaliszt is? Amit pedig kár volna penészedésre hagyni ebben a szűk világban, hát meg kell szerezni a huszárgyomor számára.

A hadosztályparancsnokságnak azonban más volt a véleménye. Szigorú parancsot adott ki a „beszerzések” ellen s a tábori csendőröknek jutott a feladat — összesen ketten voltak —, hogy érvényt szerezzünk a tiltó parancsnak.

Egyik este a városon kívül lest tartottam egy szőlőlugas mellett. A közlben az egyik huszárezred útközvetvonaata tanyázott s köröttem sok huszár csellengett. Éjfél tájt p'asz kiabálásra figyeltem fel s az úton futó alakot látam közeledni. Mikor a szaladó ember odaért, villámgyorsan rávettem magamat, galléron fogtam s amint előre sejtetem, huszárt fogtam.

— Ki vagy? — kérdeztem.

A huszár a világos éjszakában felismerte bennem a tábori csendőrt s jelentkezett:

— Huszár Bodnár Sándor, alássan jelentem.

— Ide a legitimációt!

Két kézzel kapott a huszár a zubbonyához, hogy az igazolvány-tokot előkaparássza, közben azonban rájöhetett, hogy valami nem lesz rendjén s mielőtt még az igazolványát átnyujtotta volna, igen nagy nyugalommal jelentette:

— Vagy nem is úgy hívnak engem, hanem Győrfi Sándornak.

— Akkor miért hazudtál az előbb?

— Nem hazudtam én, jeientem alássan, csak hirtelemben eifelejtettem a nevemet.

Most aztán firtatni kezdtem, honnan s miért futott? Bevallotta, hogy egy kis polentalisztet akart „szerezni,” de a „digó” nagyon lármázott, hát inkább otthagya neki. Ezt azonban nem hittem el, annál kevésbé, mert láttam, hogy futásközben valamit elhajtott magától.

Meg is találtuk a zacskó lisztet, Győrfi huszár azonban önérzetesen tiltakozott az ellen, hogy ő eldobna a kezéből olyan polentalisztet, ami már a kezében van. Persze, a házra sem emlékezett, ahonnan a liszt kikerült. Bevittem a térparancsnokságra s másnap kimondták rá a szentenciát: 30 napi szigorú. Ezzel azonban örökre adós maradt huszár Győrfi Sándor, mert másnap a Piave vonalára dirigálták a hadosztályt s újabb két nap múltán pedig Győrfi Sándor az egyik Velence környéki hídfőnél hősi halált halt. Sokan bevonultak akkor vele s utána az égi regimentbe.

Horváth Gábor tiszthelyettes
(Kondoros).

Cigányfurfang.

Egy cigány katonaszokevénynt igazoltattam 1918-ban. Igazolványa egy nálánál öregebb cigányé lehetett, akinek a népfelkelési szemlén való megjelenését igazolta. Mikor azonban megmotoztam, előkerült a zsebéből egy Ignác György nevű cigányról kiállított születési anyakönyvi kivonat.

Megkérdeztem, melyik a kettő közül az igazi neve. Nagyot sóhajtott, mély lélekzetet vett — láttam rajta, hogy igen nagyot készül hazudni — s azt mondta:

— Azsirt ván nikem kit nevem, kezsit csókulom érmeester úr, mer a mostoha anyámnak azs ides fia vagyok.

Mikor megkérdeztem tőle, miféle csodabogár akar ez lenni, így magyarázta a furcsa rokoni köteléket:

— Tetszik tudni, a mostoha anyámnak azs apja Lakatos volt, azs anyja meg Ignác, hát én mindkettének a nevit váselem, kizsit csókulom, hogy egyik se haragudjon rám.

Megállapítottam aztán, hogy az igazi neve Ignác volt s azért szerzett Lakatos névre szóló népfelkelési igazolványt, hogy a katonai szolgálat alól kibujhasson. Így azonban mégis sor alá került, de hogy meddig maradt fegyver alatt, nem tudom.

Batár Antal alhadnagy
(Budapest).

Házalás.

A próbacsendőriskolában folyik az oktatás. R. próbacsendőr szépen elmondja az elfogásokat, hiba nélkül, egészen a kihágásokig. Mikor ideér s azt mondja éppen, hogy „aki házalási engedély nélkül házal, vagy a házalási szabály rendelkezéseit áthágja”, — megállítja őt a százados úr:

— Mi a ház lás?

A próbacsendőr makog, hebeg egy ideig, azután felel:

— Házaló az, aki engedély nélkül házasodik.

Kovács István V. csendőr
(Gomba).

Jávorszky József tiszthelyettes.

Az oláh betöréskor a gyimesközéplaki őrsön teljesített szolgálatot. Az ott állomásozó 2/12. honvéd zászlóaljhoz osztották be, ahol mint felderítő járőr, majd mint rajparancsnok küzdött hazájáért.

Ebben a beosztásában is fényesen megállta a helyét. Alkalmazkodott a változott viszonyokhoz és a törvénytörők nyomozása helyett Hazánk szent földjét megszenteltelenítő ellenség kiverését, véreink oltalmazását tekintette legelső feladatának.

1916 szeptember 15-én Gyergyóalfalu és Parajd között fekvő Bucsin hegyet borító erdőben heves harc dult a magyar és az oláh csapatok között. Jávorszky tiszthelyettes negyedmagával jobb oldalvéd volt. Itt hősiességgel tartotta magát estig s a meg-megújuló oláh rohamokat mindig visszaverte. Sziklaszilárdan tartotta állását, amelyen az oláhok támadása véresen omlott össze. Erős kitartásával megakadályozta, hogy az oláhok csapatainkat bekerítsék.

Az oláhok kiverése után Jávorszky tiszthelyettesre hárult az a feladat, hogy az oláhok kegyetlenkedéseit és rémtetteit kiderítse.

A gyönyörű Székelyföld virágzó községeinek helyét füstölgő romok és megcsontított hullák borították.

Még nem jártak le a következő pályázataink!

Fényképpályázat. Határidő: szeptember 30. Feltételek a 13. szám 414. oldalán.

Rajzpályázat. Határidő: október 1. Feltételek a 17. szám 560. oldalán.

Fogalmazási pályázat. Határidő: október 15. Feltételek mai számunk 592. oldalán.

Biztosítási családi esetek leírása, Határidő: november 1. Feltételek a 16. szám 513. oldalán.

ták. Sóvárád, Parajd, Szováta, Szárhegy, Remete, Etéd stb. székely községeket lerombolva, lakosaikat kifosztva és meggyilkolva találták.

Az oláhok módszere az volt, hogy a székelyeket embertelen kínzásokkal, pénzük és értéktárgyaik átadására kényszerítették, lakásaikat kifosztották, azután amit elvinni nem tudtak, azt felgyújtották s hogy gaztetteiknek szemtanuja se maradhasson, a kirabolt, védtelen székelyeket — nemre és korra való tekintet nélkül — legyilkolták, vagy fogolyként magukkal hurcolták és valami rejtekhelyen rettenetes kínzások között kivégezték.

Hasonló rombolások és gaztettek színtere volt Déda, Szolárdpatak, Bánfiháza és Maroshévíz is.

Jávorszky tiszthelyettes hosszú ideig tartó, fáradhatatlan nyomozással derítette ki az oláh katonák rémtetteit.

Bátor magatartásáért és kimagasló nyomozásáért tüntették ki a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel.

Pálfı Sándor tiszthelyettes.

1914 szeptember 15-én vonult be a 131. dandárparancsnoksághoz, ahol mint tábori csendőr teljesített szolgálatot. Résztvett a dandár valamennyi harcában és különösen az oroszok által szétszórta katonáink összegyűjtésével és az állásokba való visszavezetésével szerzett érdemeket.

Innen a Volhyniában küzdő 22. hadtesthez került s a Dnyeszter hírdőrségéhez osztották be, melynek parancsnoka lett. Ekkor akadályozta meg, hogy a hidat egy ellenséges kém felrobbantsa. A kémeket ártalmatlanná tette és több, a hadvezetés szempontjából értékes iratot sikerült tőle őrizetbe vennie.

1916 május havában az oroszok a hadtestet nagy erővel támadták. Pálfı tiszthelyettest futárként küldték az arcvonal mögötti vezérkarhoz. Pálfı tiszthelyettes csendőrhöz méltó kitartással igyekezett eleget tenni a kapott parancsoknak, de közben észrevette, hogy az oroszok be akarják keríteni csapatainkat. A veszélyt felismerve, hogy csapatainkat és a nagy hadianyagot megmentse, visszavágott csapatainkhoz. És amikor az oroszok kilőtték lovát alóla, gyalog rohant tovább, állandó tűzben. Így sikerült megakadályozni az oroszok tervét és csapatainkat a fogságba eséstől megmenteni.

Pálfı Sándor tiszthelyettest ezért a tettéért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

1918 február haváig maradt a harc téren, ahol még a bronz vitézségi érmet és a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján is kiérdemelte.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Igen tisztelt Szerkesztőség!

A nyáron két barátommal kerékpáron bejártam Közép-európát, hogy tapasztalatainkat összegyűjtve, útijegyzetek alakjában kiadjuk. Magyarországon is megfordultunk és ott történt velünk az alábbi eset:

Július 29-én egy magyarországi községben tartózkodtunk, amikor hozzánkjött két csendőr, igazolatott, majd bevitt a község házára és átkutatta a holminkat. Csak később tudtuk meg, hogy miért: egy ponyva veszett el egy vendéglőből s valaki azt állította, hogy két turista vitte el. Nem ütődünk meg azon, hogy igazoltattak, sőt az előfordult lopást tekintve, abba is belenyugodtunk, hogy a holminkat átkutatták, elvégre a csendőrök nem tudhatták, kik vagyunk. Panaszunk, amiért most a Szerkesztőséghez fordulunk, nem is erre vonatkozik, hanem a bánásmódra, amiben minket a csendőrök részesítettek. Anélkül, hogy a bűnösségünk bebizonyosodott volna vagy csak gyanusak lettünk volna, rendkívül nyersen és ridegen bántak velünk, sőt az egyik csendőrt, aki németül is beszél, valami olyasfélét mondott, hogy a németek mindent ellopnak.

Egész magyarországi tartózkodásunk alatt olyan szíves fogadtatásban volt részünk, hogy ezt a kellemetlenséget szívesen elfelejtettük. Arra kérem azonban Szerkesztő Urat, hívja fel az egyébként kiváló magyar csendőrök figyelmét arra, hogy nagyon jó szolgálatot tesznek a hazájuknak és a magyar csendőrségnek, ha olyan külföldiekkel kénytelenek tenni. Az udvariatiságot az ember meg szokta magának jegyezni, különösen, ha mint mi, több országot utazik át és alkalma van az összehasonlításra.

De legyen szabad megemlítenem még azt is, hogy mi, németek, egészen különös barátsággal viseltetünk Magyarországgal és a magyarokkal szemben s ezért nekünk kétszeresen rosszul esik, ha valahol nem találunk viszonzásra.

Azt, hogy melyik községben történt az eset, nem írom meg, mert nem az a célom, hogy az illető csendőröknek kellemetlenséget okozzak, hanem, hogy a fentiekre a magyar csendőröket általánosságban megkérjem.

Aschaffenburg a. Main, 1933 szeptember 4.

Tisztelettel
Karl Dierer

Nagyságos Őrnagy úr!

A csömöri őrs mult év augusztus 10-én kezdette meg a működését.

Az őrskörletbe tartozik az őrsállomáson kívül Mogyoród község is, melynek határában a községi gazdáknak kb. 60 katasztrális hold erdejük van, több helyen szőlővel, gyümölcsös-sel. A község határában van még a gödöllői koronauradalom erdejének is egy része, Szada község erdejének egy része pedig határos. Ugyancsak határos a fői Somló-hegy és erdő is.

Úgy a koronauradalom erdejében, mint a fői Somló-erdőben, a vadak gondozására nagy gondot fordítanak, vad (őz, nyúl, fácán, fogoly) bőven van s azért akad orrvadász is elég. Igaz, hogy óvatosság, tettenérsi ezideig csak 4-5 esetben lehetett. Láttam, hogy az orrvadászat így nem fog megszűnni, pedig a vadállományban sok kárt okoztak. A puszkázások napirenden voltak, pusztították a drága pénzen fenn-tartott vadállományt; fájt az ember lelke, mikor majdnem

minden szolgálatban 2-3 ilyen esetről értesült, vagy pedig a járőr a puszkázásokat maga is hallotta. De mivel az őrs tagjainak a személyi ismerete még hiányos volt, a községi előjáróságoknál felfekette volt nyilvántartásból, mely az engedélyezett fegyverekről szól, támpontot akartam keresni, de az nem sok támpontot adott. Egyébként is azok, akiknek fegyvertartási engedélyük volt, olyan egyének voltak, hogy róluk az orrvadászatot nem lehetett feltételezni. A vadőrök nyíltan megmondották, hogy nem mernek nyilatkozni, mert félnek az orrvadászok bosszújától. Maguktól a vadászberlők-től pedig hiába érdeklődtünk, mert ők részben a fővárosból, részben pedig Alagról jártak ki s így az orrvadászok közül, vagy a lakosság közül igen keveset ismertek. Egyébként is, a vadászterületeket csak egy év óta bérelték, így érthető volt, hogy még a néha igénybevett hajtóktól sem tudtak meg semmit. (Később kiderült, hogy miért, mert az egyik „megbízható” bajtójuktól is kétszer vettünk el puskát. A kikérdezés során beismerte, hogy a vadászataihoz a töltenyeket a rendes vadászatok alkalmával a vadászó uraktól lopkodta el, kiknek puskáit vinni szokta.)

Hogy az őrskörletben dívó orrvadászatnak egyszersmindenkorra végét vessem, mindenekelőtt arra igyekeztem, hogy megbízható B. emberre tegyek szert. Ugyancsak erre buzdítottam alárendeltjeimet is. Mikor a B. emberek megváltak, hozzáfektünk az engedély nélkül tartott fegyverek összeszedéséhez. Ez kb. a mult év elején kezdődött meg. Eredménye a mai napig a következő:

95-ös mintájú katonai puská	8 drb.
2 csövű vadászpuska	16 „
12 mm. Flaubert-puska	2 „
Vadászatra alkalmas botpuska	3 „
Steier-pisztoly	1 „
Browning-pisztoly	1 „
Forgópisztoly	29 „

Összesen 60 drb.

engedély nélkül tartott lőfegyvert vetek az őrs járőrei őrzetbe.

Bár a pisztolyok nem alkalmasak vadászatra, de azok tartása és viselése engedélyhez van kötve. Olyan egyénektől is vettünk el fegyvereket, akik vagy a közbiztonságra, vagy pedig az állambiztonságra nem minden tekintetben megbízhatók.

Az orrvadászok elleni panaszok azóta teljesen megszűntek, de magunk sem hallunk portyázás közben olyanforma lövöldözéseket, mint mikor a harc téren a felderítő járőrök egymásra bukkantak.

Még azt kívánom megjegyezni, hogy a fegyverek tulajdonosai a fegyverek holszerzésére nézve 70%-ban azt adták elő, hogy a fegyvert Budapesten, a Teleki-, vagy más téren ismeretlen egyéntől vették. Budapesten tehát könnyen lehet fegyvert venni. A budapestkörnyéki falvak lakói éven át bejárnak a fővárosba. A tehetősebbje a terményét fuvarozza be, a szegényebbje pedig a munkája után gyárba, vagy építkezésekhöz jár dolgozni. Képzelmük most el, hogy egy 4000 lakosú budapestkörnyéki faluból csak 200 ember jár be a fővárosba dolgozni. Ezek közül csak 25-nek legyen ilyen módon megszerzett, engedély nélkül tartott fegyvere, hány fegyveres ellensége van ilyenformán az őrsnek, a személy-, a vagyon- és az állambiztonságnak olyan, akiről nem is tud és békés polgároknak nézi őket. Azért nagyon ajánlatos a B.-rendszert minden őrsnek ezirányban kiterjeszteni, mert nagyon sok minden a tudomására jut s az engedély nélkül tartott fegyverek száma fogy.

Ennek eredménye volt nálunk is az orrvadászatok megszűnése és 60 drb. lőfegyvernek 10 hónap alatt való összeszedése.

Mély tisztelettel vagyok

Csömör, 1933 szeptember 10.

Nagyságos Őrnagy Őrnak
alázatos alattosa

Szakonyi József tiszthelyettes,
csömöri őrsparancsnok.

Okvetlen bizodalmat nem találunk csak a mezitelet reménységben, szükséges, hogy oltalmat nézzünk magunknak magunk emberségében és vigyázásunkban Isten után.

ZRINYI MIKLÓS.

CSENDŐR LEKSZIKON.

64. kérdés. *Egy kisebb községben 6 család a baptista vallást követi. Vallásos összejöveteleken többször más vallásúak, ezek közt fiatalok is részvesznek. Mily törvényes szabályok alapján s mi módon gyakorolhatja a csendőr az ily összejövetelek ellenőrzését?*

Válasz. A baptista vallásfelekezet a törvényesen elismert vallásfelekezetek közé tartozván, vallásos összejöveteleire a gyülekezés jogát szabályozó közigazgatási jogszabályok nem vonatkoznak. Rendőrhatalósági ellenőrzést gyakorolni tehát ezeken az összejöveteleken nem szabad. A csendőr eljárásának alapja csak az a meghatározott személy ellen irányuló gyanu lehetne, hogy az illető az összejövetelen bűncselekményt követett el.

65. kérdés. *Valakinek vadászásra alkalmas lövőfegyvere és fegyvertartó engedélyje van, vadászatot azonban nem űz. Köteles-e a fegyver után adót fizetni s mily összegben?*

Válasz. Az 5007. P. M. 1924. sz. rendelet alapján a fegyvertartó engedély alapján birtokolt fegyver után 5 aranykorona illetéket (nem adót) kell fizetni. Ha az ilyen fegyverbirtokos vadászejegyet is vált, a vadászejegyet illetéket és ezen a fegyverilletéket felill még külön 5 aranykorona illetéket kell fizetnie. Ha azonban a fegyvertartó engedély elnyerése óta még nem telt el 1 év, arra az évre, amelyre a vadászejegyet kiállították, ezt az utóbbi illetéket nem kell megfizetnie.

66. kérdés. *Valaki jóhiszeműen egy órától zsebórát vásárol. Később kiderül, hogy az óra lopásból ered. Őrizet alá veheti-e a járó az órát a jóhiszemű birtokostól a Szut. 444. pontja értelmében?*

Válasz. Az óra a bűnvádi eljárásban bizonyításra felhasználható lévén, őrizetbe vétele kétségtelenül célszerű. A csendőrnek azonban ebben az esetben a Szut. 444. pontja nem ad módot az óra szabályszerű őrizetbevételére, hacsak azt a csendőrnek a birtokos önként át nem adja, mert egy ilyen esetben az óra birtokosa az óra jogszerű tulajdonosának tekintendő, a meglopott tulajdonos csak a tolvaj ellen léphet fel kártalanításért, de ezzel a jóhiszemű harmadik szerzővel szemben semmiféle joga nincs. Elégedjék meg tehát a járó ilyen esetben az óra pontos leírásával s kérje fel az új tulajdonost, hogy azt az eljárás befejeztéig őrizze meg. Ha az új tulajdonos hajlandó az eljárás céljaira átengedni az órát, figyelmeztetni kell, hogy ezt jogfenntartó nyilatkozat kíséretében tegye, vagyis hogy az óra visszaadására igényt tart.

67. kérdés. *Van-e oly jogszabály, amelynek alapján a hűlen udvarló az elhagyott tisztességes hajadonnal szemben házasságkötésre vagy pénzbeli kártalanítás fizetésére kötelezhető?*

Válasz. Olyan jogszabály nincs, amelynek alapján bárkit házasságkötésre lehetne kényszeríteni, még akkor sem, ha komoly ígéretet tett házasságkötésre, vagy eljegyzést tartott. Az eljegyzéstől alapvetően visszalépő felet azonban kártalanításra lehet kötelezni a másik fél javára a házasságkötés céljaira tett kiadásért.

68. kérdés. *Mily jogszabály érvényes a nyilvános helyeken hivatászerővel zenélőkre? Mi a felelősségük a zenészeknek a záróraathágás esetén?*

Válasz. Megyei és thj. városokban, valamint a 10.000-nél nagyobb lélekszámú nagyközségek területén hivatászerővel csak olyan egyének zenélhetnek, akiknek erre az alsófokú rendőrhatalósági működési engedélyük van. E rendelkezést megszegő zenészs, zenekarvezető a 137.000 B. M. 1926. sz. rendelet 9. §-ába ütköző kihágást követi el. Ilyen működési engedélyt nem kell felmutatni a zeneakadémiát végzeteknek, tisztviselői, főiskolai, tüzoltó-, katonai, rendőri, vasutas-, postás-, cserkész-, bányász-, villamosvasúti zene-

karoknak. A zenészek működőengedélye mellett természetesen a mutatvány- vagy zenélő-engedéllyel is rendelkezniök kell. Ez a rendelkezés azokra is vonatkozik, akiknek működőengedélyt beszerezniök nem kell.

Záróraathágásért szabályszerint csak a nyilvános helyiséggel rendelkezőt kell felelősségre vonni. Mászt csak abban az esetben, ha a nyilvános helyiséggel rendelkezőnek vagy a csendőrnek felhívására nem távozik el a záróra beálltakor.

69. kérdés. *A gyanúsított idegen vadászterületen vadászatra alkalmas lövőfegyverével vállán sédél. Feleltre vonatván, arra hivatkozik, hogy fegyvertartási engedélyje van, ennek alapján tehát nyugodtan hordhatja bőrhol fegyverét. Alapos kifogás-e ez?*

Válasz. Az 1893:XXI. t.-c. 26. §-a vadászati kihágásnak nyilvánítja, ha valaki a tulajdonosnak engedélye nélkül vadászik (ú. n. egyszerű orrvadászat). Vadászt jogi értelemben minden oly cselekmény, mely a vad elejtésére, elfogására irányul. Közömbös tehát jogi értelemben, hogy a vadász elejtette-e a vadat, hogy birtokba vette-e, avagy nem áll szándékában birtokba venni. Ezért az ellen, akit idegen vadászterületen vadászatra alkalmas fegyverrel találunk, a vadászati kihágás alapos gyanuja fennforog, az illetőt tehát fel kell jelenteni.

70. kérdés. *Mi a lényege és jelentősége a „felhatalmazás”-nak, mi a „kivátság”-nak? Miért volt szükség a főmagánvád és a magánindítvány mellett még ezekre a megkötésekre is a bűnvádi eljárás megindítása szempontjából? Mi a közlelbi célja a felhatalmazásnak és a kivátnatnak?*

Válasz. A felhatalmazás jogintézményének célja az, hogy az államhatalom a közhivatalnok tekintélye szempontjából, tehát magasabb állami érdekből befolyást gyakorolhasson a bűnvádi eljárás megindításának kérdésére. A felhatalmazás azt jelenti, hogy rágalmazás vagy becsületéértés miatt meginduló bizonyos ügyekben hivatalból kell megindítani az eljárást, mindazonáltal ama feltétellel, hogy az erre jogosult a felhatalmazást megadta. Adott esetben ugyanis közérdekből esetleg nem lenne kívánatos a bűnvádi eljárás megindítása. Ha tehát minden utasítás nélkül mégis megindulna hivatalból az eljárás, ennek a közérdek vellaná kárát. Viszont, ha csak magánindítványra lehetne üldözni ezeket a bűncselekményeket, az indítványra jogosult tartózkodása kizárhatná a bűnvádi eljárást akkor is, ha ezt a közérdek kívánja. Ezért ezeket a cselekményeket a bűnvádi üldözhetőség tekintetében olyanokként szabályozta a törvényhozás, hogy hivatalból üldözendőségük fenntartásával az eljárás megindítása kérdésében tárgyilagoss nézőpontból ítélni képes szerv vagy egyén (felettes, vagy felügyelő hatóság, esetleg maga a sértett) határozzon. Érdemileg a felhatalmazás nem egyéb, mint az államhatalom vétőjoga az eljárással szemben. Ha tudjuk, hogy a felhatalmazás a rágalmazás és becsületéértés oly eseteiben feltétele a bűnvádi eljárás megindításának, amikor a sérelem valamely törvényalkotta közjogi testület (pld. országgyűlés, vagy bizottsága), hatóság, köztisztviselő, katonaság, csendőrség, bíróság ellen követetett el, könnyen megérthető, hogy az állam érdekeire nem közömbös az ilyen bűnvádi eljárás. Meg kell tehát vizsgálni előzetesen az ilyen bűnvádi eljárás fejleményeit s ehhez képest kell megállapítani az ország politikai érdekeinek megfelelő intézkedést az eljárás meg- vagy megindítása tárgyában. Tegyük fel például, hogy egy nagyrangú közhivatalnok ellen súlyos rágalmazást követnek el egy esoktól olvasott idősziaki lapban hivatására vonatkozólag. Ha a rágalmozás kezében a nagyrangú közhivatalnok ellen súlyos bizonyítékok vannak, a valódiság bizonyítása keretében felmentő ítéletet érhet el. Ilyen felmentő ítélet nem szolgálja a közérdeket, mert megbélyegezvéen a sértettet, az álltalánosításra hajlamos közönség szemében súlyos sérelmet szenved a közhivatalnok tekintély általában. Nagyon is megokolt tehát, hogy a felhatalmazás megadására jogosult hatóság vizsgálja meg először saját hatáskörében, mi alapja lehet a nyilvánosság előtt emelt vádának s csak azután intézkedik a bűnvádi eljárás tárgyában, mert semmi értelme nem volna oly esetben kísérletezni a bűnvádi eljárással, amikor a sértett közhivatalnok becsületét érintő állításoknak alapjuk van. Sokkal helyesebb, ha ilyenkor felgymeli vagy felügyeleti vizsgálat keretében járnak el a közhivatalnok ellen, a nyilvánosság kizárásával. Vannak oly esetek is, amikor a bűnvádi eljárás keretében oly hivatali vagy államtitkok kerülhetnének szőnyegre, amelyeknek hánytorgatása államérdekből nem kívánatos s így ezért kell mellőzni a bűnvádi eljárás megindítását.

A kívánat jogintézménye teljesen hasonló a felhatalmazáshoz. A külföldi uralkodó vagy követe ellen elkövetett rágalmazás vagy becsületsértés esetében nemzetközi tekintetektől meg kell hagyni a jogot az érdekelt sértetteknek, hogy a bűnvádi eljárás megindítását célszerűnek tartják-e. Ha az illetők a bűnvádi eljárás kívánják, az eljárás hivatalból megindul. A kívánat eszerint tehát tulajdonképpen épp olyan vétőjog, mint aminőt az államhatalom gyakorol a közfunkcionáriusok sérelmére elkövetett rágalmozások és becsületsértések esetében a felhatalmazás alakjában. Itt a vétőjogot a külföldi uralkodó vagy követe gyakorolja, maga lévén legilletékesebb elbírálni, hogy a bűnvádi üldözés nem ütközik-e oly szempontokba, amelyeket a nyilvánosság előtt érintetni nem óhajt.

A kívánat jogintézménye nem túlságosan szerencsés megoldása a törvénynek. Kissé naiv dolog azt kívánni, hogy egy külföldi uralkodó diplomáciai úton kívánságot terjesszen elő a magyar kormánytól valamely felbérlet senki bűnvádi üldözése végett azért, mert ez esetleg otrómba sértésekkel illette valamely utcai fürmedvényben. Ennek a helyzetnek eredménye lett aztán, hogy a ma érvényben levő jogi helyzet szerint szabadon lehet gyalázni külföldi államfőket annak, akinek ízlésével ez összefér. Nem tudom arra sem esetet, hogy valamely idegen követ kiállt volna perbeli ellenfélnek itteni rágalmozója ellen. Sokkal helyesebb lett volna az igazságügy-miniszter rendelkezésétől függővé tenni a bűnvádi eljárás megindítását ily esetben. A büntetőtörvénnyel kellőleg meg nem védett jogi és politikai érdekeket a kormány ebben a jogi helyzetben közigazgatási úton védelmezi, rendszerint az illető sajtótermék megjelenésének vagy terjesztésének megtiltásával.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Beküldte: Palkovics György törzsrőmester (Szombathely).

1926 december 22-én Kohner Mór* csornai lakos, gabona- és fakereskedő a csornai örsön ismeretlen nő ellen csalás miatt feljelentést tett.

Az őrsparancsnok az eset nyomozására Palkovics György őrnestert és Léber Elek csendőrt vezényelte ki.

A sértett elmondta, hogy 1926 december 15-én 8 óra tájban irodájában egy ismeretlen nő jelent meg, ki levelet adott át azzal, hogy Wittner Elek bérlő küldte Farád községből.

A levél így szólt:

Tek. Kohner Úr!

Kérem, szíveskedjék részemre 5.000.000 koronát kölcsönözni. Az eladásra kerülő lóheremag árából pár napon belül kiegyenlítem. A pénzre sürgősen szükségem volna. Ha teheti, a pénzt a levél átadójának borítékba zárva adja át.

Farád, 1926 december 15.

tisztelettel
Wittner Elek.

A sértettnek címzett levél megszólításának vezetéknevéből a „h”-betű hiányzott. A sértett ezt észre is vette és a levelet átadó nő előtt azt a megjegyzést tette: „Az ura

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

szágot annyira sietett, hogy a nevemet sem tudta helyesen leírni?” A nőt megkérdezte, ki írta a levelet és Wittner miért nem maga jött a pénzéért? A nő azt válaszolta, hogy a levelet Wittner nővére írta, mert Wittner sürgős elfoglaltsága miatt nem tudott bejönni. A bérlő nővére azt mondta, hogy bátyja pár nappal ezelőtt lovakat vásárolt. A lovakat ma szállítják a gazdaságba s azok árának kifizetéséhez kellene a pénz.

A jelzett napon Csornán hetivásár volt. Sértett a pénzt nem adta át, hanem a nőt elküldte azzal, hogy 12—13 óra között jöjjön vissza a pénzéért. Ezt azért tette, hogy gyanuja alaposágáról vagy alaptalanságáról meggyőződjék. Úgy okoskodott, hogy a nő nem mer visszajönni, ha nem jár igaz úton. A nő azonban pontosan megjelent. Sértett a pénzt gyanútlanul borítékba helyezte és a nőnek átadta, ki a bérlő szolgálatában álló kocsis feleségének mondta magát és a pénz átvételét „Hegedüsne” aláírással elismerte.

Wittner Elek bérlő december 22-én a Kohner-céghez tényleg beszállította a lóheremagot. Kohner a vételért az 5 millió korona levonásával akarta kifizetni. Ekkor jöttek rá a csalásra.

A nyomozás során a járőr megállapította, hogy azok az adatok, melyeket a nő a lóvásárlásra, a lovak beszállításának időpontjára, valamint a lóheremag eladására vonatkozólag közölt, megfeleltek a valóságnak. Ez a tájékozottság amellelt szolt, hogy a nőt a bérlő közvetlen környezetében, családtagjai, cselédei, alkalmazottai között kell keresni. Az természetesen rögtön kiderült, hogy a levelet nem Wittner nővére írta és hogy Hegedüs nevű kocsis nem állott a bérlő szolgálatában.

A járőr elsősorban a belső alkalmazottak és cselédek körében kísérelte meg a tettes nyomára jutni. Az alibiigazolások és íráspróbák nem vezettek eredményre, ezért a nyomozást szélesebb körben kellett folytatni.

A járőr most már alibit igazolatott és próbaírást készítettett a gazdaság összes nőcselédeivel, akik a kérdéses napon a csornai hetivásáron megfordultak. Ennek lebonyolítása sok időt és fáradságot kívánt. A nyomozást a távol levő pusztacon lakó cselédség bekapcsolása is megnehezítette. Ez a nyomozás is eredménytelen maradt.

Következett a felismerés végett való szembesítés. A bérlő szolgálatában volt nőcselédeket a járőr felismerés végett a sértettel szembesítette. Kohner kb. 25—30 nőt nézett végig, de határozottan kijelentette, hogy a csaló nem volt köztük.

Bár a feltevés alaposan megingott, a járőr kevés módosítással megmaradt eredeti elgondolásánál. Olyan nők után érdeklődött, akik a bérlő helyi viszonyait, ha közvetlenül nem is, de közvetve ismerhették. A járőr elsősorban a cselédség hozzátartozóira gondolt. Az ilyen irányban lefolytatott nyomozás eredményeképpen három nőre irányult a járőr figyelmé.

A sértettet a járőr felkérte, hogy a gyanúsítható három nő kikérdezésénél legyen jelen.

A község házára idézett nőket a járőr egyenként kérdezte ki és szembesítette a sértettel. A két első nő kikérdezése és szembesítése eredménytelen volt. A harmadik nő késedelmesen jelent meg. A berendelés eszközlő községi közeg közölte a járőrrel, hogy Markos Vendelné lakásán volt először, aki fogfájásról panaszkodott és nagyon kikelt a berendeltetésé miatt. Markosné, bár késedelmesen, de mégis megérkezett. Kendővel felkötött állal jelent meg. Néhány hozzáintézett kérdés után a járőrvezető levétette vele a kendőt, mert csak az orra és a szeme volt látható. A kendő levétele után a sértett kijelentette, hogy ez a nő volt a csaló.

Markosné hosszú ideig tagadott s ártatlanságát igyekezett bizonyítani. A próbaírás, valamint a megtartott házkutatásnál előkerült nagyobb mennyiségű új ruhanemű és a bőséges karácsonyi ajándékok azonban bűnöségét bizonyították. Ennek ellenére is megmaradt állítása mellett. Csak akkor ismerte be tettét, midőn férje kikérdezése után annak előadásával is szembekerült. Beismerését azzal egészítette ki, hogy a csalásból származó pénzen ruhaneműt vásárolt.

A házkutatás alkalmával pénzt vagy egyéb gyanus tárgyat a járőr nem talált. A gyanúsított nő azt állította, hogy a gyermekeinek szánt ajándékokat saját pénzén vásárolta. De a megkerült ruhanemű értéke a karácsonyi ajándékokkal együtt sem tett ki ötmillió korona (400 pengő) értéket. Szakértők véleménye szerint a ruhanemű kétféle millió korona (160 pengő), az ajándékok értéke egymillió korona (80 pengő), összesen hárommillió korona volt.

A gyanúsított nő figyelmét a járőrvezető felhívta arra, hogy saját bűne miatt gyermekei karácsonyi örömét ne rontsa el. Ha a karácsonyi ajándékokat saját pénzén vásárolta, bizonyítsa be, mert különben a járőr azokat is őrizet alá veszi. Erre majdnem fillérenyi pontossággal elszámolt a csalásból származó pénzzel. Az őrizetbe vett ruhaneműt 2 millió koronáért vásárolta, a hiányzó 3 millió koronát pedig a járőr jelenlétében a pajtában levő széna alól elővette. A pénz előadásával igazolta azt az állítását is, hogy a gyermekek ajándékát saját pénzén vásárolta.

Markosné a csalás elkövetéséhez szükséges tájékozottságot negyedkézből kapott értesülések útján szerezte. A bérlőtől megtudta a béres, a bérestől a béres apja, attól pedig férjezett leánya: Markosné. Ezek közül senki sem élt a másikkal közös háztartásban, sőt közös fedél alatt sem. Mind a négyen a község különböző utcáiban fekvő házakban laktak.

A sértett nem kártalanításának, hanem a nyomozás sikerének örült. Ennek a bírósági tárgyaláson is kifejezést adott azzal, hogy a tettes megbüntetését nem kívánta és a csalásból származó 2 millió korona értékű ruhaneműt a tettesnek ajándékozta. Markosné a bíróság 2 heti fogságra ítélte, de a büntetés végrehajtását felfüggesztette.

* * *

Csalások elkövetésénél a tettesnek a viszonyokkal, személyekkel, körülményekkel tisztában kell lennie. Ez az alapos tájékozottság, melyet a csaló az elkövetésnél kikapartatva állít és fitogtat, a tévedésbe ajtásnak vagy tévedésben tartásnak legbiztosabb fegyvere. Ez oszlatja el az áldozat gyanúját. De ez a tényező a nyomozásnak is támogatást szolgáltat. A tájékozottságot a csalónak valahonnan meg kellett szereznie. Rögtön felmerül a kérdés: kik azok, akik az értesülésekhez hozzájuthattak? Ezek között kell a tettest keresni. A leírt nyomozás erre vonatkozólag jó tanulságot nyújt. Az értesüléshez közvetve is hozzá lehet jutni. A csaló negyedkézből nyerte a csalás elkövetéséhez szükséges tájékozottságot. Csalások nyomozásánál

Ha az oktalan állatok az magok barlangoknak bántódásért, az magok kölyköknek elviteleért készek a halált szenvedni: mennyivel minékünk inkább, kik dicsőséges magyar vérnek maradéki vagyunk, az mi atyánkfiaiért, atyáinkért, anyáinkért, feleségünkért, gyermekünkért, házáinkért meg kell indulnunk, halálra is ha kívántatik mennünk, mégis legalább bosszút ezen a dühödten ebben állnunk.

ZRINYI MIKLÓS

erre gondolni kell és a közvetlen környezetben lefolytatott nyomozás eredménytelensége esetén ki kell puhatolni a hír továbbszivárgásának irányát. Ennek lelkiismeretes, lépésről-lépésre követése rendszerint a gyanúsítható személy megtalálásához vezet. Ebben az esetben a tettes a felismerés végett való szembesítés veszélyét külsejének megváltoztatásával (álfelkötés) próbálta elkerülni, ami talán sikerült volna neki, ha a járőrvezető át nem lát a szítán és a kendőt arcáról le nem véteti.

II.

Beküldte: Batár Antal alhadnagy (Budapest).

Bereznai Frigyes hévmagyarádi lakos 1914 augusztus 1-én bevonult katonának. Fiatal, csinos felesége otthon magára maradt. 1916 nyarán egy század bosnyák katona került a község határában fekvő uradalomba mezé munkára. A bosnyákok között volt egy szakaszvezető, aki rövidesen jó viszonyba került a menyecskével. Ebben az időtájtban az asszony a pótzászlóalj parancsnokságától értesítést kapott, hogy az ura sebesülten orosz hadifogságba került. A munka befejeztével a bosnyákok is elmentek Hévmagyarádról, de a szakaszvezető maradandó emlékeket hagyott maga után, mert Bereznainé a fáma szerint másállapotba került. Batár Antal tiszthelyettes hévmagyarádi őrsparancsnok mindezekről a községi pletykák révén értesült. Az eddig történtek semmiféle közbelépésre nem szolgáltattak okot, de Batár tiszthelyettes úgy gondolkodott, hogy az események még komolyabb fejleményekké is alakulhatnak. Kézenfekvő volt az a feltevés, hogy az asszony tenni fog valamit szégyene ellen, ezért Batár tiszthelyettes elhatározta, hogy első sorban meggyőződést szerez a kőszai hírek valódiságáról, azután pedig figyelni fogja az asszonyt. Jó idő telt bele, míg Bereznainét szemügyre vehette. Az asszony teljesen visszavonult, ha pedig nagyrítán kitette a lábát házából és őt megpillantotta az utcán, messziről elkerülte. Egy ízben, december 5-én Batár tiszthelyettesnek sikerült Bereznainével találkozni. Az asszony akkor is el akarta kerülni az őrsparancsnokot és ezért besurrant egy gazda házába, hová azonban megfelelő ürüggyel Batár tiszthelyettes is utána ment. Bereznainén ez alkalommal a terhesség félreismerhetetlen jeleit látta.

Batár tiszthelyettes rövid beszélgetés után eltávozott a gazda házától, felkeresett egy asszonyt, akiről tudta, hogy Bereznainével haragos viszonyban van. Ezt az asszonyt megbízta, hogy Bereznainét és mindent, ami a ház körül történik, kísérje figyelemmel. 1917 májusig az asszony csupán arról számolt be, hogy Bereznainén az állapotosság mindjobban észlelhető, továbbá, hogy nem érintkezik senkivel s minden munkát az anyja véghez helyette. Május 17-én a szomszédasszony azzal a hírrel jött, hogy Bereznainé napok óta nem hagyta el a szobát. Anyja feltűnően idegesen viselkedik és ha rövid időre eltávozik hazulról, a lakás ajtaját kívülről bezárja. Batár tiszthelyettes ennek az értesülésnek vétele után elhatározta, hogy valamiképpen meggyőződést szerez az ügy mibenállásáról. Akkoriban hólyagos himlőjárvány volt Hévmagyarádon és emiatt a járási orvos hetenkint kétszer kiszállt a községbe. Batár tiszthelyettes következő ottléte alkalmával felkereste az orvost és felkérte, hogy járványellenőrzés ürügye alatt látogassa meg Bereznainét és vizsgálja meg, hogy terhessége ellen nem történt-e valamilyen beavatkozás.

Az orvos az őrsparancsnok kérését teljesítette és a látogatás után közölte vele, hogy Bereznainé beteg, néhány nappal ezelőtt vagy elvetélés, vagy magzatel-

hajtás történt. Batár tiszthelyettes felvetette a kérdést, hogy az asszony nem rendes időre való szülés utáni állapotban van-e, mert ő az asszonyon december 5-én már meglehetősen előrehaladt terhességet vélt megállapítani. A járásorvos ezt kizártnak mondotta. Szerinte a magzat legfeljebb 5 hónapos lehetett. Batár tiszthelyettes ezután Gáliez István népfelkelővel szolgálatba vezényelte magát és két községi közzel megjelent Bereznainé lakásán. Az asszony tagadta, hogy terhes állapotban lett volna. Midőn Batár tiszthelyettes közölte vele az orvosi vizsgálat eredményét, annyit beismerett, hogy 5 hónapos állapotos volt, de a napokban leesett a létráról és elvetélt. Erre a járőr házkutatást tartott. A pincében elásva, férfikabátba burkolt jól fejlett fiúcsesemőhullára bukkant. A boncolásnál megállapítást nyert, hogy a gyermek rendes időre élve és életképesen született, halálát fulladás okozta. Most már Bereznainé sem tagadott. Beismerte, hogy a gyermeket közvetlenül a szülés után atyja egyik rossz kabátjába csavarva megfojtotta. Anyja csak anynyiban segédkezett a bűncselekménynél, hogy a kis holttestet ő ásta el a pincében.

Az ipolysági kir. törvényték Bereznainét szándékos emberölés miatt az enyhítő körülmények figyelembevételével 10 havi háztönrre ítélte.

A helyesen és lelkismeretesen kezelt megelőző szolgálat nagyon sokszor eredményez olyan adatokat, melyeket a nyomozásnál fel lehet használni. A jó megelőző szolgálat egyik legfontosabb tényezője az örökörletben létesített megbízható hírszolgálat. Az őrsnek mindenről azonnal tudomást kell szereznie, ami az örökörletben történik. A legtöbb értesülést az őrs a pletykákból szerezheti, ezért nevelje bizalmi egyéneit arra, hogy minden mende-mondáról azonnal értesítsék. Hogy ezek közül mit, mire lehet felhasználni, azt bizza a bizalmi egyén a csendőrökre. Gyakran teljesen ártalmatlannak és érdektelennek látszó értesülések válnak később nagy jelentőségűvé. Természetesen az ilyen kósza hírekre alapított halvány gyanú semmi körülmények között sem jogosíthat nyílt fellépésre. Ezzel mindent el lehet rontani. A gyanút először óvatos, bizalmas puhatólással, néha hosszantartó megfigyeléssel kell valószínűsíteni. A megfigyelés, különösen huzamosabb időn keresztül, falu helyen nehéz feladat. Egyenruhás csendőr ezt nem is oldhatja meg, legfeljebb egyes alkalmi, időben határolt megfigyeléseket teljesíthet. Tartós figyelésnél falu helyen a polgári ruhás csendőr-nyomozó is nehézségekkel küzd. Eredményes megfigyelést leginkább alkalmas bizalmi egyének teljesíthetnek az őrs részére, amint az a leírt esetnél is történt. Ha annak, akit megfigyeletni akarunk, haragosa van, úgy a megfigyelésre a legalkalmasabb, de mert elfogult, ellenőrzésre szorul. A bizalmi egyének díjazásáról nem szabad megfeledkezni.

III.

Beküldte: Gyurka József törzsermester
(Balatonszárszó).

Somogyi József szaládi lakos szenvedélyes orvvadász hírében állott, de olyan furfangosan végezte a dolgát, hogy a balatonszárszói őrs minden igyekezete dacára sem tudott ellene bizonyítékokat szerezni. 1919 november 9-én egy uradalmi mezőn feljelentést tett az őrsön, hogy Somogyit látta kétesővű vadászpuskával az uradalom területén vadászni. A megindított nyomozás Somogyi tagadásával szemben most sem tudott tárgyi bizonyítékokat szerezni. Az őrs minden tagja állandóan azon fáradozott, hogy Somogyit lelep-

lezhesse. A határ különböző részein, különböző időpontban és tartamban megtartott lesállások, bizalmi egyének bekapcsolása, mind nem hozta meg a kívánt eredményt.

December 7-én hajnali 4 óra tájban az őrs egyik járőre rendes szolgálatban Szőládra érkezett. A járőrvezető, Gyurka József törzsermester elhatározta, hogy a sok eredménytelenség után Somogyi lakása közelében leszel próbálkozik. A járőr óvatosan besurrant az udvarba. A lakószoba ablakából kiszűrődő lámpafény jelezte, hogy Somogyiék már fent vannak. Bekémlelték az ablakon és látták, hogy bent a szobában csak Somogyi felesége, két kis gyermeke és anyósa tartózkodik.

Gyurka törzsermester azt gyanította, hogy Somogyi valószínűleg kint lehet valahol a határban, ezért elhatározta, hogy a ház közelében lesállást foglal és Somogyit hazavárja. Abban reménykedtek, hogy Somogyi a puskáját és esetleg az elejtett vadat is magával hozza s így sikerülni fog a régen óhajtott bizonyítékot megazerezni. A járőr az udvar végén levő szalmakazal mellé húzódva, lesállásba helyezkedett. Kegyetlen hideg volt. A járőr dideregve várta az eredményt. Az idő múlt. Lassan világozni kezdett, ami a járőrt a felfedezés veszélyének tette ki. Gyurka törzsermester azonban nem akarta elszakasztani a jó alkalmat, ezért szoroson a kazal mellé húzódtak, magukat alulról deréig szalmával befedték, felsőtestüket pedig a kazalból letépett szalmával tették láthatatlanná. Mozdulatlanul álltak és vártak több, mint három órát. Türelmük erős próbára volt téve, mert Somogyi csak reggel fél 8 órakor tűnt fel, a ház felé vezető fasor mentén, amint óvatosan hazafelé lopakodott. Midőn 20 méterre megközelítette a szalmakazalt, a járőr előlépett és kezeinek felemelésére szólította fel. A kabátja alól előkért a régen keresett kétesővű vadászpuskát, zsebeiből a hozzávaló töltenyészletet. Somogyi most már nem tagadott.

Többrendbeli vadászati és jövedéki kihágásért összesen 115 napi elzárásra büntelték.

Az orvvadász lakása közelében megtartott les helyes elhatározás volt, hisz az orvvadásznak, ha mást nem, az elejtett vadat valamikor haza kell hoznia. A puskát sok orvvadász nem a lakásán, hanem különösen erdős, hegyes vidéken, kint tartja valahol a határban. A járőrvezető leleményessége lehetővé tette, hogy a járőr világozó nappal, lakóház közelében is láthatatlan maradjon, az eredményt ennek az ügyes fogásnak és erős akaratának köszönhette. Decemberben, dermesztő hidegben órák-hosszat mozdulatlanul egy helyben állni, nem könnyű feladat. Még valamit tanulhatunk ebből az esetből. A nyomozás és a csendőr szolgálata általában nem csupán az ész, az értelem iránt támaszt követelményeket, hanem gyakran olyan feladatok elé állítja a csendőrt, melyeket csak edzett, ellenállóképes, egészséges testtel lehet megoldani. Éppen ezért a csendőrnek önképzésén kívül testét és egészségét is gondosan ápolnia kell, hogy ezeknek a feladatoknak meg tudja felelni.

IV.

Beküldte: Varga Károly I. törzsermester
(Kállósejmen).

1928 május 11-én éjjel 22 óra tájban Némethi Pál nyírturai lakos tehenét két ismeretlen tettes ellopta az istállóból. A lopásnak tanúja volt a gazda két legényfiú, kik az istállóban aludtak és felébredtek, midőn a tet-

sek a tehenet elvezették, de félték természetük miatt nem mertek szólni. A legények a tettesek egyikében Tóth Gergely nyirturáni lakost vélték felismerni. Tóth a lopás elkövetését tagadta, Családjával (feleségével és három felnőtt leányával) igazolta, hogy 20 órakor lefeküdt és másnap reggelig nem távozott hazulról, így a lopást nem követhette el.

A helyszíni szemle adatai szerint a tolvajok a tehenet a ház kertjén keresztül Napkor község irányába vezették el, a nyomokat azonban a gyepes talaj miatt nem lehetett tovább követni. Így állt a nyomozás, midőn a helyszínen tartózkodó szakaszparancsnok Varga Károly őrmestertől és Bucsó László csendőrből állott járőrt a környező községekbe útbaindította, hogy ott az ellopott tehen után önállóan nyomozzanak. A járőr sorrajárta Napkor, Nyirpazony, Oros, Nagykálló és Kállósemjén községeket, de eredményt nem ért el. Csupán Napkor község határában akadt egy vincellér, aki látta, midőn egy gulyásforma ismeretlen ember tehenet hajtott Nyirbátor felé.

A járőr ismét visszatért Nyirturára, hol a községi főjegyzőtől arról értesült, hogy a többi járőrök különböző irányban elhagyták a községet és Tóth továbbra is tagad. Varga őrmester elhatározta, hogy Tóth hozzátartozóit, kiket még eddig nem is látott, szintén kikérdezi, hátha valamilyen támpont birtokába juthat. Felhívatta őket a község házára. A kikérdezés egy kis irodahelyiségben folyt le, mely egyben a községi irnoknak lakásul is szolgált. Ágya ott állt az egyik sarokban. Először Tóthné és egyik lánya jelent meg. Kikérdezésükkor nagyon fölényesen viselkedtek, nem akartak semmről sem tudni és tiltakoztak a zaklatás ellen. Varga őrmester ekkor a két nőt kiküldte egy másik szobába, járőrtársát pedig ráfektette az irnok ágyára és az ágyneművel betakarta, azután beküldte a két nőt ebbe a szobába azzal, hogy ott várakozzanak. Alig tette ki a lábát a járőrvezető a szobából, a nők beszélgetni kezdtek. Tóthné a következőket mondotta a leányának: „Ezeknek a csendőröknek csak azt ne mondjuk ki, hogy nálunk volt akkor este Terebesi, mert akkor apádra is rásül a lopás.”

Néhány pere múlva Varga őrmester bejött a szobába, a nőket elküldte, járőrtársa jelentette a hallottakat, mire Varga őrmester a nőket újabb kikérdezés alá vette és elbűktárta, hogy a lopást Tóth követte el Terebesivel. A nők tovább tagadtak, azt állították, hogy Terebesi nevű embert nem is ismernek. A járőr most már a községben járhatolni kezdett, hogy ki lehet az a Terebesi. Nehézzen ment. Fáradtságos utanjárás után egy idősebb embertől annyit megtudtak, hogy ezelőtt 30 esztendővel a község gulyását hívták Terebesinek, ki akkoriban jó viszonyban volt Tóthtal. Azt is megtudták, hogy Terebesinek Napkor községben rokona van.

A járőr azonban adament, meg is találta a rokont. Itt derült ki, hogy a Terebesi csak gúnynév, rendes neve Kaszás József, ki jelenleg a nyirbátori határban fekvő Bátorligetben lakik. A járőr erre a Bátorligetbe ment, de Kaszást nem találta, mert időközben a méhkeréki hirtár egyik tanyájára költözött, hol mint gulyás szolgált. Itt a járőr végre megtalálta emberét, de az isálléshól rögtön előkerült a lopott tehen is. Kaszás nem is tagadta a lopást. Előadása szerint a lopásnál Tóth szíveségből segített neki. Ugyanezt adta elő Tóth is, aki címberőjára megpillantáskor azonnal felhagyott a tagadással. A további nyomozás során kiderült, hogy az eset nem egészen így festett a valóságban. Tóth és Kaszás utóbbinak Nyirturáról történt távozásra után is fenntartották a jó viszonyt, ígygyűtt lóptak. A Tóth lakóhelyén elővett lopás gyümölcse Kaszáshoz került és fordítva. Ez

az egyes esetek nyomozásait mókfelett megnehezítette.

Kaszás, mint büntetett előéletű egyén 5 évi börtönt kapott, Tóth 7 havi fogházzal úszta meg, de egy később rájuk derült szelcérlopásáért Kaszáznak további 2 évi börtönnel, Tóthnak pedig egy és félévi fogházzal kellett büntődnie.

A járőr leleményes fogásán kívül, mellyel a sikerhez vezető értesülés birtokába jutott, figyelemreméltó a tolvajszövetkezetnek ez a kéttagú változata, mely a zsákmany egyik helyről a másikra való tervszerű átcsempészésével hosszú időn keresztül háborítatlanul folytathatta üzemleit.

Az olasz csendőr.

Egy nép lelki minden tudományos erőlködésével vagy buncólgató magyarázgatással jobban, biztonságban, pontosabban és tisztábban mutatják meg bizonyos önkéntelen meggyílalkozások: azok, jelentéktelen esetek, hulló semmiségek, amelyek önkéntelenül és ösztönösen törnek elő, látkán és eredeti hájjal — a pószolás és csináltság minden jele nélkül —, mint a krisztálytisztas forrás jegei utaz az érzégetek mélyén. Az ilyen lelkesítő, jellemző meggyílalkozások akaratlanul is leosztelenítik és bemutatják az idegennel egy-egy nép lékét, gondolkodásmódját és belső világát, — éppen ezért becsesek és értékesek.

Az olasz lelkel — ezt a derűs és optimista csodát — három rövid epizód közvelítésével próbálom megmutatni és érzékeltetni. Jobban megismerhetjük azekből akárki a fastista olaszt, mintha százoldalas nagyképekűködés képesán akárnam kitervegetni ennek a nemis népműl értékes belső tartalmát.

Venóban történt. Az aréna körüli városrészben, hatalmas autóbusszink elakadt és megrekedt egy szék elhátában.

Mi történtül ilyenkor másutt? Az emberek összeszefutnak és kacagnak, a szemhajtó köcsökök és soffőrök háromkodnak, a villamosvezeték csengetnek, rohan a rendőr és felr minden feloldóvást. Mi történtül itt? A villamosok elözékonyon hátrállak: és nem esnálltak akadályt, megtisztították az utcát. A soffőrök burjánzóan inteztek, a köcsökök és a dologtalan faóknek nekálláltak fértetolni az autóknek a kikacsztani az akadályt. Mindenki nevetett és barátkozott. A két esendőr pedig ott állt a sarkon, bolleke akacsztották a kocsilét, nekállmagzkolták a fának és — nagyokat nevettek. Bészükbe nem jutott, hogy közelebb jöjjenek és még jobban megteveszjék a forgalmat.

Máy intezgettek is, amikor szerencsésen kijutottunk a szűk utcából.

Színhely: Fiume mólója. Befut a launiai szemályhajó, Tengeriúj népség és katonaság várja a Mola San Marcoán.

Ezek mind Abbáziába, Ikába, Lauranába készülnek. Előbb azonban rohanva a gyomlatlan hajó gyarudlan utasai ellen.

A hajó ugyancsak tengermi utast hozott. Ezek viszont a meglohotásban agresszív beszéllők iránt készilldólok rohamozásra.

A hajóhídat ledobatták a móló köztömbjére. Hirtelen vastag, acélos embergyűrű veszi körül a hid parti végét. A készilldók megtorpannak. De nyomban a megkínnyesbüllés sálaja szabadul ki szűk ajakán. Mert...

Mert a hid előtt két esendőr áll fel.

Két olasz esendőr. Mintha csak valami látványos operettből, kasszintba revőlől loptantak volna elő. Pofonesapott Napoleon-kalap a fejükön, rajta (azaz a kalpagon) araszos piros-kék tollbokréta. A esendőrök frissen borotvált arcban készülnek, hosszú frakkban folytatódniak és piros lapfaszban végződnek. Fehér érmekesztyű és fehér szíj-on függő rézfogatnyű rövid kard is tartozik még hozzájuk.

Mindenki megkínnyesbüll. Ha esendőr van, biztosított a zavartalan kiszállás.

Csak hogy... csak hogy az történik, hogy a beszéllni akarók gyűrűje összezárul, eldugul a hid kisláb szája, amelyhez odanyomódik a két frakkos talian esendőr is. Kérdélyesen nevelgének, nyomnak vissza a befelő nyomakodókat és hiúznak kifelé a kiszéllni okárokat... de elhaz kevése két ember erője, presztizise és tekintélye.

— Avanti, avanti — mondja halkán és udvariasan a két szél színes frakk a tarka tollbokréta alól.

De a tömeg vesztel nyomja őket.

Erre a két esendőr — nem, nem húzot karot, nem csinált öklöt a két tenyeréből, hanem — szép lassan kivonszolta magát az egymásba fonódott tömegből és hagyta, hogy egyellen, egymást leküldöl, maró, gyömbérszélű fúria-seroggó viltorzzék az... Ők maguk pedig lassan, méltósággal elástáltak a móló egy egészen esendes részébe. És mellükön keresztbefont karokkal nézdeltek kifelé a tengerre.

Az egyik olasz nagyvérosban történt.

Egy elkéselt külföldi utas autótúrán hajlatott ki a kikötőbe, ahol nagy sietséggel oly kevesen szállott fel a kocsi-ból, hogy az ajtó vastag üvegtáblája csővömpölve zúzódtat be. A szél utas beszánkodva áll a rendtalan felét, a sofför pedig lármázni kezdett. Hogy hát az utas fizesse meg a kárt, a kiltőlű üveg árat.

A sofför lármájára sok kiltőlű szájfátó seraglott a kocsii köré, amit a kárvallott idegen idegesen szemlélt. Lát-szott rajta, hogy minden érzékével irtózik az utcai, teátrális jelenetekktől, ahol száz és száz hátrérvendő ostoba vihog a más kárán és baján.

A sofför az utasa ügyefogyottatya és a kváncosiak vidám magatartása folytán nekibátorodott. Száz lírát követelt az ablaküvegért, amit az utas sokallott és ahogy sem ultrá megfizetni. Híres lírát ajánlott fel mindbássa, amit viszont a sofför hirteltől el magától életlen léramlécódás közepette.

A torma mind nagyobb lett. A sofför is kihált, az utas is lármázott. A szájfátók hangosan vihogtak. Előtt megjelent két Napoleon-kalapos esendőr. Átfarakodtak a szájfátók koszorúján. És megkérdézték a szűk soffört, mi történt.

A benzines halál irányítója bőbeszédűen elbasátta a szűknyi esetet a kiltőlűtől, azt a részt, ahol a „kocsi”, „megátalkodott” utas eljárását ecsetelte.

Az egyik esendőr az nélkül harakonfordult. A kiltűt, járdaszél telefontalkához ment. Pár percig beszélt onnan

valahova. Akkor visszagött és a következőket jelentette ki az utasnak:

— Ön nem fizet egy seoldót sem. A kocsinak minden része balaset esatára biztosítva van egy társaságnál, amely-lyel éppen most beszélttem telefonon. A kárt tehát a biztosítótársaság megtéríti a lakóállalatnak. Ön tehát azért nem fizet semmit. Maga ellenben — fordult most szigo-riam a sofförhöz — felelni fog a jogtalan kivételéséért és a szemtelen magatartáséért, amellyel egy tájékozatlan ideyent meg akart károsítani.

Felírta a sofför nevét és a taxiató rendszámát. Aztán udvariasan üseteleylek mindketten és kimári léptelkekkel tovább sétáltak.

Péchy-Horváth Rezső.

Halálozás. Aránylag fiatal korában meghalt Buda-posten Berencs József alhadnagy. Harmnehárom évvel ezelőtől éltezt be 33-as bakánnak Aradon, majd amikor a katonávek leteltek, leszerelés helyett felvette a esendőrkalapot s viselte egészen most bekövelkuzelt hulláig. Végigélte és makulátlan köteleesség-ludással végezte az őrszolgálatot próbacsendőrsortól az őrsparancsnoki hivatásig, volt azután Irodal segéd-munkás, segédoktató s valamennyi beosztásban, valamennyi munkakörében, minden feladatában kiváló eredménnyel működött. Logotóbb a belügyminisztérium VII. c. osztályában teljesített szolgálatot. Hoszá szol-gálati multján végigvonul mindaz a nagyszerű tulaj-donság, ami a multban, jelenben s jövőben — mindenkor — az igazi esendőrnéliszi egyénisége volt és lesz. Példás magánéletét po. lig ismerősei azzal jellemzik, hogy derék ember volt a szó legnemesebb értelmében. Többet sem szolgáltattal, sem mint ember nem teljo-síthetett. Számos dicséreten kívül, köteleességű és igen érdemes szolgálatil elismeréséül a magyar orszá- érdeméretet a zöld szalagon is elnyerte. Augusztus 30-án temették el Budaposten, bajtársainnk mély rész-véte mellett.

Csendőr rádió-szaktanfolyam befejezése. 1932 december 1-én Budaposten a Károly király laktanyában a m. kir. hon-védség központi híradó iskolájában rádió szaktanfolyam vette kezdetét. A tanfolyamra 10 esendőrogyón volt hallga-tóként bevezényelve. A tanfolyamon a következő tanfolya-mok utátk elő: Rádió anyag- és műszerismeret, rádió-állomá-sok teleptése, rádió forgalmi szolgálat, vezetékies távbeszél-lesmeret, teleptés és postakalamb-szolgálat. A tanfolyam el-módtól és gyakorlatil végzett augusztus 20-án és 30-án ter-tették meg a m. kir. honvédségi központi híradó iskolai tan-teremben. A tanfolyamot a hallgatók a következő rangszá-mmal végezték: 1. Sánta András th. 2. Vinose József th. 3. Kovács Mihály őrm. 4. Hosszán Márton őrm. 5. Magyar József őrm. 6. Horváth Gyula 1. őrm. 7. Klan Sándor őrm. 8. Dórk Kálmán őrm. 9. Boyndr Lajos őrm. 10. Nyulás József őrm. 11. Szabó Lajos őrm. 12. Réza József őrm. 13. Nemes József őrm. 14. Holló Rezső őrm. 15. Magyar Sándor őrm. és 16. Horváth József XV. őrm. — A tanfolyam lezárásázt hallgatói 11 napi szabadságot kaptak. A szabadság kiállítás-után új beosztási helyeiket áthataldulnak.

Hűségi emléklapok. A volt 01. kőben gyolkozozódt augusztus 31-én tartotta meg eleost húzal emléklapozót Budaposten a Kapisztrán Szent Jánosról elhozozott helyőrségi templomban. Az ünnepi istentiszteletet dr. Fűsz István tábori plébánus mutatta be, aki ünnepi beszédben méltatta a hűsők áldozatát.

Dicséretet. A m. kir. esendőrség fellygölője deandó ukrat-tal látta elő a tizti állományból: Lóssa Jóné özve. A kor-mányzó és ő Pésméltósága által, korúttel parancsnoki beosztá-sban elő történt felmentése alkalmából, — a m. kir. esendőr-ég kőtelékében bekőben és háboróban teljostet a kőbb ízben legtelékőbb magas kitüntetésekkel is elismert, izse huzasoro-zottól, lelkes tetőrtől és köteleességűtudástól áthatalt, mindon-kor igen érdemnyes szolgú atalótt; vides Bátky József és vides

havi 6 pengő, vívás havi 9 pengő. A tandíj havonként előre fizetendő. Beiratkozás: Minden kedden 11 és 12, minden szerdán és pénteken 16 és 17 óra között a Honvéd Tiszti Vivő Klub helyiségében (IV., Váci-utca 38. fld.). Kellő számú jelentkező esetén a tanfolyamok október hó 1-vel megkezdődnek. A további részletekről csoport- és órabeosztásról s b. a jelentkezők idejében értesítést kapnak.

A Betűsoros Allatgészségügyi Lekszikon, mely 120 oldalon 1500 kihágást és 1500 egyéb állategészségügyi jogszabályt tartalmaz, a mű kiadójánál, dr. Krenner István tb. főszolgabírónál Szombathelyen megrendelhető. Ára a csendőrség tagjainak 1 pengő 40 fillér, melyben a póstaköltség is benne van.

Elöléptek: A budapesti I. kerületben törzsrőmesterré: Mézsaáros Lajos őrmester.

Őrparancsnokká kinevezettek: A budapesti I. kerületben: Nemes Lajos, Tánco Elek, Sándor József II., Jenőfi Imre, Kulizs Zsigmond és Szabó András I. tisztihelyettesek.

Véglegesítve lettek: A budapesti I. kerületben: Csakó József, Kiss András, Bene Flórián, Kasuknits István, Kiss Aron, Józsa (Jakl) János, Márton Benjamin és Szabó Péter próbacsendőrök.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: Tasi István törm. Horváth Franciskával Cibakházán, Keszthelyi István g. th. Haqos Máriával Pellérdon, Drotner Lajos törm. Barabás Vilmmával Kunhegyesen és Bánát István törm. Erhardt Annával Budapesten. — **A székesfehérvári II. kerületben:** Borda György törm. Pliháfi Ionával Sárbogárdon. — **A szombathelyi III. kerületben:** Palkó József th. Gulyás Margittal Balatonzamárdi községben. — **A pécsi IV. kerületben:** Csordás Pál th. S efán Jolánával Pécsbányatelepen. — **A miskolci VII. kerületben:** Gőcze József th. Gőcze Emma Irmával Jánosháza községben.

Csendőrségi Közlöny 17. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeleték. — Végleges nyugállományba helyeztetett: Turi József IV. kerületbeli alhdgy. Ideiglenes nyugállományba helyeztetett: Kajdi József II., Szilágyi Miklós és Pleva Ferenc III., Szamosi István és Görög Mihály IV. és Benkő János V. kerületbeli th., továbbá Végvári János VI. kerületbeli g. th. — Várakozási illetményekkel szabadságoltatott: Nyul Ferenc és Nagy Sándor III. kerületbeli th. — Czirfusz Ödön János g. szds. családi nevét „Cserfay”-ra, Radics István törm. „Radnai”-ra, Paulech Tamas törm. „Pálfi”-ra, Puruczki Sándor törm. „Madaras”-ra, Prantner Antal őrm. „Puskás”-ra, Parcsotich József g. th. „Palágyi”-ra, Plasó István prbcs. „Páncél”-ra, Paksicza Ferenc őrm. „Péterhida”-ra, Strauch Ferenc törm. „Cserjési”-re, Tilhof Rafael törm. „Tihanyi”-ra Vranovics Imre cs. „Várfi”-ra, Vitek Márton th. „Velencei”-re, Vegyolka Sándor th. „Várnagy”-ra, Csok Ferenc prbcs. „Csaplár”-ra, Fischer Pál th. „Fenyvesi”-re, Frank Károly őrm. „Fenyvesi”-re, Jerkovic Máté őrm. „Jenei”-re, Jarabik Pál prbcs. „Járfás”-ra, Jeger István őrm. „Csaba” névre, Kollár György törm. „Várhalmos”-ra, Ki ta Pál törm. „Kövesi”-re, Szmutkó János őrm. „Szabolcs”-ra, Gyurics János cs. „Szabados”-ra, Lezsák István th. „Endrődi”-re, Ledermajer Ferdinánd th. „Lányi”-

ra, Szakó János th. „Szerényi”-re, Stróblí György th. „Solti”-ra, Petrus István törm. „Zengővári”-ra, Buck Ferenc prbcs. „Béres”-re, Rieger György törm. „Réti”-re, Marczala Agoston-Szilárd prbcs. „Regős”-re, Mándli Jenő törm. „Magasházi”-ra, Márovics Mátys alhdgy. „Maróti”-ra, Novák András törm. „Havasi”-ra és Matuz Kálmán törm. „Márton”-ra változtatta át. — **Szabályrendeletek.** Gabonajegyrendszer életbeléptetésével kapcsolatos rendelkezések. — A Közlöny mellékletét képezi a „Határozványok a m. kir. csendőrgénység ideiglenes szabadságolására vonatkozólag” című füzet. — Csendőrségi elhelyezési kimutatás helyesbítése. — A lópokrócot a nyergelésnél nem állandóan egy és ugyanazon oldalal, hanem váltakozva más-más oldalával kell a ló hátára fektetni. — Az osztrák Touring Club Magyarország területére 10 napig érvényes triptyquet állíthat ki az Ausztria felől Magyarország területére szabad vámhatárátkelést biztosító olánnyal el nem látott személyszállító gépjárművek részére. — Fertőző állatbetegségek széthurcolásának megakadályozása céljából a költözőkő gazdasági családok állatait fokozottan ellenőrzés alá kell vonni. — Dohány, dohánygyártmányok, gyufa, stb. kizárólag dohányárudákban vasárnapokon és Szent-István napján reggel hét órától este 8 óráig, pályaudvarokon és hajóállomásokon pedig egész napon át (alkalmazott ágyénbevétel nélkül) árusítható. — Hadigondozottak a dohányműveket vasárnap és Szent István napján reggel hét órától este 11 óráig tarthatók nyitva. — A Szolg. Szab. I. R. 59. §. 533. és 541. pontjaiban említett „hősök emlékművei” alatt az elesett hősök emlékének megőrkítésére állított emlékműveken kívül mindazokat az emlékműveket is érteni kell, amelyeket az elmúlt idők katonai vonatkozású hagyományainak ápolására emeltek és amelyek kimagasló katonai érdemeket hirdetnek. — „Keszthely üdülióhely” megnevezés engedélyezése. — Sarkadi Antal cs. személyazonossági igazolványának érvénytelenítése. — Dr. Pécsi Dani és István ol banyagtermelő intézete juhmiló ellenes olványगत adagongként 22 filléres árban forgalomba hozbat.

Csendőrségi tollforgót árusít, köl. javít Várfa (Vlahina) Mihály polgári oliszt, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám (Csendőrlaktanya) vagy Pekete Imre nyug. törzsrőmester. Hatvan, Gőzn-utca 15. Arak és munkadíjak: szép, új, dísz toll, válogatott tollból 10 pengő, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5-6 pengő, régi toll átkötése 1 pengő, pótlással 2 pengő, beküldött új toll javítása és megkötése pótlás nélkül 3 pengő, pótlással 3 pengő 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

WIEN mellett BADEN

BUDAPEST mellett GÖDÖLLŐ

Itt világhírű és ezért a legjobb befektetés venni GÖDÖLLŐN a „K. RÁLY”-lakokból, mert ezek a legjobb helyen vannak és 9-13 évi részletek kaphatók. Ön itt azonnal építhet, mert szerzőnk hozzá

4-20 éves olcsó törlesztéses kölcsönt.

Autóbuzs rendelkezésre áll. Felvilágosításokat a

MAGYAR GAZDASÁGI ÉS ÁRUFORGALMI RT.

Budapest, VII., Dohány-utca 80.

ad, hol az eladatok kizárólag eszközölkének.

Ugyanott az egész országra kiterjedőleg hosszúlejárati építési törlesztéses kölcsönök, építkezési anyaghiteltek, váltókölcsönök közvetítés és gyors lebonyolítása.

Katonai kitüntetések
Díndíjak (miniatúr)
Katonai szolgálat
Tüzzománé egyesületi jelvények
Minden nemű érmék

Morzsányi Józsefnél

Budapest, IV., Eskü-út 5. Sz. Telefon 822-17

FASZÖVÖTT
ÉS VASZON

ROLETTA

Kedvezményes fizetést feltételek
mellett legolcsóbban kapható.

HUNNIA ROLETTAÜZEM

Budapest, IV., Pomház-körül 4.

Csendes Cipőáruház

Budapest, VIII., Baross-utca 77. szám

Megbízható! — Olcsó! — Állandóságban elsőrendű! — Külön méretkorlátló!
Kedvező üzleti feltételek! — A m. kir. állambiztonsági, a B. Á. V. és szomsz. köz- és magánintézmény hivatalos szállítója.

Használjunk Schmolli Pastát Magyar gyártmány

Megbízható

szakácsnőket csendőrségek részére közvetít

Elhelyezkedés, Budapest, Doro-terd

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség lapjaitól, hanem bárkivel elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási dicsiszólásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat első oldalára piros íróval: „Szerkesztői közlésül kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, féhasábosan, írógéppel kettős sorlávoltságra, kézírásal pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlannak a kéziratot nem fogadjuk. A kéziratokban semmilyen rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldjünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszleveggyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos fizetési ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelölt közleményeket tisztelőidjában részestljük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát belegegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomtatni. A nyomdai korrekkturát mi végezzük, korrekktúrelvonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomatokat közvellenül a Szidnum-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) sziveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésnek árshabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői írtalmben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldő válaszleveggyet mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal át kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levelet nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellestül lepcélszerűbb kisebb helység nevet vagy őliggyű számot választani. Amok, aki jelölél nem felöl meg, nevének kezölbelöl és állomáshelye utaló válaszolunk. Közérdeklő kérdésekre nem szerkesztői írtalmben, hanem a „Csendőrlélszikon”-rovatban válaszolunk. Elölzetést csak a csendőrség, honvédség és az állami csendőrség, lováriá a bíróságok, igazgatási és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományi tagjaitól fogadunk el, másiktól nem. A csendőrség lénytelges és nyugállományi leányegységi egyénei az előfizelési díj felöl fizetik. Elölzetési díjak legalölb félóra lehet. Az előfizeléseket kérjük pontosan megfizetni, mert felszállást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postaltakarék-pénztári csekk számlájára befizetni. Szerkesztési órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszörmentől-út 21. szám.”

Vítás, Talpaló viselése a gyaloglegénységnek is megvan engedve, de természetesen csak szolgálaton kívül. Kaki nadrág-hoz nem talál a talpaló, csak feketéhez. A talpalónak mindig olyan színűnek kell lennie, amilyen a cipő. A talpaló viselése csak lovasok számára kötelező, de nekik is csak akkor, ha sarkantyút viselnek.

Pécsvárad. Nincs beszámítható 15 évi szolgálat, nyugdíját tehát a 40 százalékos szanálási levonással folyósítják. Ha közhatszági (községi előjárászági, vagy polgárnesteri) igazolvánnyal igazolni tudja, hogy semmiféle keresete és jövedelme a nyugdíján kívül nincs, amellet teljesen kereset- és munkaképtelen (ezt hatászági orvosnak kell igazolnia), akkor kérheti, hogy a magasabb kiszabható nyugdíjban részesüljön. Erre vonatkozóan olvassa el az 1924. évi 17. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétette 183.246/VI. c. 1924. sz. körendeletet (akármelyik őrsön megmutatják önnek), ott megtalálja a részletes útbaigazítást, mit kell tennie. Ha pedig valamit nem ért meg belőle, a nyilvántartó gazdasági hivatalban kérjen lehetőleg személyesen felvilágosítást. Megéri a fáradságot, mert lényeges különbségről van szó. A nyugdíjmegváltást a nyilvántartó gazdasági hivatal útján kell kérni a beelügyminiszter úrtól (VII/b. osztály), engedélyt azonban csak nagyon jól megindokolt, kivételes esetben lehet kapni. Olyan esetben például, ha a megváltott nyugdíj összegét az érdekelt olyan vállalkozásba szándékozik befektetni, amely feltétlenül biztosítja az érdekelt jövőjét (pl. trafik, vagy más, hasonlóan biztos vállalkozás) és legalább a nyugdíjának megfelelő jövedelmét. Egyébként nem adják ki egy összegben a nyugdíjat, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy az ilyen, egy összegben felvett nyugdíj gyorsan elfogy s azután az érdekelt belezuhan a legteljesebb nyomorba. A megváltott nyugdíj összege a nyugdíj és laktér két évi összegénél nagyobb nem lehet, kedvezőtlen orvosi vélemény esetén ennél is kisebb összeget állapítanak meg. Azt ajánljuk tehát, erre ne gondoljon, mert akármilyen kicsi is a nyugdíj, legalább a kenyeret mindenesetre biztosítja. A megváltás iránt benyújtott kérelemmel egyidejűen ugyanis nyilatkozatot kellene aláírnia, hogy minden további nyugdíjigényéről lemond s ezt később sem tudná helyreütni. A megváltás egyébként a végleges nyugállománybahelyezés után azonnal is kérhető. Ha nősüléssel gondolja sorsát megoldhatónak, akkor megfelelő orvosi bizonyítvány alapján kérje, hogy mielőbb nyilvántartsák rokkant, mindennemű szolgálatra alkalmatlannak, ami a végleges nyugállományba helyezéssel azonos intézkedés. Levele egyéb részleteiről mi sem mondhatunk mást, mint amit másutt hallott, mert a fennálló nyugdíjtörvénynek és rendeleteknek megfelelően.

Érdeklődő. Várakozási illetményekkel szabadságot (ideiglenesen nyugdíjazott) csendőrök átköltözködési költségterítésben nem részesülnek. Vonatkozik ez természetesen a személyi viteldíjra s az ingóságok elszállítására egyaránt. Ha azonban a tényleges állományba visszaveszik s más állomáshelyet jelölnek ki, mint ahol legutóbb szolgálatot teljesített, akkor a régi és új állomáshely közötti átköltözködési költségeket a kinstár viseli.

Boldogság. Nem ismerjük a szereplő személyeket, nem mondhatunk igennel, vagy nemmel véleményét. Legokosabb, ha beadja a nősülési kérvényét s azért van azután kivizsgálás, hogy a leveleiben írt körülményeket mérlegelni tudják az előjárók. Annyit mondhatunk, hogy a hangsúly nem az anya vagyoni és egyéb körülményein van — bár ez is fontos szempont —, hanem a kicsiny korától kezdve más környezetben nevelkedett leánynak a mostani körülményein. Arról nem

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállító posztógyáros köteles tényleges garanciát nyújt ni arra, hogy valóban nemes (iszta gyapjút) használ fel; csak ő tudja, hogy a szövetben belül milyen ártekéek vannak. A tartós minőséget tekintve ártekében is csak az előzőkből minden közvettől drágításától mentesen a posztógyártól kézbe tlen történő vásárlás nyújt igaz olónyáket. — Posztógyárunk állandó szerződéses szállítója, merkezzabóságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedül az — legelőle okirati ellátásban részesül állandó szerződéses felruházója. Tekintve meg őrséke költözt mindeinket. Kívánságra más mináket is díjmentesen küldök és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarország katonikus kézben levő egyetlen posztógyára. Budapest, I., Lenke-út 117. Ötvenben 1922 óta 300 munkással.

Ha írógépet vásárol, javíttat, vagy cserél, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest, VI. kerület, Andrassy-út 12. szám.

tehet a leány, hogy az anyja három éves korában átengedte másoknak a nevelést, maga pedig önállóan élte le az életét s hozzá ebben az önálló életmódban levele szerint egyéb hiba nincs is, mint a szegénység. Ami aztán a minden áron való sület és leszerelést illeti, ebben senki sem tartja vissza.

Caülle Pál, Győr. A csendőr gazdasági tisztáiba felvétel belátható időn belül nem lesz. Magánlevelet nem írunk, a 20 f bélyegzet lapunk javára bevételoztattik.

154.41. A levelében írt ok a nőülési kórvény sorsát nem befolyásolja. Ez annyira az ara megfélemlése alá tartozik, mint az, hogy szőke-o vagy barna valakinek a bajusza. A hamburgi bank elismervényét hiteles másolatban jó lesz csatolni. Eredetben ne csatolja, mert az előjáró parancsnokságektől nem lehet kívánni, hogy pénzt érő okmányokat felolbással megőrizzenek. Születési anyakönyvi kivonatát pedig csak az az anyakönyvi hatóság adhat ki, amelyről az érdekelteit anyakönyvtől, nem értjük, mi lehetne a hiba a bruckl kivonat körül? Levele végére üzenetünk az, hogy derék dolog, haladjon tovább a megkezdett úton.

Szajol, Leszerelt karposzományosok egyenruhában nem járhatnak, sem állandóan, sem semmiféle alkalomkor. A karposzományosok nem tisztelt, sem nem tisztjelöltek, hanem a legényeségi állományhoz tartoznak. Ha azt is megírta volna, hogy miért totte fel ezeket a kérdéseket, világosabb választ is adhattunk volna.

Háromszéki. Alhadbiztos a miskolci 7. honvéd vegyesdandár parancsnokságánál.

Citadella. A nyugállományban töltött idő nem, az azt megelőző szolgálati idő azonban beszámít. Nyugállományban töltött időnek a nyugdíjba beszámlítása igazságtalanság volna azokkal szemben, akik ugyanabban az időben szolgálatot teljesítettek.

H. L. Örnagy, Miskolc. A lapot Erzsébet-tör 2. szám alatt címre küldjük, a címszalagok helyükön, rendben vannak, a példányok elmaradását nem értjük. Szíves értesítést kérünk: helyes-e a fenti lakás cím s ha nem, hova küldjük a lapot. Az elmaradt számokat a kerülőbe címezve, postáru ndtuk.

Más. Aki már megkapták magyaros hangzású nevüket, nem kérhetnek bolytve másikat, mert a neveket nem lehet a vonatkozó rendelkezések változásainak megfelelően folytonosan cseréberélni. Ön különben is igazán szép nevet kapott, az „i”-vel csak elrontaná.

Tudakozó. Dr. Szramek Sándor polgári orvos címe: Szeged, Jókul-uten 7.

15—25. 1. Mivel az úrea szuronyhüvely befedése előírva s erre a célra szolgáló eszköz rendelkezésre nincsen, a szuronyhüvelyt nem kell befedni. 2. A Járóvezetői tanfolyamnak Szombat helyt (2), Kispáston és Pestszentkeresztben állandóan működnek, a szeptember 1-én kezdődött új tanfolyamuk már 1926. évfolyambeliük is vezényelve vannak. Pontosan nem lehet megállapítani, hogy az egyes későbbi évfolyamokra mikor kerül sor, önére körülbelül 2 év múlva. Tantárgyak az óráon is oktatói utasítások, a Btk., Kih. Btk. és Kibtk., Szolg. Szab. I. Rész, Karhatalmi utasítás, Kémelhárítás, Nyomozástan, Daktjloszkópia, Törvényszéki orvostan, Nyomozási gyakorlatok, Büntügyi vegytan, Törvényes rendelkezések, Törképelvadás, Történelem, Földrajz. Memtan, Fogalmazás, Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat, Helyszabályzat, Foggyverutastás, Lőtastás, Géppuskaképzés, Sportutastás, Kardvívás, Csolgáncs. 3. A fizetési fokozatokba továbbbsorolás folyó évi július 1-ével kezdődött új költségvetésében megint életbelép, a legutóbbi költségvetési évet azonban mindenki elve szlette. 4. Rendezés alatt álló kérdés, 5. Lekazikonváluést kap.

Tisza. Szolgálati uton tegye meg a jelentését s kéri, hogy annyi szabadságot engedélyezzenek, amennyire a próbaszolgálaton szüksege van. Azal azonban számolnia kell, hogy illetményt csak 6 hónapig kap a csendőrségtől, ha meg is kapja az ennél hosszabb szabadságot.

154. Górnán eredeti név, rokkát, fonóházaal jelent eltorzított alakjában. Mog kell változtatni.

H. kenese. Magyaros hangzásúnak mondható, nem szükseges megváltoztatni.

Vitáz. Galánthal báró Fekete Aladár ny. Örnagy címe: Szabás, Somogy megye. Hrudricheo (Helyesen: Honrigueo) Vince volt százasos tartózkodási helye lámpertlen. Babes Gyula méneskari Örnagy u gyöngyösi ménlepet parancsnoka, Sehtelger, helyesen: Danóel Steiger Gyula ny. ezredes 1924 december 30-án Pécsben meghalt.

Dollár. Mult számunk 557. oldalán 56.789 jelige alatt kifejtöttük, miért nem tartjuk célszerűnek életbiztosítási kórvények visszavásárlását. Eltekintve attól, hogy a biztosított a biztosítást annak idején bizonyára a maga vagy családja jól felfogott érdekében köthette, a visszavásárlás folytán biztosítási védelem nélkül marad s a biztosító intézetek legmóltányosabb eljárása mellett is kárt szenved. Mint multkor is megírtuk, a biztosító társaságok nem a befizetett díjknak, hanem csak az úgynevezett díjtartaléknak a 75 százalékát fizetik vissza, már pedig a díjtartalék összege lényegesen kevesebb a befizetett összegnél. A társaságoknak ugyanis a biztosítással kapcsolatban jelentős költségei merülnek fel, de a biztosítás fennállásának ideje alatt annak kockázatát is viselik. A díjtartalék az az összeg, amelyet a biztosító társaság a befizetett díjükből félrevesz azért, hogy biztosítási kötelezettségeinek megfelelőhessen. Nyilvánvaló, hogy a biztosítást díjknak azt a részét, amely a kockázat viseléséhez, valamint a költségek fedezésére szükséges, a társaság nem tartálékolhatja, mert azok időközben kiadásra kerülnek. A díjtartalékot pedig azért folyósítják a társaságok — állami jóváhagyás mellett — csupán 75 százalék és nem 100 százalék erejéig, mivel azok a felek, akik a biztosításukat visszavásárolják, kétségtelül teljesen egészségesek; aki beteg, az átérzi a biztosítás fontosságát és azt nem hagyja abba. Azáltal tehát, hogy egy egészséges ember visszavásárolta a biztosítását és a biztosítottak közül kilépett, a biztosító társaság állománya rosszabbodik, vagyis a kockázat a megmaradt feleltek szemében nagyobb lesz. Az ilyen módon emelkedett kockázat ellenulyzását előzoza a visszatartott 25 százalék. A visszavásárlástól tehát — lamételjük — mindenki tartálékolják. Célszerűbb a biztosítás tökéleteségét összkönetonl, vagy pedig a biztosítást tökésteni, ami a díjlesztés megszüntetésével jár, de a biztosítás körülbelül az addig befizetett díjak összegének erejéig továbbra is fennmarad.

Kéziratok.

Kám. Kivonatossan mind a kettőt közölni fogjuk.

Vitéz A. A. Cikke szép és nemes gondolatokat tartalmaz: derék, fegyelmezett és a testület érdekeit szíven viselő csendőrnek így kell gondolkodnia. Irása stílári szempontból ugyan nem üti meg még a mértéket, de ez mitsem von le az értékéből. Az íráshoz éppen olyan sok gyakorlat kell, mint bármiféle más mesterséghez, de ez ne csüggenesse el, próbálkozzon csak, lehet, hogy idővel majd sokkal könnyebben fog szólni a tolla. A témával alkalomadtán majd mi is foglalkozni fogunk, kísérje figyelemmel a cikkünket, abból is tanulni fog.

Szeged. Jó, közölnék.

Szégyellem. Közönséges megiltasodás esetek, nincs több tanulásuk, mint az, hogy a csendőrnek nem szabad innia.

Magyar
csendőr

Boross József

egyenruházati intézetben megbízható minőségű árukat a legolcsóbban vásárolja. Összes nyomtatványok és írószerek is kaphatók.

Kedvező listázási feltételek

Budapest
VIII., Baross-tér 6.

Kérjen díjtalan árjegyzéket

Az egész világon
legjobban bevált,
legelterjedtebb írógép a

REMINGTON

Ez azonban annyira természetes, hogy nincs mit még külön is tanulni rajta. Az iszákosságnak nem tanulsága esetek közlésével, hanem azaz kell végét vetni, hogy az iszákos esendőt kinyelet nélkül felelősségre vonatjuk és eltávolítottjuk a testületből. Valóban saágyan, hogy olyan esendörök is akadnak, amilyeneknek a történetét Ön megírta, de mi érte me volna, hogy mi még meg is örökítsük azokat? Hogy egy ittas esendör mit csinál, mit nem, azért maga feleljen; sem mi nem vagyunk, sem olvasóink nem kíváncsiak a törté- riájukra. Megértjük, hogy Ön, mint szakasparanosok és az őraparanosok is, restelték a dolgot, hogy éppen az Önök keze alatt fordult elő ilyesmi, de joggal is, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy amely őrsőm a korosmázást kinyelet nélküli szigorral üldözi az őraparanosok, ott ilyen esetek nem szok- tak előfordulni.

Alföldi, Köszönjük, A határvédőt tudomásul vettük.

Sz. F. őrm., Ózom. Mát az bizony fura eset volt azaz a sükdövel, amely Ön olyan vitásul a paclásra szeritotta, Úgyesen leírta a dolgot, de az eset nekünk jelentéktelen. Nem közölhető.

M. P. th., Nógrádverőce. Az orrvadásésosetet kö- zölni fogjuk, a másikban nem találunk érdekességet.

K. törm., Nagykáta. Laktanyafényképet különös ak- tuáltság nélkül nem közölünk. A kép egyébként mutatós, de rossz háttérrel választottak maguknak, alig lehet a osetul- őrtket a sítőt háttérből kivenni. Ezt a fényképésznek tudnia kellett volna.

R. J. th., Izsák. Jó, köszöljük.

Villa. Kivonatossan közölni fogjuk.

Virradatvárók.

Irtai TÖRÖK SÁNDOR,

(7)

VIII.

Martineannak a Carol-budvardon lévő szállása két meg- lehetősen kapott szobából állott, amelyben mindössze egy ha- talmas jegesmedvebőr emlékeztetett arra, hogy a hajdani gas- dag bérbespekuláns valandkor jobb időket is látott, Martineanu, noha szeretője adni a könnyelmű és léha gavallért, alapjában véve tele volt apró usgoriásgokkal. A hatalmas kaudaló alótt egy kis vaskályha lázott — így kevesebb tüzelő kellett — s a kályha előtt leterített mezebőrön maga a hájgazda ült. A keszében tartott lapról felolvasott valamit a körülbtté ülők- nek, szoroson volt jábratáinak, kik közt vegyesen illeek két viléki főlkhtokus, egy elállított tanár, egy részeges ornagy, megrögött hamiskártások s az éjszakai élet más látúnőségol, ahogy Leon belépett, Jókodvion Intett;

— Szervusz, Jó, hogy jössz, Új le, ne savarj, kérlek. Verset olvasok. Stanca Dimitru barátunk, a vités huszár, verset írt a Heti Szemlében lugodhoz, az isteni Sylváhná. Es-Mé van ahírva, na, de azt hiszem, mindnyájan tudjuk, hogy az és az de Stanca Dumitru jelent. Na, de hallgasd csak. Ős nagyhangon, grlmászokkal kláérve, figurázva, olvasni kezdte a verset.

Stanca Dimitru, a huszár főhadnagy az ablakmélyedésben ült és láthatólag rosszul esett neki az a durva tréfálkozás. Ké- nyelmetlenül érezte magát és hosszankodott, hogy engedve a részeges őrmagnak, feljött Martineanéhoz, akivel sohasem rokonszenyozott.

Stanca Dimitru dűsgazdag bajárgyerek volt, akit szülei külföldön és podig nem szokás szerinti Franciaországban, Páris környelmű levegőjében, hanem Angliában neveltek. Anyja nőmet nő volt, tőle örökölte a fűi sárka haját és ábrándos, két

Hasznos, értékes és

a csendörnek nélkülözhetetlen

egy megbízható, pontos óra.

Cégünk megbízhatóságát igazolja, hogy több mint egy év- tizede szállít a m. kir. csendőrségnek a legnagyobb megelö- gedésre, a legcsekélyebb panasz nélkül.

Órák, ókszerek,
gyűrűk,
cigarettalárcák,
nyakékek,
függők
és mindennemű
emléktárgyak.

A csendőrség tagjainak kedvencé részleltro ábra szerinti óra P 42., havi 7 P. részlet.

Kérje árjegyzé- zékünköt!

„Krónosz” 44 óra- és ékszerkereskedelmi rt.
Budapest, IV., Eskü-út 3. (félem.)

Teléfono: 892-14. — Flóküzlet: Páos, Irgalmasok-u. 1.

Ha fotográfál, nem halad

a korról a most megjelent árjegyzékünk nélküli Díjtalanul küldjük az előnyös alkalmi vételék listájával.

Hatschek és Farkas

(Hata)

székhelytől

RÓ: IV., Károly-körút 29.
PÁKOK: VI., Andrásy-út 31.
VII., Rákóczi-út 80

Csendörök

a **TRIBON**-nál vásároljanak!

Budapest, VIII., Üllői-út 14. Tel.: J. 392-85 és 312-57

Könyvesdőlőzetek, díjmentes

Egyenruhásdőlőzetek, bőséges ruhák, női és férfi, fehérnemű, selyem, kőbűt- és eszűvűllőzetek, kezeslők, harisnya, paplanc, cipő.

szemét, amellyel úgy elűtött a környezetétől. Mikor hazajött, apja kívánságára belépett a hadseregbe, de sohasem érezte jól magát nagyhangú, durva és műveletlen tisztársai között. A Niculescu-házosa szeretett járni, Sylvia miatt. Vonzotta a lány vadsága, különös ötletei, szabadossága, de mióta Szombathy Gábor felbukkant, egyre kevesebbet mutatkozott, majd mikor a parkbelei mulatozás után látta Gábort, karjai között az alélt lánnyal, amint lecsúszik vele az egő ház csatornáján — végképp elmaradt Niculescuéktól. Amíg a közelében volt a leánynak, jól érezte magát. Most, hogy jóformán alig látta, arra ébredt, hogy szereti.

Ott ült az ablakmélyedésben és arcát elfutotta a harag pírja és azon gondolkodott, hogy ne rúgja-e föl azt a gúnyosan vigyorgó embert ott, a kályha előtt, aki csúfondáros mozdulatokkal kísérve, fennhangon kiabálta sorokat, amelyeket általában éjszakákon rímbeborított.

Az őrnagy combjait csapkodta széles jökedvében.

— Nahát, gyerekek, rettenetes. Egy huszártiszt, aki vereseket ír. Ilyet csak egyet ismertem, egy öreg tűzérkapitányt a jilvai várból, az harisnyát stoppolt, becsületszavamra! Igyunk fiúkák.

Ittak jócskán. Martineanunak már keresztbeállt a szeme s mikor Leon intésére, hogy beszélni akar vele, felemelkedett, forogni kezdett vele a szoba és visszazötytyent a medvebőrre.

Leon felemelte és a szomszéd szobába vonzolta. Két kézzel megfogta a kabátja gallérját és a szeme közé nézett.

— Valér... Sylvia férjhez megy Szombathy Gáborhoz.

Martineanu abban a pillanatban kijózanodott.

— Férjhez-megy?

— Igen.

Gyorsan néhány szóval elmondta a délutáni dolgokat. Martineanu az ajtódeszkába vágta a körmeit, a szesz ismét hatni kezdett, bárgyún, ijesztően elvigyorodott.

— Gyere — és elnehezdedt ökleivel a levegőbe vágott —, igyunk... előbb igyunk.

Leon visszatartotta. Kint az őrnagy hangoskodott:

— Gyertek már, mit főztök odabent, kutyák, — s egy pohár repült az ajtóhoz.

— Te, — súgta Leon — olyan tervem van, hogy ha nyélbeütjük, pedig nyélbeütjük, — Sylvianak örökre elmegy a kedve Szombathy Gábortól. Hanem pénz kell, hallod-e, pénzre van szükségem.

A részeg felvillanó szemekkel csuklott a vállára és Leon gyorsan hadarva sutogta:

— Mához egy hétre van a nagy estélyünk. Valószínű, hogy egyúttal eljegyzés is lesz. Idefigyelj... azon az estélyen elintézzük Szombathy Gábort..

Az őrnagy berúgta az ajtót

— Ki... kijönni... mind... disznók... — és keresztbe esett a küszöbön

Vad orgiává fajult a mulatság. Stanca Dumitru tétovázva felállt, hogy elmegy. Az ajtónál lefogták. — Igyál! Na, még egyet! — Ivott. Ködök ültek az agyára, undorodott tőlük és halálos utálattal nézett Martineanura, aki a részeg ember megdölgölanságával kotyogott össze-vissza mindenfelét, jeleket váltott Leonnal és az ujjain mutogatta:

— Mához egy hétre... krrrrcs... — és olyan mozdulatot tett, mint mikor a csirkének kitekerik a nyakát.

Niculescu még józan volt és hallgatást intett — psszt.

Stanca Dumitru szeme előtt összefutottak a tárgyak és mint egy bolond panorámában, úgy látta maga előtt ezeket az embereket, amint henteregtek a földön, nevettek, kiabáltak, csuklottak és rosszul lettek.

Ivott ő is, Sylviára gondolt... szerelmesen és szégyenkezve, hogy itt ezekkel iszik... mához egy hétre mégégy-szer látnia kell... a nagy estélyen... ivott... a zsebében már ott a meghívó és nem lehet elkerülni... mához egy hétre... igen... a ködök ölmosan kavargotak az agyában... mához egy hétre, hol hallotta már ezt ma... jelentőségteljesen... megnyomva... mához egy hétre... ez a... ez a sipista, ez mondta a fiúnak, Leonnak... ezek... részeg feje az asztalra koppant... ezek forralnak valamit — morgogta és elaludt.

A nap betűzött már a lehúzott roletták között, mikor kábultan és bután ébredezni kezdett. A fejét még nem emelte fel, csak úgy körülpislogott és rendezni próbálta az eseményeket... igen... az őrnagy hozta ide tegnap este a tiszteltkezdébből... a vers... az undorító Martineanu... aztán ittak... Ott fekszik a szekrény előtt Chiforiu, a görög uzsorás, a szakálla veres borban ázik, az őrnagy egy csomag kártyával a kezében, tátott szájjal horkol a kandalló előtt, valaki egy parafadugót nyomott a foga közé, abba belerág néha almában... és szerte a többiek... vagy hatan...

Két évtizede szolgáltunk a legnagyobb megelégedésre a Csendőrségnek. **Pártoljuk a magyar ipart!**

DÉNES TESTVÉREK R.-T.

STANDARD, TELEFUNKEN, PHILIPS, ORION stb. rádiók, hangszórók, rádióalkatrészek, gramofonok, gramofonlemez és califonok állandó nagy raktára. A magyar királyi csendőrség tagjainak igen kedvező fizetési feltételek. rádió és villamosági nagykereskedők

Budapest, VI., Teréz-körül 26. szám. Telefon: 135-76 és 135-78.

BÚTOR

terítés, modern kivitelben, kényelmes részletes feltelezésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Bútor leghosszabb részletre

legolcsóbban, legnagyobb vagy listékban **NEMZETI BÚTORHÁZNÁL**

Dohány-utca 40. szám.

Hol vásároljon a csendőr?

Férfi szövet
Női szövet
Fehérnemű
Női kabát
Női ruha
Vászonárúk

Füldörüha
Paplan
Takaró
Költőtáru
Harisnya
stb.

Csak jó minőség, kedvező fizetési feltétel!

Reform Ruházati R.-T.

Budapest, VI., Vilmos császár-út 5. szám
Arjegyzékminta díjtalan!

MINDEN CSENDŐR

**„KAKAS PASZTÁ”-T HASZNÁLJON.
MAGYAR GYÁRTMÁNY!**

Pollák Rezső

„ALBA” cipőáruház
Székesfehérvár
Bőr- és lakk-afina zugszópók, csizmák, női és gyermekcipők legjobb hazaszéles forrása. Kérjen képet árjegyzéket.

A folyosón nagyhangon veszekszik valaki. A folyosón? Nem, itt a szomszédban. Niculescu Leon! A hangja rikácsoló a bortól és dühtől.

— Nekem pénz kell rögtön, értsd meg, vagy föbelőhetem magamat.

(Martineanu csitítja.)

— Lesz... hiszen te tudod, hogy lesz... de most nincs és nincs.

— [Kell, hogy segíts, — Martineanu hangja is reszketett, — kell, hogy megtegy, elvégre kettőnk érdeke.

Halkabban beszéltek. Stanca Dumitru a fejét se mozdította. Minden idegszála figyelt, néha az őrnagy horkantott egy nagyot és akkor elveszítette a fonalat. Bent sut-togtak.

— A tied lesz... te állat — Leon hangja — egy ilyen botrány után... az első emberé, aki előáll... bízd csak rám... ismerem apámat... az az én dolgom, csak te résen légy... de pénzt teremtesz addig, vagy veszni hagylak!

— Kapsz... mindent kapsz... ne heveskedj... és ügyes légy...

Nyílt az ajtó. A főhadnagy becsukta a szemét. Sőhajtott egyet-kettőt, mintegy félálomban s felállt. Búcsúzott.

Mig a kardját felcsatolta, még arra gondolt, — egyenesen Silyiához... á... az öreg Niculescuhoz a gyárba. De nem tette. Megdörzsölte a halántékát, végigsimította magán az attilát, valami ropogott a belső zsebében, kihúzta az aranykeretes kártyát. Meghívó a Niculescu-palotába. Egy hét múlva. Zsebre tette a kartonlapot.

— Ott leszek... én is ott leszek. — És lecsörtetett a lépcsőn.

IX.

Mialatt Niculescu Leon autón rohogott hírül vinni cin-cosának a történeteket, Sylvia megszéldülve hajtotta vad,

fékezhetetlen fejét az édasanyja ölébe. Az öregasszony meg-smogatta a kócos, fekete fürtöket s meghúzogatta a fülét.

— Most aztán vége az úri életnek, — dűnyögte jókedvűen — most már nem leszel a magad ura többet. A szüleidnek nem fogadtál szót sose, de ez a legény majd ráncbaszed, meglátod. Majd ez megtanít engedelmeskedni.

Sylvia megrázta az öklét, nevetve, jókedvűen, de azért villant egyet a szemé.

— Majd meglátjuk, hogy ki az erősebb.

Az apja jött be és kacagva ölbette, rápaskolt.

— Aztán vigyázz... én román vót akarok... Hogy véletlenül nem annak született? Hát majd azzá teszed. Egyébként készüljete az Operába. — Kihúzta az óráját. — Még egy-két levelet írok. Játssz addig valamit.

Letette az öléből a lányt s felnyitotta a zongorát. Kiment. Az öregasszony is utána tipegett. Ketten maradtak. Most először, mióta nyilvánvaló lett, hogy egymáséi lesznek.

Gábor állott az ablaknál összefont karokkal s a fülében még ott rezgett:

— Én román vót akarok... hát majd azzá teszed...

A lány zavartan végigfuttatta az ujjait a billentyűkön, felállott. Várt. Az uzonnánál, hogy mind együtt voltak, az apja összekarolta őket gyengéden s akkor Gábor megcsókolta a homlokát. Erre gondolt és felkacagott. Gábor állt összefont karokkal az ablak mellett. A lány egy lépést tett feléje. Elkomolyodott.

— Gábor... nem jön ide?

A férfi megmozdult. Lassan álomléptekkel ment át a szobán a zongoráig s megállott előtte. Két keze közé fogta a lány fejét, belenézett a mély fekete szemekbe s megcsókolta a száját.

A lány lecsukta a szemét, aztán nevetett.

— Nahát, mondja, nem furcsa. Én mindig azt hittem, hogy az illető... már tudniillik például maga, előbb megcsókolt valahogy és aztán fog megkérni a szüleitől. De, hogy előbb megkért és most... most csókolt meg először...

Gábor komoly marad és csak valami nagy idegenséget, messzeséget érzett. Szeretem én ezt a lányt? Messzi olasz falvakban tüzesszemű, fekete asszonyokat ölelt, — idegeneket — fenn északon az oroszok között lenhajúakkal cicázott, néha, fehér pillájakkal — idegenekkel — és most ez a lány... ez lesz az asszonya... ez lesz „az anyjuk...” ez a... ez az idegen lány... Szeretem én?

Míntha eltalálta volna a gondolatát.

— Szeretsz te engem Gábor?

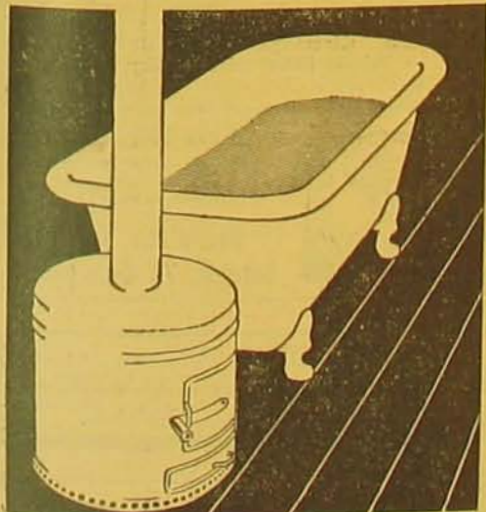
(Folytatjuk.)

Legolcsóbban vásárolhat a csendőr

ágynemű és fehérnemű anyagokat, kész fehérneműt és minden egyéb ruházati cikket káki- és civilruhászöveteket a legkedvezőbb árrésen a legkiválóbb minőségű mellékkel

MÜLLER I. csendőrségi ruházati üzletében
Budapest, VI., Király-utca 28. szám.

Nagybecsű rendeléseiket kéri BARTA JÓZSEF, a Müller-cég beltagja.

Lampart

öntűtő fürdőkád

TÖKÉLETES FÜRDŐ VÍZVEZETÉK NÉLKÜL

4 kilogramm fával 25 perc
alatt 140 liter 40 C° fürdővíz

Magyar Fém- és Lámpaárugyár Rt.

Budapest—Kőbánya.
Postafiók 20.

Írjon még ma címünkre és kérje egy
levelezőlapon a legújabb 210 számú
prospektus díjtalan megküldését a

LAMPART ÖNFŰTŐ FÜRDŐKÁDRÓL

Pályázat.

A török hódoltság idejében, 1593-ban Gergely deák ezt a levelet írta Konstantinápolyból Berényhidai Huszár Péter pápai várkapitánynak:

„Szolgálatomat írom kegyelmeteknek, mint bízott Uramnak barátomnak, Istentől kívánok kegyelmeteknek sok jót megadtni.

Magam állapottya felül azt irhatom, hogy most jól vagyunk, csak hogy az Isten az kegyelmed atyjafia miatt alig mente meg, hogy horogba nem vetének. Az császár rabjai, úgy, mint kiket főraboknak tartottanak, tizenketten voltak, az Isten megszabadította a Mátyást is másodmagával, itt Konstantinápolyban másfélegesen hónapnál többet lakott barátaink között, az minél lehettem. Im pedig megérti ő maga cédulájából, ha voltam barátsággal neki. Én is meg az ő céduláját meglátván, küldtem vala neki negyven forintot egy ízben, másik ízben tizenhat aranyat. Az minemű rossz ember mellé adá magát társul, sem barátainknál nem túrték, sem nem várokozának, sem el nem m hettenek, itt kocsmáru kocsimára, vásárral vásárra járdogáltak, egy rossz gyermek fogta meg mind társával egyetemben, Basa elejbe viték, sem verték, sem kintzották, csak kérlette az basa kivel laktatok és ki adta az pinzt, erdélyi követre vallottak minjára és én rá, csak az Isten oltalmazott, hogy horogba nem vetének, bizony én azótául fogva végére nem mehettem, hová lettek, hanem egy barátomat küldtem vala és még oda jön Izarba, abolt tartották, az úgy hozza a hirt, hogy még azon helyben vagyon, de erős fogságban tartják, senkit nem hadnak velük szemben lenni, én magam is eddig odamentem volna tudakozódi felőle, de nem merek, jól lehet valahol leszen engem hírdelvet, de bizony azután igen kemény barátsággal leszok neki, mert ha ember lett volna, bizony ő is elmehetett volna, mint a többi, más az az minemű helyen volt paripát szerettek volna neki, azzal a pinzzel az ő erdélyi madarászokkal elmehetett volna, de az nagy kevélség miatt veszette el magát, használjon vele, az mit talált.”

Ki tudja Gergely diák levelet mai nyelvünkre átfogalmazni úgy, hogy az értelmét is világosan visszaadja. (Az átfogalmazás megkönnyítése végett megjegyezzük, hogy Gergely deák, aki török szolgálatban állott, arról értesíti honfitársát, hogy egy magyar rabot a szökésben támogatott s ez majdnem saját életébe került.)

Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyénéitől fogadunk el. Határidő: október 15. A legjobb pályázatot díszes asztali szivaröbözettel jutalmazzuk. Az eredményt a november 1-i számunkban fogjuk közölni.

Megfejtés.

A folyó évi 15. számunkban hirdetett fogalmazvány-pályázatunkra hatvanhárom pályázat érkezett.

Pályázatunk szövegéből kivethető volt, hogy ez alkalommal nem a nyomozás tanulságos voltára vagy a büncselekmény súlyosságára helyeztük a fősúlyt, hanem arra, hogy a feljelentés a megejtett nyomozás eredményét a Szolgálati Utasítás rendelkezéseinek megfelelően tartalmazza és csoportosítsa. Főkövetelmény volt, hogy a feljelentés a magyar nyelv szabályai szerint helyesen legyen megfogalmazva, tartalma világos, könnyen érthető legyen és végül, hogy hiánytalanul tekintetbe vegye a gyanúsított által elkövetett büncselekmény tényálladékai elemeit. Azzal a kikötésünkkel, hogy a gyanúsítottat a bíróság legalább egyévi szabadságvesztéssel büntette legyen, csupán az olyan egyszerű és jelentéktelen esetek kizárását óhajtottuk elérni, amelyekben a feljelentést különbözőbb készség nélkül, sablonszerűen meg lehet szerkeszteni.

A beérkezett pályázatok közül két fogalmazvány volt a legjobb és pedig:

1. **Oszoli István** tiszthelyettes, volt dunaföldvári őrsparancsnok (jelenleg kaloccai szakasparancsnok) által 1931 július 3-án 1/84. i. cs. 1931. szám alatt Fekete Kimlei János dunaföldvári lakos büntette miatt és

2. **Batár Antal** alhadnagy, volt soroksári őrsparancsnok által (jelenleg irodai segéd munkás a budapesti kerületi parancsnokság segédtisztségénél) 1928 október 15-én Schmidt László soroksári lakos ellen család és okirathamisítás büntette miatt tett feljelentés.

Miután a két feljelentés értéke egyenlő, a pályázatunkban kitűzött jutalmat a két pályázó között kisorsoltuk. A sorsolás során azt **Oszoli István** tiszthelyettes, kaloccai ideiglenes szakasparancsnok nyerte meg.

A fenti két fogalmazványon kívül az összes pályázatok között jobbjabbak és mint ilyenek dicséretet érdemelnek még a következők:

3. **Zudor János** tiszthelyettes, busesatelepi őrsparancsnok által a fűzesgyarmati őrsön 1932 április 10-én és 21-én 1/33. i. cs. 1932. szám alatt Gál Mihály és három társa ellen lopás büntette miatt;

4. **Szilágyi Lajos I.** mátészalkai őrsbeli törzsőrmester járőrvezető által 1931 július 16-án 1/194. i. cs. 1931. szám alatt Wiesskohn József nyirbátori és Biris János mátészalkai lakosok ellen lopás büntette miatt;

5. **Kávási Ferenc** mátészalkai őrsbeli törzsőrmester által 1932 július 8-án 1/195. i. cs. 1932. szám alatt id. Sallai Istvánné ellen méhmagzatelhajtás büntette miatt tett feljelentés.

A jutalmul kitűzött ezüst zseborát **Oszoli István** tiszthelyettes, kaloccai id. szakasparancsnoknak egyidejűen elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN úrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsá-u. 111. — Felelős igazgató: György Aladár.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintarló gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.— P

Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17.—

Khaki kungara, szintarló, tiszta gyapju — — — — — 18.—

Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.—

Csendőrkalap-toll, valódi kakas toll, csak dupla, dús kivitelben van raktéron, tollforgókkal együtt 7.60

a 41 év óta lennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi díjért.

Egyenruha-szabóságom és sokkaműhelyem a helyizmen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Ára 20 fillér

Kapható a csendőrségi felszerelési szaküzletekben

Gyártja és kéri el a köld

DÉVAI R. T.

Budapest, VI., Király-utca 10.

BÚTOR minőségben, és ban versenyen felbírt
Bodon Sándor KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK I
üzlettelekben, Budapest, VIII., Péterffy Sándor-utca 42.
Tel.: 481—48. (Hernád-u. szűk A keleti p. u. közelében)
Kombinált berendezésekben állandóan nagy raktár.

Fényképészeti

Hozzájárul a fényképezéshez nagy választékban.

szaküzlet

Hatschek Emil

Andrássy-út 13. Tel. 22-2-50